

HALLITUSTIEDON LUOVUTTAMINEN HALLITUKSEN
JÄSENEEN AVUSTAJALLE ERITYISESTI
LIIKESALAISUUSLAIN NÄKÖKULMASTA

Lapin yliopisto
Oikeustieteiden tiedekunta
Yhteisöoikeus
Pro gradu -tutkielma
Riikka Heikkilä
2020

Lapin yliopisto, oikeustieteiden tiedekunta

Työn nimi: Hallitustiedon luovuttaminen hallituksen jäsenen avustajalle erityisesti liikesalaisuuslain näkökulmasta

Tekijä: Riikka Heikkilä

Opetuskokonaisuus ja oppiaine: Yhteisöoikeuden maisteriseminaari

Työn laji: Tutkielma x Laudaturtyö_ Lisensiaatintyö_ Kirjallinen työ_

Sivumäärä: XI + 71

Vuosi: 2020

Tiivistelmä:

Tutkielman tarkoituksena on selvittää, asettaako 2018 voimaan tullut liikesalaisuuslaki rajoituksia sen suhteen, onko hallituksen jäsenellä oikeus luovuttaa hallitustietoa avustajalleen. Tarkastelun kohteena on tilanne, jossa hallitus ei tee kollektiivisesti päätöstä hallitustiedon luovuttamisesta. Avustajana arvioitavassa tilanteessa toimii hallituksen jäsenen taustayhteisön organisaatioon kuuluva taho. Taustayhteisö on yhtiön osakkeenomistaja, joka on nimennyt hallituksen jäsenen. Liikesalaisuuslain lisäksi arviointiin vaikuttavat erityisesti hallitustyöskentelyn tehostaminen, osakkeenomistajien yhdenvertaisuus sekä johdon huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuus. Tutkielman lähtöasetelma pohjautuu ennen liikesalaisuuslain voimaantuloa julkaistuun artikkeliin avustajien käyttämisestä hallitustyöskentelyssä ja hallitustiedon luovuttamisesta.

Tutkielmassa käytetään oikeusdogmaattista tutkimusmetodia, jonka avulla systematisoidaan voimassa olevaa liikesalaisuuslain liikesalaisuuden oikeudettoman ilmaisemisen kieltoa koskevaa sääntelyä ja esitetään sille tulkintatapa tutkielman tarkoittamassa tapauksessa. Tutkielmaan on lisäksi sisällytetty tiivis oikeusvertaileva osio.

Hallituksen jäsenet turvautuvat yhä enenevässä määrin avustajiin oman työskentelynsä tueksi, sillä hallituksen jäseniin kohdistuu laajoja osaamisvaatimuksia hallituksen käsittelemän laaja-alaisen ja moniulotteisen tiedon vuoksi. Avustajan käyttäminen edellyttää, että hallituksen jäsen luovuttaa avustajalle luottamuksellista tietoa, joka useimmiten sisältää myös yhtiön liikesalaisuudeksi luokiteltavaa tietoa. Tutkielmassa käsitellään osakeyhtiölain ja liikesalaisuuslain asettamaa oikeudellista viitekehystä tietojen luovuttamiseen liittyen. Tutkielmassa huomioidaan yhtiön johdon toimintaa ohjaavat osakeyhtiölain yleiset periaatteet sekä todennetaan liikesalaisuuslain hallituksen jäsenille perustama siviilioikeudellinen salassapitovelvollisuus.

Tutkielmassa esitetään tulkintasuositus, jonka mukaan liikesalaisuuslain hallituksen jäsentä koskevaa liikesalaisuuden ilmaisemisen kieltoa ei tulisi kategorisesti soveltaa tilanteessa, jossa hallituksen jäsen pyrkii tehostamaan hallitustyöskentelyä käyttämällä tehtävässään avustajaa. Hallitustyön tehostaminen on yhtiön edun eli kaikkien osakkeenomistajien edun mukaista. Hallituksen jäsenille asetettua ilmaisukieltoa ei ole teleologisesti tulkittuna rajoitettavaan liikesalaisuuksien luovuttamista tutkielman tarkoittamassa tilanteessa. Tulkintasuositus on liikesalaisuusdirektiivin mukainen sekä linjassa Tanskassa ja Ruotsissa hallitustiedon luovuttamista koskevan käytännön ja johdon fidusiaaristen velvollisuuksien kanssa.

Avainsanat: osakeyhtiö, hallitus, avustaja, hallitustieto, liikesalaisuus, liikesalaisuuslaki

SISÄLLYS

LÄHTEET	IV
LYHENTEET	XI
1 Johdanto	1
1.1 Tutkielman tausta	1
1.2 Tutkimuskysymykset ja aiheen rajausta	3
1.3 Tutkimusmetodi	4
1.4 Tutkielman rakenne	6
2 Osakeyhtiön hallitus	8
2.1 Osakeyhtiön organisaatio ja vallankäyttö	8
2.2 Hallitus osakeyhtiön toimielimenä	9
2.2.1 Hallituksen tehtävät ja hallitustyö	9
2.2.2 Hallituksen jäsenten valitseminen	12
2.2.3 Hallituksen tehtävien ja hallinnointikoodin suositusten vaikutus hallitustyöskentelyyn	15
3 Osakeyhtiölain yleiset opit tiedon luovuttamisen rajaajina	17
3.1 Yhdenvertaisuusperiaate	17
3.2 Huolellisuusvelvoite	21
3.3 Lojaliteettivelvoite	24
3.4 Salassapitovelvoite	28
4 Liikesalaisuuslain vaikutukset hallitustiedon luovuttamiseen	31
4.1 Liikesalaisuusdirektiivin ja liikesalaisuuslain soveltamisala ja tavoitteet	31
4.2 Liikesalaisuuden määritelmä ja tunnusmerkit	33
4.2.1 Yleistä	33
4.2.2 Tiedon salaisuus	35
4.2.3 Salassapitointressi	37
4.2.4 Tosiasiallinen salassapito	39
4.3 Liikesalaisuuden oikeudettoman ilmaisemisen kieltä	41
4.3.1 Kiellon sisältö liikesalaisuusdirektiivissä ja sen implementointi Suomessa	41
4.3.2 Yhtiön johdolle asetettu kieltä	42
4.3.3 Menettelyn oikeudettomuuden arviointi	44
4.3.4 Tiedon luovutuksen hyväksyttävyyttä	48
4.3.5 Liikesalaisuuslaissa säädetyt seuraamukset	49
4.4 Tiedon luottamuksellisuuden säilyminen tiedon luovutuksen jälkeen	53
5 Liikesalaisuuksien luovuttamiseen liittyviä kansainvälisiä näkökulmia	57
5.1 Hallitustiedon luovuttaminen avustajalle Ruotsissa ja Tanskassa	57
5.1.1 Osakkeenomistajan oikeudesta nimetä hallituksen jäsen	57
5.1.2 Yhtiön johdon vaitiolovelvollisuus ja sen vaikutus tiedon luovuttamiseen	58

5.1.3	Liikesalaisuusdirektiivin implementointi ja sen vaikutukset hallitustiedon luovuttamiseen.....	62
5.2	Liikesalaisuusdirektiivin ja sisäpiiritiedon luovuttamista koskevan käytännön välisestä suhteesta.....	67
6	Lopuksi	69

LÄHTEET

Kirjallisuuslähteet

- Aalto, Johan – Sahrakorpi, Anna*: Hallitusmateriaalin jakaminen avustajalle sisäpiirisäätelyn näkökulmasta. Defensor Legis N:o 2/2018, s. 149–166.
- Aarnio, Aulis*: Oikeussäännösten systematisointi ja tulkinta. Teoksessa: Minun metodini, toim. Häyhä, Juha. Porvoo 1997, s. 35–56.
- Airaksinen, Manne – Berglund, Tom*: Corporate Governance in Finland. In: The Nordic Corporate Governance Model, ed. Lekvall, Per. Stockholm 2014, p. 168–200.
- Airaksinen, Manne – Jauhiainen, Jyrki*: Osakeyhtiölaki. Porvoo 1997.
- Airaksinen, Manne – Pulkkinen, Pekka – Rasinaho, Vesa*: Osakeyhtiölaki I. 3., uudistettu painos. Helsinki 2018.
- Airaksinen, Manne – Villa, Seppo – Stepanoff, Maaret*: Avustajien käyttäminen hallitustyössä – hallitustiedon luovuttaminen kolmannelle. Liikejuridiikka 2/2017, s. 8–42.
- Castrén, Martti*: Liikesalaisuuksien oikeussuojasta yhteistoimintasuhteissa ja niiden jälkeen. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja A-sarja n:o 102. Helsinki 1973.
- Castrén, Martti*: Rikoslain uudistuksessa ehdotetaan: Liikesalaisuuksien rikkomisrangaistuksia korotetaan. Lakimiesuutiset 4/1990, s. 14–15 ja 21.
- Castrén, Martti*: Immateriaalioikeudet ja niitä täydentävä kilpailunormisto. Teoksessa: Yritysoikeus, toim. Kirsti Rissanen. Juva 1999, s. 595–721.
- Dotevall, Rolf*: Skadeståndsansvar för styrelseledamot och verkställande direktör. En aktiebolagsrättslig studie i komparativ belysning. Norstedts Förlag. Stockholm 1989.
- Erma, Juhani – Rasila, Tommi – Virtanen, Olli V.*: Hyvä hallitustyö. 6., uudistettu painos. Viro 2017.
- Haapanen, Mikko – Lainema, Matti – Lehtinen, Lasse – Lähdesmäki, Tuomo*: Hallitus. Omistajan asialla – johdon tukena. Porvoo 2002.
- Hannula, Antti – Kari, Matti – Mäki, Tia*: Osakeyhtiön hallituksen ja johdon vastuu. Helsinki 2014.
- Helminen, Sakari*: Osakeyhtiön yhtiöjärjestys. Helsinki 2006.
- Helminen, Sakari*: Osakkeenomistajan kyselyoikeuden laajuus. Defensor Legis N:o 4/2013, s. 499–512.
- Hirvonen, Ahti – Niskakangas, Heikki – Wahlroos, Juha*: Hyvä hallitustyöskentely. 2., uudistettu painos. Juva 1998.
- Hirvonen, Ahti – Niskakangas, Heikki – Steiner, Maj-Lis*: Corporate governance. Hyvä omistajaohjaus ja hallitustyöskentely. Juva 2003.
- Hirvonen, Ari*: Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki 2011.

- Holmström, Tommy – Lindholm, Thomas*: Innebörden av aktiebolags styrelsemedlems s.k. fiduciary duty enligt finsk rätt – särskilt med hänsyn till offentliga köpebud. JFT 3/2005, s. 278–294.
- Husa, Jaakko*: Oikeusvertailu. Helsinki 2013.
- Immonen, Raimo – Nuolimaa, Risto*: Osakeyhtiöoikeuden perusteet. Helsinki 2017.
- Jareborg, Nils*: Brotten. Tredje häftet. Brotten mot allmänheten och staten. 2. upplagan. Lund 1986.
- Kyläkallio, Juhani – Irola, Olli – Kyläkallio, Kalle*: Osakeyhtiö I. 7., uudistettu painos. Helsinki 2017.
- Lau Hansen, Jesper*: Bestyrelsemedlemmers tavhedspligt efter dansk ret. Nordisk tidskrift för selskapsret 1/2008, s. 71–92.
- Lau Hansen, Jesper*: Bestyrelsemedlemmers tavhedspligt – Hojesterets dom i Grongard & Bang. Nordisk tidskrift för selskapsret 3/2009, s. 32–44.
- Lau Hansen, Jesper*: Market Abuse Case Law – Where Do We Stand With MAR? European Company and Financial Law Review 2017, Volume 14, Issue 2, s. 367–390.
- Lau Hansen, Jesper – Lønfeldt, Carsten*: Corporate Governance in Denmark. In: The Nordic Corporate Governance Model, ed. Lekvall, Per. Stockholm 2014, p. 115–167.
- Lekvall, Per* (ed.): The Nordic Corporate Governance Model. Stockholm 2014.
- Lindholm, Tomas – Rasinaho, Vesa – Virtanen, Olli V.*: Yhtiökokous corporate governance hengessä. Helsinki 2004.
- Mähönen, Jukka*: The Finnish Position on Corporate Governance. 2010.
- Mähönen, Jukka – Villa, Seppo*: Osakeyhtiö I. Yleiset opit. 2. painos. Helsinki 2010.
- Mähönen, Jukka – Villa, Seppo*: Tärkeät päätökset ja toimivalta osakeyhtiössä. Lakimies 1/2011, s. 3–18.
- Mähönen, Jukka – Villa, Seppo*: Osakeyhtiö I. Yleiset opit. 3., uudistettu painos. Helsinki 2015.
- Mähönen, Jukka – Villa, Seppo*: Osakeyhtiö III. Corporate governance. 3., uudistettu painos. Helsinki 2019.
- Mäntysaari, Petri*: Osakeyhtiö toimijana. 2002 Porvoo.
- Mäntysaari, Petri*: Mitä etua yhtiön johdon on edistettävä? Defensor Legis N:o 4/2013, s. 579–596.
- Nyblin, Klaus*: Yrityssalaisuuksien suoja palveluksessa olleita vastaan. Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta. Tutkielma 1998.
- Nyblin, Klaus*: Yrityssalaisuusrikokset. Teoksessa: Talousrikokset, toim. Lahti, Raimo – Koponen, Pekka. 2., tarkistettu painos. Helsinki 2007, s. 231–287.

- Nyström, Patrik*: Osakeyhtiön hallituksen jäsenen lojaliteettivelvollisuus ja kilpailukiello. Oikeustieto 6/2015, s. 4–6.
- Pihlajamäki, Antti*: Tietojenkäsittelyrauhan rikosoikeudellinen suoja. Datarikoksia koskeva sääntely Suomen rikoslaissa. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja A-sarja n:o 258. Helsinki 2004.
- Pönkä, Ville*: Forms of Finnish companies and the main principles of company law. In: Introduction to Finnish law and legal culture, Huomo-Kettunen, Merita – Melander, Sakari – Nuotio, Kimmo (eds.). Helsinki 2012, p. 143–151 (jäljempänä Pönkä 2012a).
- Pönkä, Ville*: Yhdenvertaisuus osakeyhtiössä. Helsinki 2012 (jäljempänä Pönkä 2012b).
- Pönkä, Ville*: Yhtiön etu – osakeyhtiöoikeudellinen näkökulma I. Lakimies 1/2013, s. 21–34.
- Rapakko, Timo*: Osakeyhtiön johdon huolellisuusvelvoite kehittyneillä pääomamarkkinoilla. Helsinki 1990.
- Raitio, Juha*: Eurooppaoikeus ja sisämarkkinat. 3., uudistettu painos. Helsinki 2013.
- Salonen, Aki*: Osakeyhtiön hallituksen jäsenen huolellisuusvelvollisuus. Vantaa 2000.
- Sandström, Torsten*: Svensk aktiebolagsrätt. 5. upplagan. Vanda 2015.
- Savela, Ari*: Osakeyhtiölain yhdenvertaisuusperiaate. Defensor Legis N:o 1/2010, s. 3–24.
- Savela, Ari*: Vahingonkorvaus osakeyhtiössä. 3., uudistettu painos. Helsinki 2015.
- af Schultén, Gerhard*: Osakeyhtiölain kommentaari I. Helsinki 2003.
- af Schultén, Gerhard*: Osakeyhtiölain kommentaari II. Helsinki 2004.
- Skog, Rolf*: Rodhes aktiebolagsrätt. 24. upplagan. 2014 Visby.
- Skog, Rolf – Sjöman, Erik*: Corporate Governance in Sweden. In: The Nordic Corporate Governance Model, ed. Lekvall, Per. Stockholm 2014, p. 247–279.
- Svensson, Bo – Danelius, Johan*: Aktiebolagslagen. Kommentar och lagtext. 3. upplagan. Göteborg 2012.
- Taxell, Lars Erik*: Ansvar och ansvarsfordelning i aktiebolag. Åbo 1963.
- Taxell, Lars Erik*: Bolagsledningens ansvar. Åbo 1983.
- Taxell, Lars Erik*: Aktiebolagets organisation. Åbo 1988.
- Timonen, Pekka*: Johdatus lainopin metodiin ja lainopilliseen kirjoittamiseen. Helsinki 1998.
- Toiviainen, Heikki*: Yrityksen yhteiskuntavastuu ja corporate governance. Näkökulma suuren yrityksen legitimitettiin ja kilpailukykyyn 21. vuosisadalla. Teoksessa: Business Law Forum 2004, toim. Kolehmainen, Esa. Helsinki 2004, s. 389–435.
- Vahtera, Veikko*: Osakeomistuksen riski ja sääntely. Hämeenlinna 2011.
- Vapaavuori, Tom*: Yrityssalaisuudet ja salassapitosopimukset. Helsinki 2005.

Vapaavuori, Tom: Yrityssalaisuudet, liikesalaisuudet ja salassapitosopimukset. 2., uudistettu painos. Helsinki 2016.

Vapaavuori, Tom: Liikesalaisuudet ja salassapitosopimukset. 3., uudistettu painos. Helsinki 2019.

Villa, Seppo: Onko yhdenvertainen kohtelu aina tasavertaista? *Lakimies* 4/2008, s. 563–581.

Viljanen, Pekka: Yrityssalaisuusrikokset. Teoksessa: Keskeiset rikokset, toim. Dan Färde ym. 3., uudistettu painos. Helsinki 2014, s. 661–703.

Viljanen, Pekka: Yrityssalaisuusrikokset. Teoksessa: Keskeiset rikokset, toim. Henna Tolvanen. 4., uudistettu painos. Helsinki 2018, s. 711–765.

Virtanen, Pertti: Vahingonkorvaus – Laki ja käytännöt. 2011 Helsinki.

Östberg, Jessica: Styrelseledamöters lojalitetsplikt – särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter. Stockholm 2016.

Virallislähteet

Euroopan unioni:

COM (2013) 813/F1. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja julkistamiselta.

Suomi:

HE 27/1977 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi.

HE 114/1978 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa ja markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta.

HE 66/1988 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen käsittäväksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi.

HE 109/2005 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi.

HE 49/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle liikesalaisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Liikesalaisuusdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietintö. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2/2018. Helsinki.

Osakeyhtiölakityöryhmän mietintö. Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2003:4. Helsinki.

Valiokunnan lausunto LaVL 8/2018 vp – HE 49/2018 vp. Lakivaliokunta. Hallituksen esitys eduskunnalle liikesalaisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Ruotsi:

Prop. 1972:116. Kungl. Maj:ts proposition nr 116 år 1972 med förslag till lag om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar, m. m.

Prop. 1975:103. Regeringens proposition nr 103 år 1975 med förslag till ny aktiebolagslag, m.m.

Prop. 1987/88:10. Regeringens proposition 1987/88:10 med förslag till lag om styrelserepresentation för de privatanställda, m. m.

Prop. 1987/88:155. Regeringens proposition 1987/88:155 om skydd för företagshemligheter.

Prop. 1993/94:48. Regeringens proposition 1993/94:48. Handlingsoffentlighet hos kommunala företag.

Prop. 2004/05:142. Regeringens proposition 2004/05:142. Marknadsmisbruk.

Prop. 2017/18:200. Regeringens proposition 2017/18:200. En ny lag om företagshemligheter.

SOU 1941:9. Statens offentliga utredningar 1941:9. Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m. m.

SOU 2017:45. Statens offentliga utredningar 2017:45. Ny lag om företagshemligheter. Betänkande av 2016 års utredning om skyddet för företagshemligheter. Stockholm 2017.

Tanska:

Bet. 1498/2008. Modernisering af selskabsretten. Økonomi- og erhvervsministeriet. Betænkning 1498 November 2008.

L 40/2016-17. Lovforslag nr. L 40. Folketinget 2016-2017. Forslag til lov om markedsføring.

L 125/2017-18. Lovforslag nr. L 125. Folketinget 2017-18. Forslag til lov om forretningshemmeligheder.

Muut lähteet

Arvopaperimarkkinayhdistys ry: Hallinnointikoodi. Corporate Governance 2020. Saatavissa: <https://cgfinland2017.kauppakamari.fi/wp-content/uploads/sites/39/2019/11/hallinnointikoodi-2020.pdf> (käyty 13.1.2020) (jäljempänä Hallinnointikoodi 2020).

Arvopaperimarkkinayhdistys ry: Hallinnointikoodi. Corporate Governance 2015. Saatavissa: <https://cgfinland.fi/wp-content/uploads/sites/6/2015/10/hallinnointikoodi2015fin-web1.pdf> (käyty: 13.1.2020) (jäljempänä Hallinnointikoodi 2015).

Arvopaperimarkkinayhdistys ry: Ostotarjouskoodi. Helsinki 2014. Saatavissa: <https://cgfinland.fi/wp-content/uploads/sites/6/2013/12/ostotarjouskoodi.pdf> (käyty 13.1.2020) (jäljempänä Ostotarjouskoodi).

Keskuskauppakamari: Asialuettelo listaamattomien yhtiöiden hallinnon kehittämiseksi. Corporate Governance 2016. Saatavissa: <https://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2016/04/asialuettelo-listaamattomien-yhtioiden-hallinnoinin-kehittamiseksi-final.pdf> (käyty 16.1.2029) (jäljempänä Listaamattomien yhtiöiden hallinnointikoodi 2016).

Keskuskauppakamari: Toimiiko hyvä hallinnointi ja avoimuuspörssi-yhtiössä? Keskuskauppakamarin Corporate Governance -selvitys 2019. Saatavissa: <https://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2019/06/cg-selvitys-2019.pdf> (käyty 14.1.2020) (jäljempänä Keskuskauppakamarin selvitys 2019).

Keskuskauppakamari: Tulevaisuus haastaa hallitukset. Kauppakamareiden PK-hallitusbarometri 2019. Saatavissa: <https://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2019/03/tulevaisuus-haastaa-hallitukset-keskuskauppakamarin-pk-hallitusbarometri-2019.pdf> (käyty 14.1.2020) (jäljempänä PK-hallitusbarometri 2019).

Oikeuskäytäntö

Euroopan unioni:

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 22.11.2005, Asia C-384/02 (ECLI:EU:C:2005:708)

Suomi:

Korkein oikeus:

KKO 2013:17

KKO 2012:65

KKO 2009:19

KKO 2003:80

KKO 2005:83

KKO 1997:110

KKO 1991:11

KKO 1989:39

Hovioikeudet:

Helsingin HO 18.12.2017 R 16/2036

Turun HO 8.4.2015 S 14/626

Helsingin HO 13.1.2014 R 13/253

Helsingin HO 4.7.2012 R 11/2450

Turun HO 21.6.2012 10/2249

Vaasan HO 1.3.2007 R 06/202

Vaasan HO 17.5.2005 R 03/1245

Kouvolan HO 30.09.2004 R 03/1364

Vaasan HO 25.5.2004 R 03/1074

Helsingin HO 18.8.1998 R 97/1069

Tanska:

Højesteret 14.5.2009 Sag 219/2008

LYHENTEET

ABL	Aktiebolagslag (2005:551), <i>ruotsin osakeyhtiölaki</i>
Bet.	Betänkning, <i>mietintö</i>
COM	Komission lainsäädäntöehdotus neuvostolle ja/tai muille toimielimille
EU	Euroopan unioni
EYT	Euroopan yhteisöjen tuomioistuin
FHL	Lag om företagshemligheter (2018:558), <i>ruotsin liikesalaisuuslaki</i>
HE	Hallituksen esitys
HO	Hovioikeus
KKO	Korkein oikeus
L	Lovforslag, <i>lakiesitys</i>
LaVL	Lakivaliokunnan lausunto
LSDir	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/943 julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta (liikesalaisuusdirektiivi)
LSF	Lag om skydd för företagshemligheter (1990:409), <i>ruotsin vanha liikesalaisuuslaki</i> (kumottu)
LSL	Liikesalaisuuslaki (595/2018)
MAR	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 596/2014 markkinoiden väärinkäytöstä
OYL	Osakeyhtiölaki (2006/624)
Prop.	Proposition, <i>hallituksen esitys</i>
RL	Rikoslaki (39/1889)
SopMenL	Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa (1061/1978)
TEM	Työ- ja elinkeinoministeriö
VOYL	Osakeyhtiölaki (743/1978) (kumottu)

1 Johdanto

1.1 Tutkielman tausta

Osakeyhtiöissä hallitustyö on vaativaa, sillä hallituksen on arvioitava esille nousevia asioita kaikilta liike-elämän osa-alueilta. Hallituksen jäsenien on oltava tietoisia sekä yritystoimintaa koskevasta että alakohtaisesta sääntelystä. Tiedonhallinta on edellytys niin yritystoiminnan menestymiselle kuin hallituksen jäsenen vahingonkorvausvelvollisuuden välttämisllekin. Silti esimerkiksi kauppakamarien julkaiseman tuoreimman PK-hallitusbarometrin mukaan kyselyyn vastanneista yritysjohtajista 44 % oli sitä mieltä, ettei hallituksen osaaminen ole riittävää, kun huomioon otetaan yrityksen tulevaisuuden haasteet, kuten kasvutavoitteet, kansainvälistyminen ja teknologian murros.¹ Moni PK-yritys pyrkiikin vahvistamaan hallitustaan yrityksen johdon ja omistajakunnan ulkopuolisella hallituksen jäsenellä.²

Etenkin *corporate governance* -keskustelussa ja itsesääntelyssä korostetaan vaatimusta hallituskokoonpanon monimuotoisuudesta, jotta monipuolinen erityisosaaminen hallituksessa voidaan taata.³ Monipuolisen erityisosaamisen korostamiseen liittyy kuitenkin myös riskejä. Mikäli vain yksi hallituksen jäsenistä tuntee riittävän hyvin tietyn asiakokonaisuuden, eivätkä muut jäsenet osaa kyseenalaistaa kyseisen jäsenen näkemystä, ei monipuolinen keskustelu tosiasiasa toteudu yhtiön hallinnossa.⁴ Hallituksen jäsenten osaamisen profiloitumisen lisäksi hallitustyötä vaikeuttavat esillä olevien kysymysten moninaisuus ja inhimillisen suorituskyvyn rajallisuus.⁵ Tästä syystä keskustelua on käyty hallituksen jäsenen mahdollisuudesta käyttää tehtävässään avustajaa. *Airaksinen, Villa ja Stepanoff* ovatkin julkaisseet 2017 artikkelin koskien avustajien käyttämistä hallitustyössä ja hallitustiedon luovuttamista kolmannelle.⁶ Artikkelissa avustajalla on tarkoitettu tahoja, joka kuuluu yhtiön taustayhteisön organisaatioon. Taustayhteisöllä on tarkoitettu sellaista osakkeenomistajaa, joka on nimennyt kyseisen jäsenen yhtiön hallitukseen. Osakkeenomistajalla on luontainen intressi varmistaa tehokas hallitustyökentely yhtiön edun kontekstissa.⁷

Suomessa on perinteisesti suhtauduttu pidättyväisesti yhtiötä koskevan tiedon antamiseen yksittäiselle osakkeenomistajalle, mikäli kyseinen tieto ei ole kaikkien osakkeenomistajien

---

¹ PK-hallitusbarometri 2019, s. 3 ja 19.

² Ks. PK-hallitusbarometri 2019, s. 14-16.

³ Ks. Hallinnointikoodi 2020, s. 22-23.

⁴ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 11.

⁵ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 8.

⁶ Ks. Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017. Ks. myös Aalto – Sahrakorpi 2018. Aalto ja Sahrakorpi ovat käsitelleet aihetta sisäpiirisääntelyn näkökulmasta Airaksisen, Villan ja Stepanoffin julkaisun pohjalta.

⁷ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 8. Ks. myös Hirvonen – Niskakangas – Steiner 2003, s. 343. Suoritettun hallitustutkimuksen mukaan 14 % hallitusten jäsenistä oli valittu tehtävään, koska kyseisten henkilöiden työnantaja omisti yhtiön osakkeita. Ks. myös Hirvonen – Niskakangas – Wahlroos 1998, s. 192, jossa vastaava osuus oli jopa 47 %.

saatavilla. Tietojen antamista rajoittaa muun muassa yhdenvertaisuusperiaate, sisäpiirisääntely ja johdon salassapito- ja lojaliteettivelvollisuus. Yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisena ei ole kuitenkaan pidetty sitä, että yhtiön johto ottaa harkintansa mukaan päätöksenteossa huomioon osakkeenomistajan kertoman näkemyksen. Lisäksi on katsottu, että mikäli hallitus huolellisesti tehdyn arvionsa perusteella päätyy siihen, että tietojen luovuttaminen osakkeenomistajalle on sekä mahdollista että yhtiön edun mukaista, on hallituksen varmistettava päätöksenteon asianmukaisuus yhtiön ja sen kaikkien osakkeenomistajien kannalta.⁸

Airaksinen, Villa ja Stepanoff ovat käsitelleet aihetta luomansa rajatun perustapauksen avulla, jossa lähtökohdaksi on asetettu, ettei luovutettava tieto ole sisäpiiritietoa. Rajatussa perustapauksessa hallitustiedon vastaanottaja ei myöskään käy kauppaa yhtiön osakkeilla eikä ole yhtiön kilpailija. Lisäksi tarkastelussa on ollut lähtökohtana, että avustajan käyttäminen parantaa hallituksen jäsenen valmiuksia onnistua tehtävässään. Kirjoittajat ovat esitetyssä viitekehksessä tehneet johtopäätöksen, että yksittäinen hallituksen jäsen voisi luovuttaa avustajalleen yhtiötä koskevaa hallitustietoa ilman, että hallitus nimenomaisesti antaisi luvan avustajan käyttämiselle tai tekisi tiedon luovuttamisesta päätöstä. Tietojen luovuttaminen ei olisi lojaliteettivelvollisuuden vastaista, koska tiedon luovuttamisen tarkoituksena on parantaa hallitustyön laatua. Laadukkaan hallitustyön tarkoituksena on edistää yhtiön ja sen kaikkien osakkeenomistajien etua, minkä vuoksi tiedon luovuttaminen ei tällaisessa tapauksessa olisi kirjoittajien mukaan yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista. Tiedon luottamuksellisuudesta olisi kuitenkin huolehdittava.⁹

Airaksinen, Villa ja Stepanoff ovat käsitelleet artikkelissaan myös yrityssalaisuuksia, yrityssalaisuuksien luovuttamista sekä yrityssalaisuuden rikkomisen tunnusmerkistöä.¹⁰ Artikkelin julkaisemisen jälkeen on 15.8.2018 tullut voimaan liikesalaisuuslaki (2018/595), jäljempänä LSL, minkä vuoksi artikkelissa ei ole luonnollisestikaan arvioitu, millaisia vaikutuksia liikesalaisuuslailla on tiedon luovuttamiseen tilanteessa, jossa hallitus ei ole tehnyt asiassa päätöstä. Liikesalaisuuslailla implementoitiin liikesalaisuusdirektiivi¹¹. Liikesalaisuusdirektiivin 10 johdantolausekkeen mukaisesti direktiivillä lähennetään jäsenvaltioiden lakeja toisiinsa, jotta

---

⁸ Hallinnointikoodi 2020, s. 12. Ks. myös Hallinnointikoodi 2015, s. 12. Hallinnointikoodin yhteydenpito osakkeenomistajien kanssa osion sanamuoto on säilynyt vuoden 2015 hallintokoodista lähes muuttumattomana. Hallinnointikoodi on otettu osaksi Helsingin pörssin sääntelyä ja se on siten suomalaisia pörssi-yhtiöitä velvoittava.

⁹ Ks. Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 16, 23-26 ja 36-37.

¹⁰ Ks. Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 26-29 ja 31-35.

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/943 julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta, jäljempänä myös LSDir.

sisämarkkinoilla tarjottaisiin riittävät ja yhtenäiset yksityisoikeudelliset oikeussuojakeinot liikesalaisuuden laittoman hankinnan, käytön ja ilmaisemisen varalta.

1.2 Tutkimuskysymykset ja aiheen raja

Tehokkaan hallitustyöskentelyn kannalta on tarpeen tarkastella, voidaanko avustajana toimivalle taustayhteisölle tai tämän organisaatioon kuuluvalla taholla ilmaista liikesalaisuuksia sisältävää hallitustietoa, ja mitä rajoituksia ja edellytyksiä liikesalaisuuslaki asettaa tiedon luovuttamiselle. Lisäksi tarkastelun kohteena on, millaista suojaa tällainen tiedon luovutus saa liikesalaisuuslain nojalla. Koska liikesalaisuuslaissa säädetään elinkeinotoimintaan liittyvien liikesalaisuuksien ja teknisten ohjeiden suojasta, on merkitystä sillä, millaista tietoa avustajalle luovutetaan. Liikesalaisuuksien lisäksi hallituksen jäsenet käsittelevät toimessaan myös muuta luottamuksellista hallitustietoa. Lähtökohtana on, että tiedon on täytettävä liikesalaisuuden tunnusmerkit, jotta tieto saa liikesalaisuuden aseman ja suojan. Vain silloin sovellettavaksi voivat tulla liikesalaisuuden oikeudetonta ilmaisemista koskeva kieltö ja kiellon rikkomisesta johtuvat seuraamukset. Tämän vuoksi liikesalaisuuksia on tarkasteltava seikkaperäisesti, jotta rajanveto liikesalaisuuden ja muun hallitustiedon välillä voidaan tehdä.

Liikesalaisuuslain kannalta tämän tutkielman tarkastelun kohteena ovat erityisesti LSL 2 § liikesalaisuuden määritelmästä ja LSL 4 §:n 2 momentin 1 kohta, jonka mukaan liikesalaisuutta ei saa oikeudettomasti käyttää tai ilmaista se, joka on saanut tiedon toimiessaan yhteisön tai säätiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana, tilintarkastajana tai selvitysmiehenä taikka niihin rinnastettavassa tehtävässä. Tutkielmassa on tarkoitus selvittää, mitä liikesalaisuuden oikeudeton ilmaiseminen merkitsee ja soveltuuko säännös tilanteeseen, jossa hallituksen jäsen luovuttaa hallitustietoa avustajalleen ilman, että hallitus on tehnyt asiassa päätöstä. Tutkimuskohteena on myös sen selvittäminen, millaisista oikeussuojakeinoista liikesalaisuuslaissa on säädetty ja miten ne käytännössä soveltuvat tutkielman tarkastelun kohteena olevaan tapaukseen. Lisäksi tutkielmassa tarkastellaan sitä, miten liikesalaisuuslaki edistää tiedon pysymistä luottamuksellisena myös tiedon luovutuksen jälkeen.

Tämän tutkielman lähtökohdaksi on otettu edellä lyhyesti esitelty Airaksisen, Villan ja Stepanoffin julkaisema artikkeli. Lähtökohtana on, että kyseisen artikkelin lähtökohdat ovat oikeita, eikä tämän tutkielman tarkoituksena ole arvioida niitä kriittisesti. Aiheen ulkopuolelle on rajattu tilanteet, joissa luovutettava tieto on sisäpiiritietoa. *Aalto* ja *Saharakorpi* ovat jo tutkineet aihetta sisäpiiritiedon näkökulmasta.¹² Tutkielmassa kuitenkin tarkastellaan myös liikesalaisuusdirektiivin ja sisäpiiritiedon luovuttamista koskevan oikeuskäytännön välistä suhdetta.

---

¹² Ks. Aalto – Saharakorpi 2018.

Tarkastelu on tarpeen, jotta voidaan systematisoida liikesalaisuusdirektiivin määräyksiä. Myös muut artikkelin perustapauksen lähtökohdat on otettu tämän tutkimuksen lähtökohdiksi. Tämä yhteisöoikeudellinen tutkimus on tehty liikesalaisuuslain näkökulmasta, minkä vuoksi tarkastelun kohteena ei ole rikoslain (39/1889), jäljempänä RL, säännökset yrityssalaisuuden rikkomisesta kuin siltä osin, kun niitä koskevaa oikeuskäytäntöä ja -kirjallisuutta voidaan hyödyntää liikesalaisuuslain tulkinnassa. Myöskään osakeyhtiölain (2006/624), jäljempänä OYL, säännöksiä johdon vahingonkorvausvelvollisuudesta ei ole tarkoitettu kuin sivuta.

Tätä tutkielmaa ei ole nimenomaisesti rajattu koskemaan ainoastaan julkisesti noteerattuja yhtiöitä, joiden osakkeilla voidaan käydä kauppaa. Tutkielman johtopäätökset kuitenkin soveltuvat luontevammin pörssi-yhtiöihin. Yksityisissä osakeyhtiöissä yhtiön johto ja omistajuus eivät välttämättä ole eriytyneet siten, että tutkielmassa esitetty voisi tulla kyseeseen. Yksityisissä osakeyhtiöissä osakkeiden omistus ei useinkaan ole hajautunut kovin laajalle ja kaikki osakkeenomistajat saattavat olla mukana yhtiön päivittäisessä toiminnassa toisin kuin pörssi-yhtiössä. Vaikka tutkielman johtopäätökset sinänsä soveltuvat myös yksityisiin osakeyhtiöihin, on kuitenkin huomattava, että lähdeaineistona on käytetty myös itsesääntelyä, joka velvoittaa ainoastaan pörssi-yhtiöitä.¹³

Osakkeenomistajalla on omistuksensa ja kantamansa residuaalisen riskin vuoksi luontainen intressi avustaa hallituksen jäsentä tämän hallitustyössä. Siksi tutkielmassa tarkastellaan aihetta ennen kaikkea hallituksen jäsenen ja hänet nimenneen osakkeenomistajan välisen tiedonkulun näkökulmasta. Tästä huolimatta tutkielmassa esitetty soveltuu lähtökohtaisesti myös muun henkilökohtaisen avustajan käyttöön.

1.3 Tutkimusmetodi

Tutkielma on metodiltaan oikeusdogmaattinen eli lainopillinen. Lainoppi esittää oikeusnormeista normikannanottoja ja tulkintakannanottoja.¹⁴ Tutkielman tarkoitus on systematisoida voimassa olevaa liikesalaisuuslain liikesalaisuuden oikeudettoman ilmaisemisen kieltoa koskevaa sääntelyä tutkielman tarkoittamassa tilanteessa ja tarjota sääntelylle oikea tulkintatapa.¹⁵ Tutkielman tarkoituksena on selvittää tutkielman kannalta relevanttien oikeussääntöjen yksityiskohtainen sisältö ja tarjota perusteltu tulkintakannanotto edellä esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

---

¹³ Toisaalta on huomattava, että merkittävä osa suurista yksityisistä osakeyhtiöistä noudattaa *corporate governance* -suosituksia. Airaksinen – Berglund 2014, s. 175.

¹⁴ Hirvonen 2011, s. 22.

¹⁵ Ks. lisää oikeusdogmaattisesta tutkimusmetodista Timonen 1998, s. 3.

Lainopilla on tyypillisesti viitattu sekä oikeussääntöjen sisällön selvittämiseen eli tulkintaan että oikeussäännösten systematisointiin. *Aarnio* on kutsunut oikeussäännösten systematisointia teoreettiseksi lainopiksi ja oikeussääntöjen tulkintaa käytännölliseksi lainopiksi.¹⁶ *Timonen* on jakanut oikeussäännösten systematisoinnin normien välisten suhteiden selvittämiseen, oikeusjärjestyksen eri osioiden välisten yhteyksien hahmottamiseen ja oikeudellisen järjestelmän uudistamiseen.¹⁷ Tässä tutkielmassa systematisointi toteutetaan siten, että ensin hahmotetaan se yhtiöoikeudellinen lainsäädäntökehys, joka sääntelee yhtiön johdon asemaa ja tehtäviä. Tämän jälkeen tarkastellaan liikesalaisuuslain säännöksiä ja syvennytään osakeyhtiölain ja liikesalaisuuslain keskinäisiin yhteyksiin. Lopuksi tutkielmassa muodostetaan kokonaiskuva säännösten tulkinnasta ja siitä, miten liikesalaisuuslaki vaikuttaa hallituksen jäsenen mahdollisuuteen käyttää tehtävässään avustajaa ja luovuttaa avustajalle hallitustietoa. Tutkielman tavoitteena on muodostaa perusteltu käsitys tutkimuksen aiheen tämänhetkisestä oikeustilasta yhdistelemällä lainopin eri osa-alueita. Käsitys oikeustilasta merkitsee sitä, miten oikeudelliset seuraamukset muodostuvat.¹⁸

Euroopan unionin sääntelyllä on merkittävä vaikutus tutkielman kohteena olevassa sääntelyssä, sillä liikesalaisuuslaki pohjautuu liikesalaisuusdirektiiviin. Unionin oikeuden keskeisen merkityksen vuoksi tutkielmaan on luontevaa sisällyttää myös oikeusvertaileva osio. Oikeusvertailevassa tutkimuksessa asetetaan rinnakkain kaksi erilaista oikeusjärjestelmää tavoitteena tiedonhankinta.¹⁹ Tämän tutkielman oikeusvertailevassa osiossa tarkastellaan, millainen käytäntö Ruotsissa ja Tanskassa on vallinnut sen suhteen, voiko hallituksen jäsen luovuttaa hallitustietoa avustajalleen. Lisäksi tarkastelun kohteena on, miten Ruotsi ja Tanska ovat implementoineet tämän tutkielman kannalta liikesalaisuusdirektiivin merkittävimmät kohdat ja millaisia vaikutuksia implementoinnilla on mahdollisuuteen luovuttaa hallitustietoa avustajalle. Tutkielman oikeusvertailevan osion tavoitteena on tutkia, miten muissa pohjoismaissa on tulkittu liikesalaisuusdirektiiviä ja näin löytää mahdollisia tulkintaratkaisuja myös Suomen lainsäädäntöön. Koska vertailu tutkielmassa kohdistuu yksittäisiin oikeussääntöihin, on kyse mikrovertailusta.²⁰ Lisäksi kyse on multilateraalista vertailusta²¹, sillä vertailu suoritetaan useamman kuin kahden maan oikeusjärjestyksen välillä.

Ruotsin ja Tanskan oikeusjärjestyksien valitseminen oikeusvertailun kohteeksi oli luonteva valinta. Sen lisäksi, että maat ovat Suomen lisäksi ainoat pohjoismaiset EU:n jäsenvaltiot,

---

¹⁶ Aarnio 1997, s. 36-37.

¹⁷ Timonen 1998, s. 14.

¹⁸ Ks. Aarnio 1997, s. 40.

¹⁹ Husa 2013, s. 30.

²⁰ Husa 2013, s. 126-127.

²¹ Husa 2013, s. 135.

jakavat ne Suomen kanssa yhtenäisen pohjoismaisen oikeuskulttuurin²² ja osallistuvat pohjoismaiseen lakiyhteistyöhön. Lisäksi Suomen ja Ruotsin yhteinen oikeushistoria ulottuu vuoteen 1809 asti.²³ Oikeusvertailevan metodin on tarkoitus tukea ja täydentää lainopillista metodologiaa.

Tutkielmassa on käytetty lähdeaineistona kansallista ja eurooppalaista lainsäädäntöä ja näiden valmisteluaineistoa sekä oikeuskirjallisuutta. Lähdeaineistona on hyödynnetty myös suomalaisten yhtiöiden hallintokäytäntöjä koskevia selvityksiä sekä arvopaperimarkkinoiden toimijoita koskevaa itsesääntelyä. Vaikka liikesalaisuuslaki on verrattain uusi säädös, voidaan sen tulkinnassa hyödyntää jo ennen sen voimaantuloa Suomessa syntyneitä oikeuskäytäntöä liike- ja ammattisalaisuuksista, yrityssalaisuuksista ja liikesalaisuuksista siltä osin, kuin liikesalaisuuslailla ei ole tarkoitettu muutettavan niitä koskevia säännöksiä.

1.4 Tutkielman rakenne

Tutkielman substanssiasia koostuu neljästä pääluvusta, joista ensimmäinen tarjoaa yhteisöoikeudellisen taustoituksen tutkielman aiheeseen. Luvussa tarkastellaan lyhyesti osakeyhtiötä organisaationa ja vallankäyttöä osakeyhtiössä. Luvun painotus on hallituksen roolissa osakeyhtiön toimielimenä, minkä vuoksi luvussa käydään tarkasti läpi hallituksen tehtävät ja hallituksen jäsenten valinta. Lisäksi luvussa analysoidaan lainsäädännön ja itsesääntelyn vaikutuksia hallitustyöskentelyyn. Koska tutkielmassa on tarkoitus selvittää oikeustilaa tilanteessa, jossa hallitus ei ole tehnyt päätöstä avustajan käyttämisestä, ei luvussa ole tarvetta käsitellä hallituksen päätöksentekoprosessia. Taustoitus on olennainen osa tutkielmaa, jotta lukija ymmärtää osakeyhtiön hallituksen toimintaympäristön ja tehtävän haasteet.

Liikesalaisuuslain yhtiön johdolle asettamaa liikesalaisuuden oikeudettoman käytön ja ilmaisemisen kieltoa voidaan pitää osana yhtiön johdon toimintaa ohjaavaa sääntelyä, jolla pyritään varmistamaan se, että yhtiön johto toimii yhtiön edun mukaisesti sekä ehkäisemään johdon ja osakkeenomistajien välisiä intressiristiriitoja. Vaikka tutkielman aiheena on hallitustiedon luovuttaminen erityisesti liikesalaisuuslain näkökulmasta, ei liikesalaisuuslakia ole tutkielman kannalta tarkoituksenmukaista käsitellä muusta oikeusjärjestyksestä irrallisena. Kokonaisvaltaisen käsityksen muodostaminen ja tutkimuskysymyksiin vastaaminen edellyttävät, että tutkielmassa käsitellään myös muu aiheeseen liittyvä sääntely. Näistä syistä toisessa pääluvussa tarkastelun kohteena on OYL 1 luvun yleisten periaatteiden asettama viitekehys hallitustyöskentelylle ja hallitustiedon luovuttamiselle. Yhtiön johdon on otettava OYL:n yleiset periaatteet huomioon kaikessa toiminnassaan. Tarkastelun painotus on yhdenvertaisuusperiaatteessa sekä

---

²² Husa 2013, s. 164.

²³ Husa 2013, s. 56.

johdon huolellisuus- ja lojaliteettivelvoitteissa. Luvussa käsitellään myös lojaliteettivelvoitteesta johdettua johdon salassapitovelvoitetta.

Kolmannessa pääluvussa käsitellään liikesalaisuusdirektiiviä ja sen tavoitteita sekä direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöä implementoinutta liikesalaisuuslakia. Osakeyhtiön hallituksen käsittelemä luottamuksellinen hallitustieto sisältää muun ohessa myös LSL:n ja LSDir:n määritelmän mukaisia yhtiön liikesalaisuuksia. Liikesalaisuuslaissa säännelty liikesalaisuuden oikeudettoman ilmaisemisen kieltä pohjautuu LSDir 4 artiklaan, jonka 3 kohdan b) alakohdan mukaan liikesalaisuuden ilmaisemista on pidettävä laittomana aina, kun sen ilman liikesalaisuuden haltijan suostumusta suorittaa henkilö, joka rikkoo luottamuksellisuutta koskevaa sopimusta tai muuta velvollisuutta olla ilmaisematta liikesalaisuutta. Direktiivin sanamuoto on väljä eikä se aseta nimenomaista kieltä yhteisön tai säätiön johtoon kuuluville henkilöille. Myös tästä syystä on perusteltua tarkastella ennen liikesalaisuuslain tarkastelua osakeyhtiön hallitusta ja sen toimintaa rajaavia OYL:n yleisiä periaatteita, joista on myös perinteisesti johdettu johdon salassapitovelvoite.

Liikesalaisuuden määritelmää ja tunnusmerkkejä on tarpeen tarkastella seikkaperäisesti, sillä liikesalaisuuslain soveltaminen edellyttää, että kyse on nimenomaan liikesalaisuudesta eikä esimerkiksi muusta luottamuksellisesta tiedosta. Liikesalaisuuden käsitteen lisäksi kolmannessa pääluvussa käsitellään liikesalaisuuden oikeudettoman ilmaisemisen kieltä. Säännöstä tarkastellaan sekä yhtiön johdolle asetettuna kieltä että avustajaa tietyin edellytyksin velvoittavana säännöksenä. Kolmannessa pääluvussa selvennetään myös liikesalaisuuslaissa säänneltyjä seuraamuksia liikesalaisuuden oikeudettoman ilmaisemisen varalle sekä tutkitaan sitä, miten ne sopivat tutkielman tapaukseen.

Neljänten päälukuun on koottu tutkielman oikeusvertaileva osio, jossa tutkielman aihetta käsitellään Ruotsin ja Tanskan oikeuden näkökulmasta. Luvussa käydään läpi kummankin valtion oikeusjärjestyksen yhtiöoikeudellista viitekehystä tiedon luovutukselle sekä tarkastellaan, miten Ruotsi ja Tanska ovat implementoineet tämän tutkielman kannalta merkittävimmät LSDir:n artikkelit ja miten implementointi vaikuttaa näissä valtioissa tiedon luovutukseen. Lisäksi luvussa käsitellään lyhyesti LSDir:n ja sisäpiiritiedon luovuttamista koskevan oikeuskäytännön välistä suhdetta. Tutkielman viimeiseen lukuun on koottu yhteen tutkielman keskeiset havainnot sekä mahdolliset ongelmakohdat.

2 Osakeyhtiön hallitus

2.1 Osakeyhtiön organisaatio ja vallankäyttö

Osakeyhtiöissä omistajuuden ja yhtiön johdon eriytymisen mahdollistaa osakeyhtiölain 1 luvun 2 §:n mukainen osakkeenomistajan rajoitettu vastuu yhtiön velvoitteista. Johdon ja omistajuuden eriytyminen puolestaan tekee mahdolliseksi yhtäältä pätevempien johtajien käyttämisen sekä toisaalta sen, että sijoituspääomaa omistavat voivat keskittyä sijoittamiseen. Sijoittajien on helpompaa hajauttaa sijoituksiaan, kun yhtiöiden johtamiseen ei tarvitse osallistua.²⁴ Lisäksi johdon ja omistuksen eriytyminen mahdollistaa tehokkaamman päätöksenteon.²⁵

Osakeyhtiölaki tunnustaa yhtiön johtoon kuuluvaksi yhtiön hallituksen sekä mahdollisen hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan. Ainoastaan hallitus on pakollinen toimielin osakeyhtiössä. Käytännössä hyvin harvoissa yhtiöissä on hallintoneuvosto. Suurimmassa osassa suomalaisissa osakeyhtiöissä on käytössä niin sanottu yksitasoinen hallintomalli, joka koostuu osakkeenomistajista muodostuvasta yhtiökokouksesta, hallituksesta ja toimitusjohtajasta.²⁶ Lisäksi etenkin pörssiyhtiöissä voi olla johtoryhmä, jolla on tosiasiallisesti merkityksellinen asema johdon organisaatiossa, vaikka sillä ei olekaan virallista osakeyhtiöoikeudellista asemaa. Johtoryhmän pääasiallinen tehtävä on avustaa toimitusjohtajaa, ja johtoryhmä on tärkeä osa yhtiön hallinnointi- ja ohjauksjärjestelmää.²⁷ Hallituksen voidaan sanoa muodostavan rajapinnan yhtiön osakkeenomistajien ja toimivan johdon välille.²⁸

Käytännössä osakeyhtiön toimielinten väliseen vallanjakoon vaikuttaa etenkin yhtiön omistusrakenne eli osakkeenomistajien määrä, osakeomistuksen suuruudet, osakkeenomistajien mahdolliset ryhmittymät sekä aktiiviset enemmistö- tai vähemmistöomistajat.²⁹ Yhtiökokousta pidetään osakeyhtiön organisaatiohierarkiassa ylimpänä päättävänä toimielimenä.³⁰ Kuitenkin etenkin suurissa ja omistusrakenteeltaan hajautuneissa osakeyhtiöissä todellinen valta on usein siirtynyt ulkopuoliselle, ammattimaiselle hallitukselle, ja yhtiökokouksen tosiasiallinen valta on vähäistä.³¹ Tämän vuoksi pörssiyhtiöissä vallankäyttöä on pyritty tekemään avoimemmaksi ja tehokkaammaksi *corporate governance* -suositus.³² *Corporate governance* -suosituksilla viitataan itsesääntelyn varaan jätettyyn hyvään hallintotapaan ja käsite

---

²⁴ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 243-244.

²⁵ Pönkä 2012a, s. 148.

²⁶ Airaksinen – Berglund 2014, s. 176.

²⁷ Kyläkallio – Irola – Kyläkallio 2017, s. 575 ja Mähönen – Villa 2019, s. 288-289.

²⁸ Haapanen yms. 2002, s. 83.

²⁹ Taxell 1988, s. 103.

³⁰ af Schultén 2004, s. 2.

³¹ af Schultén 2004, s. 3 ja HE 27/1977 vp, s. 58. Yhtiökokouksen valtaa rajoittaakin se, että se pääsääntöisesti kokoontuu vain kerran vuodessa ja on riippuvainen hallituksen sille siellä antamista tiedoista.

³² Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 244-245 ja Mähönen 2010, s. 11.

ymmärretään parhaana käytäntönä järjestää päämies-agenttisuhteet³³ osakeyhtiössä.³⁴ Suomessa pörssi-yhtiöitä sääntelevä voimassa oleva hallinnointikoodi sisältää monien kansainvälisten vastaavien koodien tavoin ”noudata tai selitä” -periaatteen, jonka mukaisesti yhtiön on noudatettava koodin suosituksia tai annettava selvitys suosituksesta poikkeamisesta.³⁵ Vaikka hallinnointikoodi sääntelee vain pörssi-yhtiöitä, sovelletaan hallinnointikoodia tosiasiaissa myös monissa suurissa yksityisissä osakeyhtiöissä.³⁶

Pohjoismaissa pörssi-yhtiöiden omistus on keskittynyttä ja suurimmassa osassa julkisesti noteeratuista yhtiöistä on määräävä osakkeenomistaja.³⁷ Esimerkiksi Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa määrävällä osakkeenomistajalla on usein yhtiössä aktiivinen rooli, mikä näkyy etenkin osakkeenomistajan edustuksella yhtiön hallituksessa.³⁸

2.2 Hallitus osakeyhtiön toimielimenä

2.2.1 Hallituksen tehtävät ja hallitustyö

OYL 6 luvun 25 §:n mukaan hallitus edustaa yhtiötä. Sen lisäksi OYL:ssa on annettu hallitukselle laaja yleistoimivalta, jota rajaavat lain ja yhtiöjärjestyksen säännökset muiden hallintotoimielinten, erityisesti yhtiökokouksen, toimivallasta. OYL 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja yhtiön toiminnan asianmukaisesti järjestämisestä (*yleistoimivalta*). Kyse on yleissäännöksestä, jolla hallitukselle on määrätty kaikki ne tehtävät, joita ei nimenomaisesti ole osoitettu yhtiökokoukselle tai mahdolliselle hallitonneuvostolle tai toimitusjohtajalle. Tehtävän kuuluminen hallitukselle tarkoittaa sitä, että tehtävä joko suoritetaan hallituksen päätöksen perusteella tai että hallituksella on velvollisuus huolehtia siitä, että tehtävä tulee suoritetuksi.³⁹ Säännöksen yleisluontoisuutta puoltaa yhtiöiden ja toimialojen moninaisuus sekä hallituksen tehtävien muuttuminen ajan kuluessa.⁴⁰

OYL 6 luvun 7 §:n 2 momentin mukaisesti hallituksella on oikeus siirtää sen yleistoimivaltaan kuuluvia asioita yhtiökokouksen päätettäväksi. Mikäli kysymys avustajan käyttämisestä herättää yhtiössä osakkeenomistajien kesken keskustelua, voi hallitus siten jopa siirtää

---

³³ Päämies-agenttisuhteella tarkoitetaan päämiehen ja agentin välistä sopimussuhdetta, jossa agentti huolehtii annetun tehtävän suorittamisesta päämiehen puolesta. Ks. lisää Mähönen – Villa 2015, s. 341-342.

³⁴ Ks. osakeyhtiölakityöryhmän mietintö 2003, s. 13.

³⁵ Hallinnointikoodi 2020, s. 8-9.

³⁶ Airaksinen – Berglund 2014, s. 175, Lau Hansen – Lønfeldt 2014, s. 118-119 ja Skog – Sjöman 2014, s. 249.

³⁷ Lekvall 2014, s. 23-24. Vuonna 2014 esimerkiksi Suomessa 54% pörssi-yhtiöistä oli omistaja, jonka omistamat osakkeet kattoivat yli 20 % äänistä ja 15% pörssi-yhtiöistä oli omistaja, jonka osakkeet kattoivat yli 50 % äänistä.

³⁸ Airaksinen – Berglund 2014, s. 170.

³⁹ Mähönen – Villa 2011, s. 3.

⁴⁰ Ks. HE 109/2005 vp, s. 79.

asian yhtiökokouksen päätettäväksi.⁴¹ Sen sijaan osakeyhtiölaissa hallitukselle nimenomaisesti osoitettuja erityistehtäviä⁴² ei voida siirtää yhtiökokouksen päätettäväksi.⁴³ Toisaalta OYL 5 luvun 2 §:n perusteella yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiökokous päättää hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvasta asiasta. Yhtiöjärjestyksessä oleva määräys on hallituksen toimivaltaa rajoittava.⁴⁴

OYL 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan hallitus vastaa myös siitä, että yhtiön kirjanpito ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Mikäli yhtiössä on toimitusjohtaja, hallituksen vastuulle jää valvontavastuu, sillä toimitusjohtajan tehtäviin kuuluu kirjanpidon ja varainhoidon järjestäminen. Hallituksen valvontavastuulla on yleisemmin tarkoitettu johdon velvollisuutta jatkuvasti seurata ja arvioida yhtiön taloudellista asemaa sekä huolehtia arvioinnin raportoinnin järjestämisestä. Esimerkiksi suuressa yhtiössä valvontavastuun täyttäminen saattaa tarkoittaa sisäisen tarkastuksen järjestämistä.⁴⁵ Hallituksen tulisi huolehtia myös siitä, että yhtiön organisaatio on riskien välttämisen kannalta tarkoituksenmukainen.⁴⁶ Hallituksen valvontavastuuseen kuuluu myös toimitusjohtajan toiminnan ohjaaminen sellaisin ohjein ja määräyksin kuin yhtiön kannalta nähdään tarpeelliseksi.⁴⁷ Pörssiyhtiöiden ja muiden yleisen edun kannalta merkittävien yhtiöiden osalta osakeyhtiölaissa on säädetty hallitukselle erityisiä raportointiin ja valvontaan liittyviä velvollisuuksia.⁴⁸

Mikäli yhtiössä ei ole toimitusjohtajaa, vastaa hallitus myös toimitusjohtajalle laissa osoitetuista tehtävistä. Yhtiön toimitusjohtajan tehtävänä on OYL 6 luvun 17 §:n mukaisesti huolehtia yhtiön juoksevasta hallinnosta hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Hallituksen toimivaltaan kuuluvia tehtäviä voidaankin määrittää viitatus lainkohdan avulla. Juoksevaan hallintoon ei ole katsottu kuuluvan toimet, jotka ovat epätavallisia tai laajakantoisia. Epätavallisuutta ja laajakantoisuutta arvioidaan yhtiön koon ja tavoitteiden sekä toiminnan laajuuden ja laadun, yhtiön hallituksen ohjeistuksen sekä yhtiökäytännön pohjalta.⁴⁹

---

⁴¹ Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että yhtiökokouksella on oikeus antaa hallitukselle määräyksiä siitä, kuinka hallituksen tulisi hoitaa sen yleistoimivaltaan kuuluvia tehtäviä. Näin ollen yhtiökokous voisi antaa määräyksen, että tehtävät on hoidettava ilman avustajan käyttämistä. Tällaisen määräyksen antamisen ei voida myöskään katsoa hämärtävän toimielinten välisiä toimivalta- ja vastuusuhteita. Ks. Lindholm – Rasinaho – Virtanen 2004, s. 19.

⁴² Ks. tarkemmin hallitukselle osoitetuista tehtävistä Kyläkallio – Irola – Kyläkallio 2017, s. 554-567.

⁴³ Jos hallitus kuitenkin yrittää siirtää yleistoimivaltaan kuulumattoman asian yhtiökokouksen päätettäväksi, siirto ei rajoita hallituksen vastuuta. HE 109/2005 vp, s. 19 ja 82.

⁴⁴ Ks. lisää hallituksen ja yhtiökokouksen välisestä toimivallasta ja päätösvallan siirtämisestä Mähönen – Villa 2011.

⁴⁵ HE 109/2005 vp, s. 80. Ks. myös Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 454-455. Valvontatehtävän vaatimukset vaihtelevat yhtiön koon ja liiketoiminnan luonteen mukaan.

⁴⁶ Virtanen 2011, s. 311. Ks. riskienhallinnasta lisää esim. hallinnointikoodi 2020, s. 41 ja Erma – Rasila – Virtanen 2017, s. 50-53.

⁴⁷ HE 109/2005 vp, s. 80.

⁴⁸ Ks. tarkemmin OYL 16 luvun 6 a §.

⁴⁹ HE 27/1977 vp, s. 52 ja Mähönen – Villa 2019, s. 292.

Epätavalliseksi ja laajakantoiseksi asioiksi on oikeuskirjallisuudessa katsottu esimerkiksi yhtiön strategiasta päättäminen, yhtiön toiminnan olennainen laajentaminen tai supistaminen ja huomattavimmat organisaatiomuutokset.⁵⁰

Hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvat tehtävät liittyvät pääasiassa yhtiön liiketoiminnan harjoittamiseen. Tärkeimpinä hallituksen tehtävinä pidetään yleisesti mahdollisen toimitusjohtajan valitsemista ja erottamista, toimitusjohtajan toimisuhteen ehdoista päättämistä, yhtiön strategian määrittelemistä ja sen toteuttamisen seuraamista sekä varainhoidon valvonnan järjestämistä. Hallituksen toimivaltaan kuuluvat myös tärkeimmät liiketoimintapäätökset, kuten yrityskaupat, merkittävät sopimukset, investoinnit ja rahoitusjärjestelyt.⁵¹ Hallituksen yleistoimivalta sisältää myös velvollisuuden luoda yhtiön kannalta tarpeellinen organisaatio ja varmistaa sen toiminta.⁵² Lisäksi hallituksen jäsenten on oltava jatkuvasti riittävässä määrin tietoisia yhtiön toiminnan kulusta. Tämä koskee erityisesti hallituksen puheenjohtajaa, jonka on tarvittaessa kutsuttava hallitus koolle.⁵³ Hallituksen jäsenillä on myös jatkuva vastuu yhtiöstä, minkä vuoksi hallituksen jäseniltä edellytetään alati tiettyä saavutettavuutta.⁵⁴

Vuonna 2018 pörssiyritysten hallitukset kokoontuivat keskimäärin 15 kertaa vuodessa. Kokousten määrä vähenee yhtiön koon kasvaessa.⁵⁵ Kuitenkin erilaiset suuret hankkeet ja yllättävät tapahtumat edellyttävät kokousten määrän lisäämistä.⁵⁶ Kokouksia edeltävät valmistelutyö ja kokousmateriaaliin perehtyminen.⁵⁷ Aikaa vie lisäksi kunkin jäsenen oma sisäinen ja ulkoinen tiedonhankinta.⁵⁸ Monet hallituksen jäsenet osallistuvat säännöllisesti hallituksen kokousten lisäksi valiokuntien kokouksiin.⁵⁹ Hallinnointikoodi tunnustaa tarkastus-, palkitsemis- ja nimitysvaliokunnan, mutta myös muita pysyviä ja tilapäisiä valiokuntia voidaan tarpeen vaatiessa perustaa. Valiokuntien tarkoitus on tehostaa asioiden valmistelua, jolloin asian laajempaan käsittelyyn ei tarvitse osallistua koko hallituksen, vaan pelkästään asiaa valmistelevan valiokunnan jäsenet. Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätäntävaltaa eikä niiden perustaminen ole pakollista.⁶⁰

---

⁵⁰ Ks. Kyläkallio – Irola – Kyläkallio 2017, s. 576-577.

⁵¹ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 246 ja 436 sekä hallinnointikoodi 2020, s. 11.

⁵² af Schultén 2003, s. 489.

⁵³ HE 27/1977 vp, s. 52. Myös hallituksen jäsenillä on oikeus vaatia koolle kutsumista.

⁵⁴ Erma – Rasila – Virtanen 2017, s. 70.

⁵⁵ Keskuskauppakamarin selvitys 2019, s. 28. Kokousten lukumäärään on katsottu vaikuttavan yhtiön koko ja toiminta sekä liiketoiminnan tila. Ks. Haapanen yms. 2002, s. 226.

⁵⁶ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 444.

⁵⁷ Erma – Rasila – Virtanen 2017, s. 62-63. Ks. myös Hallinnointikoodi 2020, s. 27.

⁵⁸ Haapanen yms. 2002, s. 166.

⁵⁹ Keskuskauppakamarin selvitys 2019, s. 28. Ks. myös Hallinnointikoodi 2020, s. 27.

⁶⁰ Hallinnointikoodi 2020, s. 11 ja 28. Ks. myös esim. Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2019, s. 436 ja Kyläkallio – Irola – Kyläkallio 2017, s. 569-570.

Erilaisten arvioiden mukaan hallituksen jäsen käyttää hallitustehtävien hoitoon noin kuukauden verran tehokasta työaikaa vuodessa.⁶¹ Mitä enemmän hallitustyöskentelyltä edellytetään ennakoivaa, strategista roolia, sitä enemmän työ vaatii aikaa ja sitoutumista.⁶² Suuri osa hallituksen käytettävissä olevasta ajasta kuluu rutiiniasioihin kuten talouskatsaukseen. Rutiiniasioiden lisäksi hallitus käsittelee esimerkiksi osakemerkintöjä, *corporate governance* -kysymyksiä ja yhtiön toimintapolitiikkoja. Erilaiset suunnitteilla olevat investoinnit vievät myös osansa hallituksen ajasta. Lisäksi pörssiyhtiöissä arvopaperimarkkinalain (746/2012) tiedonantovelvollisuuksiin liittyvät kysymykset ja vuosikatsaukset käsitellään yleensä hallituksessa. Yleisenä ongelmana hallitustyöskentelyssä pidetään sitä, että suuri osa ajasta kuluu sinänsä tärkeiden rutiiniasioiden hoitamiseen, kun hallituksen pitäisi näiden lisäksi pystyä keskittymään sen arvioimiseen, miten yhtiö voisi parhaalla mahdollisella tavalla tuottaa voittoa osakkeenomistajille, johon liittyvät niin strategiset kysymykset kuin toimitusjohtajan ja muun ylimmän johdon suoriutumisen arvioiminenkin.⁶³

Vaikka hallitukselle on ohjattu *corporate governance* -suositukseen yhä enemmän valvonta vastuuta ja hallinnollisia toimia, voidaan hallituksen tärkeimpänä tehtävänä silti pitää yhtiön toiminnan tarkoituksen toteuttamista, joka on yleensä voiton tuottaminen osakkeenomistajille.⁶⁴ Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus myös rajoittaa hallituksen toimivaltaa siten, että toimet, jotka eivät edistä yhtiön toiminnan tarkoitusta, katsotaan kielletyiksi.⁶⁵ Lisäksi hallituksen toimintaa ohjaavat OYL 1 luvun yleiset periaatteet, joita käydään läpi tarkemmin jäljempänä.

2.2.2 Hallituksen jäsenten valitseminen

OYL 6 luvun 8 §:n mukaan hallitukseen on valittava yhdestä viiteen varsinaista jäsentä, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Hallitukseen on valittava ainakin yksi varajäsen, mikäli hallitukseen kuuluu vähemmän kuin kolme varsinaista jäsentä. Yleisesti hallituksen jäsenten lukumäärään vaikuttavat muun muassa yhtiön toiminnan laajuus ja omistuksen jakautuminen. Tyypillisesti laajan toiminnan yhtiöissä, joissa omistajuus on jakautunut, tehokas hallitustyöskentely edellyttää useaa hallituksen jäsentä.⁶⁶ Esimerkiksi vuonna 2019 hallituksen keskimääräinen koko oli suomalaisissa pienissä pörssiyhtiöissä viisi jäsentä, keskisuurissa kuusi jäsentä ja suurissa kahdeksan jäsentä. Yhdenkään suomalaisen pörssiyhtiön hallituksessa ei ollut yli kymmentä jäsentä, ja kohtuullista hallituksen jäsenmäärää onkin pidetty osana tehokasta

---

⁶¹ Erma – Rasila – Virtanen 2017, s. 77.

⁶² Haapanen yms. 2002, s. 164.

⁶³ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 445.

⁶⁴ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 247.

⁶⁵ Mähönen – Villa 2011, s. 16.

⁶⁶ Listaamattomien yhtiöiden hallinnointikoodi 2016, s. 10.

hallitustyöskentelyä. Pörssiyhtiöissä oli kaikkiaan 760 hallituspaikkaa, jotka jakaantuivat 668 eri henkilölle. Siten 90 %:lla hallitusjäsenistä oli vain yksi hallituspaikka.⁶⁷

OYL 6 luvun 9 §:n mukaan hallituksen jäsenet valitsee yhtiökokous. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että hallituksen jäsenet valitsee hallintoneuvosto tai että vähemmän kuin puolet hallituksen jäsenistä valitaan muussa järjestyksessä. Joissakin tapauksissa hallituksen kokoonpanoa voivat säädellä niin sanotut mandaattipaikat, jolloin tietyllä taholla on oikeus nimittää yksi tai useampi hallituksen jäsen. Tällaisia tahoja ovat tyypillisesti esimerkiksi pääomasijoittajat.⁶⁸ Esimerkiksi pörssiyhtiöissä on tapana antaa noin 10 % yhtiön osakkeista omistavalle osakkeenomistajalle mahdollisuus nimetä yksi hallituksen jäsen.⁶⁹ Myös mahdollisessa osakassopimuksessa voidaan sopia, millaista menettelyä noudatetaan, kun hallituksen jäsenet valitaan.⁷⁰ OYL 6 luvun 13 §:n mukaisesti hallituksen jäsenen valinneella taholla on oikeus myös jäsenen erottamiseen.

Suurimmassa osassa pörssiyhtiöitä hallituskokoonpanoa koskeva ehdotus valmistellaan asiaa varten perustetussa työryhmässä, kuten hallituksen nimitysvaliokunnassa tai osakkeenomistajien nimitystoimikunnassa. Valmistelu voi tapahtua myös koko hallituksen tai esimerkiksi määräävän osakkeenomistajan toimesta. Ehdotuksen huolellinen valmistelu on osakkeenomistajien kannalta oleellista, koska sillä voidaan turvata yhtiölle asiantunteva johto.⁷¹

Julkisesti noteeratussa yhtiössä hallituksen jäsenten toimikausi kestää valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka. Sen sijaan yksityisessä osakeyhtiössä toimikausi jatkuu toistaiseksi. Toimikaudesta voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä myös toisin. Käytännössä hallituskaudet kestävät 4-8 vuotta. Hyvin pitkien hallituskausien vaarana on toiminnan ja ajattelun rutinoituminen.⁷²

OYL:ssa ei ole asetettu ammatillisia tai vastaavia pätevyysvaatimuksia⁷³ hallituksen jäsenille. Tämä on ymmärrettävä ratkaisu, kun otetaan huomioon osakeyhtiöiden laaja kirjo. Laissa asetetut pätevyysvaatimukset saattaisivat johtaa tilanteeseen, jossa osakeyhtiötä ei pidettäisi yleisesti houkuttelevana muotona järjestää liiketoiminta. Yhä useamman pienen yhtiön hallitukseen saatettaisiin käytännössä vaatia ulkopuolisten jäsenten valitsemista, mikäli omistajat eivät itse täyttäisi lain pätevyysvaatimuksia. Tästä saattaisi muodostua ylimääräinen

---

⁶⁷ Keskuskauppakamarin selvitys 2019, s. 22-25.

⁶⁸ Erma – Rasila – Virtanen 2017, s. 26.

⁶⁹ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 14-15.

⁷⁰ Erma – Rasila – Virtanen 2017, s. 15-16. On kuitenkin huomattava, että osakassopimus on sitova vain *inter partes*.

⁷¹ Ks. Keskuskauppakamarin selvitys 2019, s. 30.

⁷² Erma – Rasila – Virtanen 2017, s. 27.

⁷³ Ks. hallituksen jäsenen yleisistä kelpoisuusvaatimuksista OYL 6 luvun 10 §.

taloudellinen rasite pienille yhtiöille. Toisaalta osaavamman johdon myötä liiketoiminnan harjoittaminen olisi todennäköisesti hallitumpaa ja kannattavampaa.

Pörssiyhtiöitä sääntelevä hallinnointikoodi sen sijaan antaa suosituksia julkisen osakeyhtiön hallituskokoonpanolle. Suositus 8:n mukaan yhtiön toiminnan asettamat vaatimukset ja yhtiön kehitysvaihe on otettava hallituskokoonpanossa huomioon. Hallituksen jäseneksi valittavalla on oltava tehtävän edellyttämä pätevyys sekä mahdollisuus käyttää tehtävien hoitamiseen riittävästi aikaa. Lisäksi hallituksen jäsenten lukumäärä ja hallituskokoonpanon on mahdollistettava tehokas hallitustyöskentely. Hallituksen tehtävien hoidon ja toiminnan kannalta on keskeistä, että hallitus muodostuu tarpeeksi monesta jäsenestä ja että jäsenillä on riittävä ja monipuolinen osaaminen sekä toisiaan täydentävä kokemus ja toimialatuntemus.⁷⁴ Näin ollen yksittäisen ehdokkaan ominaisuuksien lisäksi hallituskokoonpanon toimivuutta tulisikin tarkastella kokonaisuutena.⁷⁵ Lisäksi menestyksenkäs hallitustyöskentely edellyttää hallituksen jäseniltä yritystoiminnan tai sen osa-alueiden tuntemusta sekä mahdollisuutta paneutua yhtiön asioihin riittävän laajasti.⁷⁶ Operatiiviseen toimintaan liittyvän osaamisen lisäksi hallituksen jäseniltä edellytetään sen tehtävien hoitamiseksi hallinnollista osaamista sekä ymmärrystä laskentatoimesta ja kirjanpidosta.⁷⁷

Hallinnointikoodin suositus 9:n mukaan yhtiön on määriteltävä ja selostettava hallituksen monimuotoisuutta koskevat periaatteet. Suositusta on perusteltu toteamalla, että hallituksen monimuotoisuus tukee yhtiön liiketoimintaa ja sen kehittämistä. Hallituksen jäsenten osaamisen, kokemuksen ja näkemysten monimuotoisuuden on nähty myös edistävän kykyä suhtautua avoimesti innovatiivisiin ajatuksiin sekä tukea ja haastaa yhtiön toimivaa johtoa. Lisäksi monimuotoisuus tukee avointa keskustelua ja itsenäistä päätöksentekoa sekä edistää yhtiön hyvää hallinnointia ja johdon valvontaa. Monimuotoisuuden periaatteita määriteltäessä yhtiö ottaa huomioon liiketoiminnan laajuuden sekä kehitysvaiheen. Arvioinnin kohteena voivat olla esimerkiksi ammatti-, koulutus- ja kansainvälinen tausta.⁷⁸ Kiintiöajatus ei välttämättä aina edistä yhtiön etua, ja kiintiöpaikkojen täyttämistä tärkeämpää olisikin varmistaa, että jokaisella kandidaatilla olisi hallituksen jäsenenä annettavaa sekä yhtiölle että hallitukselle.⁷⁹ Hallituksen

---

⁷⁴ Hallinnointikoodi 2020, s. 22. Ks. myös listaamattomien yhtiöiden hallinnointikoodi 2016, s. 10-11. Myös listaamattomien yhtiöiden hallinnointikoodi suosittaa hallituskokoonpanoa, joka koostuu monenlaisesta kokemuksesta ja osaamisesta.

⁷⁵ Keskuskauppakamarin selvitys 2019, s. 30.

⁷⁶ Hallinnointikoodi 2020, s. 22.

⁷⁷ Erma – Rasila – Virtanen 2017, s. 24-25.

⁷⁸ Hallinnointikoodi 2020, s. 23.

⁷⁹ Erma – Rasila – Virtanen 2017, s. 26.

kokoonpanon on heijasteltava yhtiön senhetkisiä tarpeita, minkä vuoksi hallituksen kokoonpanoa tulee tietyin väliajoin arvioida ja tarvittaessa muuttaa.⁸⁰

Hallinnointikoodin suositus 10:n mukaan hallituksen on arvioitava jäsentensä riippumattomuutta ja tehtävä siitä ilmoitus. Hallituksen jäsenten enemmistön on oltava riippumattomia yhtiöstä ja vähintään kahden yhtiöstä riippumattoman jäsenen on oltava riippumattomia myös yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista⁸¹. Riippuvuuden yhtiöön katsotaan syntyvän muun muassa työ- ja toimisuhteesta, konsultointitehtävistä sekä muista suhteista, joiden voidaan katsoa vaarantavan riippumattomuuden.⁸²

Tämän tutkielman taustalla olevassa artikkelissa Airaksinen, Villa ja Stepanoff ovat todenneet, että vain merkittävällä osakkeenomistajalla on riittävä intressi avustaa hallituksen jäsentä tämän hallitustyössä.⁸³ Ottaen huomioon 10 % omistusosuusvaatimuksen ei laajan omistuspohjan yhtiössä voi käytännössä olla kovin montaa merkittävää osakkeenomistajaa. Hallinnointikoodin riippumattomuusvaatimuksen vuoksi kaikki hallituksen jäsenet eivät voine käyttää työssään avustajaa ainakaan tutkielman tarkoittamassa tapauksessa, jolloin avustaja olisi taustayhteisön organisaatioon kuuluva taho. Tällöin yhtiön pitäisi ainakin ilmoittaa poikkeavansa tältä osin hallinnointikoodin suosituksesta. Täysin ulkopuolisten asiantuntija-avustajien käyttöä arvioidaan eri tavalla, mutta tällöin esille nousee kustannuskysymys.

Riippumattomuusvaatimuksesta poikkeaminen saattaa vaikuttaa sijoittajien halukkuuteen investoida varojaan yhtiöön, mikäli tietyn tai tiettyjen osakkeenomistajien intressit näkyvät liiaksi esimerkiksi yhtiön strategiassa. Vaikkakaan yhtiössä ei olisi tehty selkeää linjausta siitä, voivatko hallituksen jäsenet käyttää työssään avustajaa, lienee tästä tarpeellista käydä keskustelua, jotta hallitus pystyy arvioimaan, noudattaako yhtiö hallinnointikoodin riippumattomuusvaatimusta. Toisaalta on huomautettava, että koodin riippumattomuussuositukset ovat melko pitkälle vietyjä ja niiden keskeisenä tarkoituksena lienee riippuvuussuhteiden julkistaminen.

2.2.3 Hallituksen tehtävien ja hallinnointikoodin suositusten vaikutus hallitustyöskentelyyn

Edellä on kuvattu hallituksen tehtäviä ja hallitustyöskentelyä. Esitetyn perusteella voidaan todeta, että hallitustyö on haastavaa ja aikaa vievää. Lisäksi on tunnustettava inhimillisen suorituskyvyn rajallisuus. Hallituksen tehtävien laatu ja hallinnointikoodin suositukset puoltavat sen sallimista, että hallituksen jäsenet voisivat käyttää tehtävässään avustajaa. Avustajan käytön

---

⁸⁰ Haapanen yms. 2002, s. 223.

⁸¹ Merkittävällä osakkeenomistajalla tarkoitetaan osakkeenomistajaa, jolla on vähintään 10 % yhtiön kaikista osakkeista tai osakkaiden tuottamasta äänimäärästä taikka joka on oikeutettu tai velvoitettu hankkimaan vastaava määrä jo liikkeeseen laskettuja osakkeita.

⁸² Ks. riippumattomuudesta tarkemmin hallinnointikoodi 2020, s. 24-26.

⁸³ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 14.

mahdollistaminen voisi turvata sekä kokemukseltaan ja toimialatuntemukseltaan toisiaan täydentävän hallituskokoonpanon että monipuolisen keskustelun toteutumisen. Hallituksen jäsenten monipuolinen erityisosaaminen voi kääntyä hallitusta vastaan, jos hallituksen jäsenen omat tiedot ovat toisten jäsenten erityisosaamisen saralta puutteelliset, jolloin avoin keskustelukulttuuri ei tosiasiaassa toteudu.

Mikäli yhtiössä halutaan tehdä linjaus siitä, voiko hallituksen jäsen käyttää tehtävässään avustajaa ja luovuttaa luottamuksellista hallitustietoa hallituksen ulkopuoliselle, voi hallitus tehdä asiasta päätöksen tai viedä asian osakkeenomistajien päätettäväksi yhtiökokouksessa. Mikäli yhtiössä tehdään avustajan suhteen kieltävä päätös, voisi hallituksen jäsenen vapauttaminen tehtävästään luottamuspulan perusteella olla mahdollista tilanteessa, jossa hallituksen jäsen olisi vasten kieltoa luovuttanut hallitustietoa hallituksen ulkopuoliselle. Tämän osalta on muistettava, että hallituksen jäsenen vapauttaa hänet nimittänyt taho. Käytännössä on epätodennäköistä, että avustajana toimiva ja kyseisen hallituksen jäsenen nimittänyt osakkeenomistaja vapauttaisi tämän tehtävästään.

Jos yhtiössä tehdään päätös, jolla kielletään avustajan käyttäminen hallitustyössä, korostuvat hallitusvalinnat entisestään. Tällä hetkellä suurimmalla osalla pörssiyhtiöiden hallituksen jäsenistä on vain yksi hallituspaikka. Jos hallituksen jäseniä ja heidän osaamistaan koskevat vaatimukset kovenevat, voi käydä niin, että jatkossa pörssiyhtiöiden hallituspaikat jakautuvat pienemmälle joukolle ammattilaisia. Kun henkilöllä on usea hallituspaikka sekä mahdollisesti muu päivätyö, vähentyy yhtiön asioihin käytettävissä oleva aika ja kapasiteetti.⁸⁴

Kun hallitusvalinnat korostuvat, korostuu myös hallituksen nimityshedotuksen valmistelleen tahon valmistelutyö. Painetta asetetaan myös osakkeenomistajille. Osakkeenomistajien on perehdyttävä esityksiin entistä syvemmin, jotta osakkeenomistajat voisivat arvioida esitettyjen henkilöiden asiantuntijuutta ja pätevyyttä tehtävään. Mikäli hallitukseen on tietoisesti valittu taidoiltaan ja tiedoiltaan puutteellinen henkilö, saattaa tällä olla vaikutuksia esimerkiksi hallituksen jäsenen vahingonkorvausvastuuseen. Tähän palataan seuraavassa pääluvussa. Lopuksi voidaan todeta, että avustajan käytön kieltäminen voi joissain tilanteissa kääntyä yhtiötä vastaan.

---

⁸⁴ Samaa on sivuttu jo VOYL:n esitöissä, joissa on todettu, ettei VOYL aseta rajoituksia useamman yhtiön hallituksessa toimimiseen, vaikkakaan yhtiön eikä sen sidosryhmien edun mukaista ole, että yhtiön asioista vastaavat henkilöt, joilla on samanlaisia vastuullisia tehtäviä useassa yhtiössä. Vain poikkeuksellisesti yhden ja saman henkilön aika ja kapasiteetti voi riittää monen vastuullisen tehtävän hoitamiseen samaan aikaan. Ks. HE 27/1977 vp, s. 51.

3 Osakeyhtiölain yleiset opit tiedon luovuttamisen rajaajina

3.1 Yhdenvertaisuusperiaate

Osakeyhtiölain 1 luvun 7 §:n mukaan kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle epäoikeutettua etua⁸⁵ yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella. Osakeyhtiöoikeudellisen yhdenvertaisuusperiaatteen on katsottu sisältävän sekä yhtäläisten oikeuksien olettasäännöksen, jota pidetään yhdenvertaisuusperiaatteen muodollisena puolena sekä määräysvallan väärinkäytön kieltävän yleislausekkeen, jota pidetään periaatteen aineellisena puolena.⁸⁶

Yhdenvertaisuusperiaate estää enemmistöosakkeenomistajien suosimisen vähemmistön kustannuksella. Periaatteen tarkoitus on suojata vähemmistöosakkeenomistajia tavalla, joka ei estä enemmistövallan käyttämistä.⁸⁷ Tästä huolimatta yhdenvertaisuusperiaate voi tulla sovellettavaksi, vaikka yhtiökokouksen päätös olisi tehty OYL:n tai yhtiöjärjestysmääräyksen mukaisella määräenemmistöllä. Määräenemmistöpäätös saattaa kuitenkin olla viite siitä, että päätöstä pidetään yleisesti osakkeenomistajien etujen mukaisena.⁸⁸ Määräysvallan väärinkäyttönä on tyypillisesti pidetty yhtiön ja kaikkien osakkeenomistajien yhteisen edun syrjäyttämistä enemmistöosakkeenomistajan itsensä tai tämän lähipiirin hyväksi sekä osakkeenomistajien perusteetonta erikohtelua.⁸⁹ *Savelan* käsityksen mukaan yhdenvertaisuusperiaatetta ei kuitenkaan tulisi soveltaa liian laajasti, koska periaate soveltuessaan tosiasiasa estää enemmistövallan käyttämisen.⁹⁰ On huomattava, että osakkeenomistaja voi yhdenvertaisuusperiaatteen estämättä antaa suostumuksensa sellaisen päätöksen tekemiseen, joka loukkaa hänen oikeuttaan.⁹¹

Yhdenvertaisuusperiaatteen on tulkittu tarkoittavan yhtäältä sitä, että samoissa olosuhteissa kaikkien osakkeenomistajien oikeuksien ja velvollisuuksien on oltava samansisältöiset⁹² sekä toisaalta sitä, että osakkeenomistajien oikeusasema suhteessa toisiinsa pysyy muuttumattomana sellaisena kuin se on määrätty osakeyhtiölaissa ja yhtiöjärjestyksessä.⁹³ Siten

---

⁸⁵ Epäoikeutettu etu voi tarkoittaa esimerkiksi tiettyä osakkeenomistajaa suosivaa hinnoittelua osakeannissa. Ks. lisää HE 109/2005 vp, s. 40.

⁸⁶ Pönkä 2012b, s. 231.

⁸⁷ HE 109/2005 vp, s. 39. Ks. myös Savela, s. 2010, s. 3. Savela tiivistää yhdenvertaisuusperiaatteen enemmistövallan väärinkäytön kielloksi.

⁸⁸ HE 109/2005 vp, s. 40. Myös Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 47.

⁸⁹ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 41.

⁹⁰ Savela 2010, s. 17.

⁹¹ Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 47 ja Kyläkallio – Iirola – Kylläkallio 2017, s. 17.

⁹² Schultén 2004, s. 120.

⁹³ Villa 2008, s. 567.

osakkeenomistajalla on oikeus luottaa yhtäältä siihen, että hänen omistamansa osakkeet tuottavat samat oikeudet kuin muutkin osakkeet sekä toisaalta siihen, että yhtiöjärjestysmääräyksestä johtuvat erilaiset oikeudet ovat pysyviä. Osakeoikeuksia voidaan osakeyhtiölakia noudattaen muuttaa, mutta tällöin on yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta kiinnitettävä huomiota omistuksen arvон säilymiseen.⁹⁴ Yhtiöjärjestysmääräys voi myös olla yhdenvertaisuusperiaatetta loukkaava eikä siihen pätevästi tehdyn yhtiöjärjestysmuutoksen jälkeen voida OYL:n nojalla puuttua, ellei määräys loukkaa sillä tavoin yhdenvertaisuutta, että se olisi mitätön.⁹⁵ Yhtiöjärjestyksessä ei kuitenkaan voitane poiketa yleisesti yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamisesta.⁹⁶

Koska osakkeenomistajilla ja myös potentiaalisilla sijoittajilla on oikeus luottaa siihen, että osakeyhtiölaista ja yhtiöjärjestyksestä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet ovat pysyviä, on oikeuskirjallisuudessa yhdenvertaisuusperiaatteen sisältöä luonnehdittu myös yhtiökokouksen ja johdon velvollisuudeksi huolehtia siitä, että yhtiön osakkeenomistajuudesta tehty ”sopimus” pitää.⁹⁷ Lisäksi yhdenvertaisuusperiaatetta on luonnehdittu oletuksien kuvaajana, jossa osakkeenomistajien katsotaan sopineen yhtäläisistä oikeuksista, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä.⁹⁸

Vaikka yhdenvertaisuusperiaate korostaa osakekohtaista eli osakkeiden tuottamien oikeuksien yhdenvertaista kohtelua,⁹⁹ on yhdenvertaisuusperiaatteen katsottu suojaavan sekä osakkeen että osakkeenomistajan asemaa.¹⁰⁰ Suojan kohteena on sekä osakkeenomistajan muodollinen että tosiasiallinen asema.¹⁰¹ Yhdenvertaisuusperiaatteella ei pyritä siihen, että kaikkien osakkeenomistajien asema yhtiössä olisi samanlainen, vaan sillä pyritään takaamaan se, että osakkeenomistajan asema pysyy sellaisena, kuin se on laissa ja yhtiöjärjestyksessä määriteltä.¹⁰² Yhdenvertaisuusperiaate koskee myös esimerkiksi osakkeiden merkitsijöitä ja optioiden hallitsijoita.¹⁰³

---

⁹⁴ HE 109/2005 vp, s. 39.

⁹⁵ Savela 2010, s. 9-10.

⁹⁶ Helminen 2006, s. 61.

⁹⁷ Ks. esim. Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 49 ja alaviite 7, s. 62. Sopimuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä lain, yhtiöjärjestyksen sekä lakiin kirjaamattomien, mutta voimassa olevien yhtiöoikeudellisten periaatteiden muodostamaa kokonaisuutta, joka määrittää osakkeenomistajan oikeudet yhtiössä ja joihin osapuoli sitoutuu osakkeenomistajaksi tullessaan. Kyse ei siten ole sopimuksesta siviilioikeudellisessa mielessä.

⁹⁸ Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 49.

⁹⁹ Villa 2008, s. 580.

¹⁰⁰ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 45.

¹⁰¹ Ks. HE 109/2005 vp, s. 40. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö osakeyhtiössä voitaisi tehdä päätöstä, joka ei hyödytä kaikkia osakkeenomistajia samalla tavoin. Ks. esim. KKO 2005:83, jossa yhtiö uusi parvekkeiden lasitukset, vaikkei kaikissa huoneistoissa ollut parvekettä.

¹⁰² Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 49. Ks. myös Savela 2010, s. 8. Savela huomauttaa, että yhdenvertainen kohtelu ei tarkoita täsmälleen samaa kohtelua.

¹⁰³ HE 109/2005 vp, s. 40 ja 108. Vrt. Savela 2010, s. 12. Savela on pitänyt tulkintaa optioiden haltijoiden osalta kyseenalaisena.

OYL:n yhdenvertaisuusperiaatteen sääntelyn kohteena ovat yhtiön toimielimet ja niihin rinnastuvat tahot sekä niiden päätöksenteko tai päätösten toimeenpano, eikä säännös täten ole sovellettavissa yhtiön ulkopuoliseen. Säännös ei tule sovellettavaksi esimerkiksi yhtiön ja sen velkojien tai yhtiön osakkeenomistajien ja yhtiön velkojien välisiin suhteisiin.¹⁰⁴ Airaksinen, Villa ja Stepanoff ovat edellä johdanto-osiossa lyhyesti kuvatussa artikkelissa tuoneet esille kysymyksen, soveltuuko yhdenvertaisuusperiaate yksittäisen hallituksen jäsenen toimiin.¹⁰⁵ Tarkoituksenmukaisuuden vuoksi periaatetta on tulkittava siten, että sen soveltamisalan katsotaan kattavan myös yksittäisen hallituksen jäsenen toimet. Mikäli yhdenvertaisuusperiaatteen ei katsottaisi soveltuvan toimenpiteeseen, johon yksittäinen hallituksen jäsen olisi ryhtynyt, saattaisi tämä johtaa yhdenvertaisuusperiaatteen kiertämiseen. Siten yhdenvertaisuusperiaatteen on katsottava soveltuvan myös tilanteeseen, jossa yksittäinen hallituksen jäsen luovuttaa hallitustietoa avustajalleen ilman, että hallitus on tehnyt asiassa päätöstä.

Yhdenvertaisuusperiaate ei estä yhtiötä tekemästä osakkeenomistajan kanssa tämän kannalta edullisia liiketoimia, jos liiketoimet ovat myös yhtiön edun mukaisia. Päätöstä tai toimea voidaan pitää yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisena, vaikka se olisi tehty lain muotomääräysten mukaisesti ja vaikka se muodollisesti kohdistuisi kaikkiin osakkeenomistajiin samalla tavalla, jos päätöksen tai toimen tosiasialliset vaikutukset eivät kohdistu osakkeenomistajiin samalla tavalla.¹⁰⁶

Yhdenvertaisuusperiaatteen on katsottu tyypillisimmin soveltuvan varojen jakoa koskeviin tilanteisiin, mutta ei yksinomaan niihin.¹⁰⁷ Oikeuskäytännön perusteella voidaan sanoa, että osakkeenomistajia on kohdeltava yhdenvertaisesti lähinnä yhden hetken mukaan. Yhdenvertaisuuden loukkaus ei yleensä ole kyseessä, vaikka tilanne myöhemmin muuttuisikin.¹⁰⁸ Jos taas voidaan katsoa, että jonkin asian osalta on syntynyt käytänne, voi yhtiö olla velvollinen toimimaan samoin myös tulevaisuudessa vastaavissa tilanteissa.¹⁰⁹ Yhdenvertaisuusperiaatteen soveltaminen ei edellytä päätöksentekijän tarkoitusta suosia osakkeenomistajaa tai muuta yhtiön tai osakkeenomistajan kustannuksella, vaan asiassa ratkaisevaa on päätöksen seuraukset. Yhdenvertaisuuden loukkaamista ja enemmistövallan väärinkäyttämistä arvioidaan yksittäistapauksen olosuhteiden perusteella.¹¹⁰

---

¹⁰⁴ Villa 2008, s. 580-581. Ks. myös Pönkä 2012b, s. 248.

¹⁰⁵ Ks. Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 25, alaviite 50.

¹⁰⁶ HE 109/2005 vp, s. 40.

¹⁰⁷ HE 109/2005 vp, s. 39.

¹⁰⁸ Ks. KKO 2009:19, kohdat 6-7.

¹⁰⁹ Ks. KKO 2003:80.

¹¹⁰ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 40 ja 46. Toisaalta kirjoittajat ovat todenneet, että yhdenvertaisuusloukkaus tulee helpommin näytetyksi, jos loukkauksen vedonnut pystyy osoittamaan sen edun, jota päätöksellä on tavoiteltu.

Osakeyhtiöiden monimuotoisuuden ja yhteiskunnan monimutkaistumisen vuoksi yhtiöiden toimintaa ei voida yksityiskohtaisesti säännellä jokaista mahdollista tilannetta silmällä pitäen. Tämän vuoksi yhdenvertaisuusperiaatteen merkitys osakeyhtiöoikeuden vähemmistönsuojajärjestelmässä korostuu.¹¹¹ Yhdenvertaisuusperiaate tulee yleensä itsenäisesti sovellettavaksi sellaisiin päätöksiin, joita osakeyhtiölaki ei sääntele.¹¹² Sen lisäksi yhdenvertaisuusperiaatteen tehtävänä on täydentää yksityiskohtaisia säännöksiä,¹¹³ eikä mahdollisuus vedota muihin vähemmistönsuojasäännöksiin estä yhdenvertaisuusperiaatteen soveltamista.¹¹⁴ Liian tiukka laista johtuva vähemmistönsuoja voisi johtaa liiketoiminnan jumiutumiseen. Toisaalta taas yksimielisyysvaatimusten karsiminen laista lisää yhdenvertaisuusperiaatteen tarvetta.¹¹⁵

Savela on katsonut, että yhdenvertaisuusperiaate tulee lähelle osakkeenomistajan lojaliteettivelvollisuutta, vaikka OYL:ssa ei olekaan sellaisesta säännöstä. Savela onkin todennut, että yhdenvertaisuusperiaatteen tulkinnalla voidaan poistaa tarve erilliselle osakkeenomistajan lojaliteettivelvollisuudelle, sillä yhdenvertaisuusperiaate rajoittaa osakkeenomistajan väärinkäytösmahdollisuuksia.¹¹⁶ Yhdenvertaisuusperiaatetta on pidetty edellytyksenä vähemmistöosakkeenomistajien olemassaololle. Jos periaatetta ei olisi, piensijoittajat eivät olisi halukkaita sijoittamaan varojaan osakeyhtiöihin, kun turvallisia sijoituksia olisivat lähinnä enemmistöasemaan oikeuttavat sijoitukset.¹¹⁷

Avustajan käyttämistä hallitustyössä ja hallitustiedon luovuttamista avustajana toimivalle osakkeenomistajalle ei ole tutkielman tarkoittamassa tapauksessa pidetty yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisena, koska tiedon vastaanottaja ei käy kauppaa yhtiön osakkeilla. Kaupankäynti yhtiön osakkeilla lienee pääasiallinen tapa, jolla osakkeenomistaja voisi hyötyä vastaanottamastaan tiedosta yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella. Tiedonluovutus ei myöskään heikennä muiden osakkeenomistajien asemaa.¹¹⁸

Tutkielman tarkoittamassa tapauksessa kyse ei ole osakkeenomistajan yksisuuntaisesta informoimisesta, vaan kaksisuuntaisesta tiedonvaihdosta.¹¹⁹ Kaksisuuntaisen tiedonvaihdon vuoksi osakkeenomistajien erikohtelu on perusteltua. Mikäli tietoa luovutetaan kaikille niille osakkeenomistajille, jotka täyttävät edellä johdannossa esitetyt lähtökohdat ja jotka lisäksi voivat tarjota kyseessä olevassa asiassa asiantuntijuuttaan ja resurssejaan hallituksen jäsenen

---

¹¹¹ HE 109/2005 vp, s. 39.

¹¹² Ks. Kyläkallio – Irola – Kyläkallio 2017, s. 16. Kirjoittajat ovat todenneet yhdenvertaisuusperiaatteen olevan tässä mielessä toissijainen säännös.

¹¹³ Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 47-48.

¹¹⁴ HE 109/2005 vp, s. 40.

¹¹⁵ Savela 2010, s. 6.

¹¹⁶ Savela 2010, s. 3-4.

¹¹⁷ Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 47. Ks. myös esim. Savela 2010, s. 4.

¹¹⁸ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 15-16 ja 25-26.

¹¹⁹ Ks. Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 13.

käytettäväksi, ei tietojen luovutuksen voida katsoa loukkaavan yhdenvertaisuusperiaatetta, sillä tietoja luovutetaan osakkeenomistajille samoin, yhdenvertaisin perustein.

Arviointi saattaisi olla toisenlainen, mikäli useampi kuin yksi osakkeenomistaja täyttäisi edellä esitetyt vaatimukset ja silti vain yksi kyseisistä osakkeenomistajista toimisi avustajana. On totta, että tällaisessa tapauksessa vain tietoja vastaanottava hallituksen jäsen tarjoisi asian-tuntijapalveluita hallituksen jäsenelle ja olisi tässä mielessä ainoa, joka täyttäisi vaaditut edel-lytykset tiedon luovuttamiselle. Myös muiden edellytykset täyttävien osakkeenomistajien tulisi kuitenkin olla oikeutettuja osallistumaan hallituksen jäsenen avustukseen tiedon luovuttamista vastaan. Jotta tällaisessa tapauksessa ei rikottaisi yhdenvertaisuusperiaatetta, tulisi vaatimusten täyttävien osakkeenomistajien lähtökohtaisesti suostua tällaiseen oikeuksista luopumiseen. Käytännössä tällaiset tilanteet lienevät kuitenkin melko harvinaisia.

3.2 Huolellisuusvelvoite

Osakeyhtiölain 1 luvun 8 §:n mukaan yhtiön johdon tehtävänä on huolellisesti toimien edistää yhtiön etua. Kyseinen säännös on kaksiosainen ja se sisältää sekä johdon huolellisuus- että lo-jaliteettivelvoitteen. Säännös koskee yhtiön johtoon kuuluvien toimintaa nimenomaisesti tässä ominaisuudessa. Huolellisuutta arvioidaan suhteessa johdon tehtäviin.¹²⁰ Säännös pyrkii mää-rittelemään yhtiön johdolta vaadittavan huolellisuuden standardin.¹²¹ Huolellisuusvelvoite on kytköksissä myös hallituksen jäsenen vahingonkorvausvelvollisuuteen, sillä OYL 22 luvun 1 § 1 momentin mukaan hallituksen jäsen vastaa vahingosta, jonka hän on huolellisuusvelvoitteen vastaisesti aiheuttanut yhtiölle.

Yhtiön johtoon kuuluvien on hoidettava tehtäväänsä huolellisesti. Huolellisuutta edel-lytetään toimien valmistelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa.¹²² Huolellisuusvelvollisuu-den laiminlyöntinä voidaan pitää sitä, että jokin tehtävä jätetään kokonaan tekemättä.¹²³ Joh-dolta edellytetään aktiivista toimintaa silloin, kun yhtiön etu sitä edellyttää. Johdolta voidaan näin ollen edellyttää esimerkiksi yhtiön saatavien perintää taikka erilaisiin oikeudellisiin me-nettelyihin ryhtymistä.¹²⁴

Huolellisuutta arvioidaan objektiivisista lähtökohdista käsin, mikä tarkoittaa sitä, että arvioinnissa ei oteta huomioon johdon jäsenen henkilökohtaisia kykyjä eikä tapaa hoitaa omia asioitaan. Johdon jäseneltä vaaditaan, että hän toimisi siten kuin huolellinen henkilö toimisi

---

¹²⁰ HE 109/2005 vp, s. 40.

¹²¹ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 50.

¹²² Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 57. Ks. myös Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 52-53.

¹²³ HE 109/2005 vp, s. 40.

¹²⁴ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 51.

vastaavissa olosuhteissa. Arvioinnissa otetaan kuitenkin huomioon, että liiketoiminnan päätöksiä on usein tehtävä epävarmuuden vallitessa ja että liiketoimintaan kuuluu riskinotto.¹²⁵ Lisäksi arvioinnissa tulee ottaa huomioon päätöksen perusteiden selvittämisessä vallitsevien ajallisten ja taloudellisten resurssien rajallisuus sekä yleinen toiminnan nopeatempoisuus. Huomiota kiinnitetään myös OYL:ssä säädettyihin johdon velvollisuuksiin sekä yleisesti hyväksytyyn yhtiökäytäntöön. Kun arvioidaan yleisesti hyväksyttävänä pidettävää yhtiökäytäntöä, on vertailukohteeksi otettava kooltaan ja toimialaltaan vastaava yhtiö. Huolellisuutta arvioitaessa on otettava huomioon vain se tieto, joka yhtiön johdolla oli päätöksentekohetkellä.¹²⁶

Esitöiden mukaan huolellisuusvelvollisuuden on yleensä katsottu tulleen täytetyksi, kun ratkaisun taustaksi on hankittu tilanteen edellyttämä asianmukainen tieto, sen perusteella on tehty johdonmukainen päätös tai muu toimi eivätkä siihen ole vaikuttaneet johdon jäsenten mahdolliset eturistiriidat.¹²⁷ Siten hallituksen jäsenen on hankittava asiasta riittävästi tietoa, pehdyttävä huolellisesti hankittuun tietoon ja arvioitava asian vaikutusta yhtiölle. Savela on todennut, että hallituksen jäsenen tulee käyttää apunaan asiantuntijoita tai jopa erota hallituksesta, mikäli hänen asiantuntemuksensa hallitusasian hoidon suhteen ei ole riittävä.¹²⁸ Hallituksen jäsenen on kuitenkin pidättäytyttävä konsultaatiosta ulkopuolisen asiantuntijan kanssa, jos on olemassa vaara, että luottamuksellinen tieto voisi paljastua. Hallituksen jäsenen on oltava perustellusti sitä mieltä, ettei asiantuntija ilmaise tietoa kolmannelle tai hyödynnä tietoa yhtiön kustannuksella itse.¹²⁹

Esitöissä esitetty malli huolellisuusvelvoitteen täyttämiseksi perustuu niin sanottuun liiketoimintapäätösperiaatteeseen, joka rakentuu olettamalle siitä, että johto toimii fidusiaarisessa asemassaan riittävien tietojen pohjalta sekä hyvässä uskossa luottaen siihen, että sen tekemät ratkaisut ovat yhtiön edun mukaisia.¹³⁰ OYL:ssä säädetty huolellisuusvelvoite vastaa pitkälti muualla Euroopassa ja Yhdysvalloissa noudatettua huolellisuusstandardia.¹³¹

Johdon ei voida sanoa toimineen huolimattomasti, mikäli sen olosuhteisiin nähden asianmukaiseen harkintaan ja selvitykseen perustuva liiketoimintapäätös osoittautuu jälkikäteen liiketaloudellisesti epäonnistuneeksi.¹³² Sen sijaan hallitus on voinut toimia huolimattomasti

---

¹²⁵ HE 109/2005 vp, s. 40-41.

¹²⁶ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 52 ja Kyläkallio – Irola – Kyläkallio 2017, s. 588.

¹²⁷ HE 109/2005 vp, s. 41.

¹²⁸ Savela 2015, s. 84. Ks. myös Rapakko 1990, s. 164, jossa on todettu, että erityisasiantuntemusta vaativan kysymyksen osalta on turvaututtava saatavilla olevien asiantuntijoiden apuun sen sijaan, että ongelma ratkaistaisiin puutteellisin tiedoin ja taidoin sekä Salonen 2000, s. 97, jossa on todettu, että tarvittaessa on käytettävä asiantuntijan apua.

¹²⁹ Ks. Salonen 2000, s. 154.

¹³⁰ Ks. Mähönen – Villa 2015, s. 373-375.

¹³¹ Ks. esim. Holmström – Lindholm 2005, s. 278-283 ja Salonen 2000, s. 55-98.

¹³² HE 109/2005 vp, s. 195. Ks. lisää Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 57 ja 193, Salonen 2000, s. 97-98 ja Savela 2015, s. 92.

esimerkiksi silloin, kun päätöksenteon taustalla olevia tietoja ei ole lainkaan tarkistettu.¹³³ Huolellisuusvaatimus on korostunut silloin, kun päätökseen tai toimeen liittyvä riski kasvaa sekä silloin, kun kyse on lähipiiritransaktioista.¹³⁴ Airaksinen, Villa ja Stepanoff ovat todenneet, että hallituksen jäsenellä saattaisi olla erityinen velvollisuus pyrkiä lisäämään osaamistaan turvautumalla avustajaan juuri sellaisen asian osalta, joka on merkittävä, mutta josta hallituksen jäsenellä ei ole riittävästi tietoa tai osaamista.¹³⁵

On luontevaa todeta, että hallituksen jäsenellä voisi olla velvollisuus kartuttaa lisää tietoa ja osaamista asiasta, josta jäsenen lähtötiedot eivät ole riittävät. Mikäli hallituksen jäsen osallistuu päätöksentekoon asiasta, josta hänen henkilökohtaiset tietonsa ovat puutteelliset, ei päätöksenteko asianomaisen jäsenen osalta ole perustunut asianmukaiseen selvitykseen. Ilman omakohtaista asianmukaista selvitystä hallituksen jäsen ei myöskään voi arvioida kriittisesti muiden hallituksen jäsenten tietoja ja kannanottoja asiasta. Myös *Rapakko* on todennut, että silloin, kun kyse on laajakantoisesta tai epätavallisesta asiasta, yksittäisten hallituksen jäsenten ei voitane katsoa kykenevän luottamaan hallituksen jäseneen, jolla on asiasta erityisasiantuntemusta, mikäli kyseinen hallituksen jäsen ei ole sitoutunut tarjoamaan asiantuntemustaan osakeyhtiölle.¹³⁶ Mikäli asian kiireellisyyden vuoksi hallituksen jäsenellä ei ole ollut mahdollisuutta täyttää selonottovelvollisuuttaan, voisi olla turvallista jättäytyä pois päätöksenteosta. Toisaalta päätöksenteko voi halvaantua, jos useampi hallituksen jäsen jättäytyy tästä syystä pois päätöksenteosta. Avustajan käytön hyväksymistä ja hallitustiedon luovuttamista avustajalle puoltaa erityisesti sen varmistaminen, että hallitus säilyy toimintakykyisenä ja että hallituksen päätökset perustuvat asianmukaiseen selvitykseen ja kriittiseen arviointiin, sillä tämä on yhtiön edun mukaista.

Luonnollisesti hallituksen jäsenen voidaan sanoa toimineen huolellisesti silloin, kun hän ottaa hallituksen kesken puheeksi, että hänen osaltaan tietyn asiakokonaisuuden hallitseminen edellyttää asiantuntija-avun käyttämistä. Tuolloin hallitus voisi tehdä päätöksen, jolla avustajan käyttäminen ja hallitustiedon luovuttaminen sallitaan. Jos avustajan käyttämisestä ja hallitustiedon luovuttamisesta on tehtävä toistuvasti päätöksiä, saattaa tämä viedä hallitukselta kohtuuttomasti aikaa ja resursseja. Toisaalta tällöin voitaneen myös kyseenalaistaa apua tarvitsevan hallituksen jäsenen kyky hoitaa tehtävää. Toisinaan taas kysymystä avustajan käyttämisestä ei ole esimerkiksi varsinaisen asian kiireellisyyden vuoksi tarkoituksenmukaista tai edes mahdollista viedä hallituksen ratkaistavaksi.

---

¹³³ Hannula – Kari – Mäki 2014, s. 23.

¹³⁴ HE 109/2005 vp, s. 41.

¹³⁵ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 24.

¹³⁶ Rapakko 1990, s. 168.

Jotta hallituksen jäsen voisi luovuttaa hallitustietoa avustajalle ilman hallituksen asiasta tekemää päätöstä, tulee hänen ensin huolellisesti arvioida tilanne. Mikäli hallituksen jäsen perusteellisesti katsoo, ettei hallitus kollektiivina voi kohtuudella tehdä asiassa päätöstä esimerkiksi hukkaamatta yhtiölle merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia, olisi avustajan käyttäminen ja hallitustiedon luovuttaminen lähtökohtaisesti sallittava huolellisuusvelvollisuuden näkökulmasta. Arvioitava on myös, riittääkö yleinen konsultointi asiassa vai edellyttääkö asia myös hallitustiedon luovuttamista. Hallitustiedon luovuttamiseen on turvauduttava vain, jos asia sitä edellyttää. Huolellisuusvelvollisuuden täytyminen vaatii myös asianmukaista arviointia siitä, mitä hallitustietoa luovutetaan ja kenelle.¹³⁷ Näitä kysymyksiä tarkastellaan jäljempänä.

Kuten aiemmin on todettu hallituksen jäsenet valitsee osakkeenomistajista muodostuva yhtiökokous. Hallituksen jäsenet ovat toimistaan vastuussa yhtiölle ja viime kädessä osakkeenomistajille. Mikäli osakkeenomistajat tiedostavat hallituksen jäsenen kykenemättömyyden hoi-taa tehtävää jonkin asian osalta, voitaneen asiaa arvioida joissakin tilanteissa osakkeenomistajien hiljaisena hyväksyntänä.¹³⁸ Eri kysymys on se, voisiko tällainen hiljainen hyväksyntä kat-taa myös suostumuksen avustajan käyttämiseen. Jos asiaa peilaa hallituksen tärkeimpään teh-tävään eli yhtiön tarkoituksen toteuttamiseen, joka on voiton tuottaminen osakkeenomistajille, voisi tämä puoltaa avustajan käyttämistä. Tämä on kuitenkin melko pitkälle menevä päätelmä eikä välttämättä johtaisi siihen, etteikö hallituksen jäsenen valitsemista vastaan äänestänyt voisi vaatia vahingonkorvausta tilanteessa, jossa avustajan käyttäminen on aiheuttanut vahinkoa.¹³⁹

3.3 Lojaliteettivelvoite

Osakeyhtiölain 1 luvun 8 §:n mukainen johdon velvoite toimia yhtiön edun mukaisesti muodostaa niin sanotun lojaliteettivelvollisuuden suhteessa yhtiöön ja sen kaikkiin osakkeenomistajiin.¹⁴⁰ OYL:n esitöissä sekä oikeuskirjallisuudessa yhtiön edun on melko yksimielisesti kat-sottu samastuvan kaikkien osakkeenomistajien etuun.¹⁴¹ Yhtiön edun mukaan toimimisen on

---

¹³⁷ Ks. Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 29-30.

¹³⁸ Ks. myös Taxell 1983, s. 23-24, jossa on todettu, ettei talouselämän ulkopuolelta valituilta hallituksen jäseniltä voida edellyttää samanlaista osaamista talousasioista kuin talouselämän edustajilta. Tämän on to-dettu perustuvan siihen, että osakeyhtiö on heidät tietoisena puutteellisesta talouden tuntemuksesta valinnut. Vrt. Rapakko 1990, s. 163, jonka mukaan perustelu jättää huomioimatta sen, että jäsenten nimittämistä kä-sittelee usein varsin suppea henkilöpiiri eivätkä passiiviset osakkeenomistajat osallistu jäsenten valintaan.

¹³⁹ Ks. myös Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 561-562.

¹⁴⁰ HE 109/2005 vp, s. 40. Kumotun osakeyhtiölain (743/1978), jäljempänä VOYL, esitöissä hallituksen jäsenien on edellytetty hyvän liiketavan mukaisesti ja kaikin tavoin edistävän yhtiön parasta. Ks. HE 27/1977 vp, s. 52.

¹⁴¹ Ks. HE 109/2005 vp, s. 41. Oikeuskirjallisuuden osalta ks. esim. Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 56, Immonen – Nuolimaa 2017, s. 9, Mähönen – Villa 2019, s. 307, Pönkä 2012a, s. 149, Savela 2015, s. 75-76 ja Vahtera 2011 s. 81-82, 140, ja 188. Vrt. Toiviainen 2004, s. 432 ja Mäntysaari 2013, s. 581. Toiviainen on kritisoinut osakeyhtiön edun samastamista osakkeenomistajien etuun ja esittänyt, että yhtiön tuottama voitto

katsottu tarkoittavan myös yhtiön tarkoituksen mukaan toimimista.¹⁴² Jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty, on yhtiön toiminnan tarkoituksena OYL 1 luvun 5 §:n mukaan tuottaa sen osakkeenomistajille voittoa. Voiton tuottamista tarkastellaan pitkällä tähtäimellä.¹⁴³ Voiton tuottamista osakkeenomistajille voidaan perustella osakkeenomistajien kantamalla residuaalisella riskillä.

Myös oman käsitykseni mukaan yhtiön edun on tarkoitettava kaikkien osakkeenomistajien etua. Tätä tulkintaa tukee moni seikka. Ensinnäkin lainvalmisteluaineistossa on tunnustettu yhtiön välineellisyys osakkeenomistajien edun tuottamisessa.¹⁴⁴ Toiseksi osakkeenomistajat voivat määritellä yhtiöjärjestyksessä yhtiön tarkoituksen, ja yhtiön tarkoituksen toteuttamista on vastaavasti pidetty yhtiön edun mukaisena. Kääntäen osakkeenomistajat voivat pitkälti määritellä sen, mikä on yhtiön edun mukaista. Kolmanneksi myös oikeuskäytännössä on katsottu mahdolliseksi se, että osakkeenomistajat tekevät yhtiön edun vastaisen päätöksen, koska yhtiön etu on yksimielisten osakkeenomistajien vapaasti määriteltävissä.¹⁴⁵ Lisäksi osakkeenomistajien residuaalinen riski puhuu osakkeenomistajien edun puolesta. Mikäli yhtiön etu olisi ymmärrettävä omana osakkeenomistajista erillisenä intressinä ei osakeyhtiö olisi sijoittajille välttämättä kovin houkutteleva sijoituskohte. Houkuttelevuuden lisäämiseksi yhtiön tulisi kantaa residuaalinen riski tai osallistua sen kantamiseen. *Vahtera* onkin todennut osuvasti, että osakeyhtiömuodon ideana on pitkälti se, että osakkeenomistajien etu turvaa muiden intressitahojen etua, mutta muiden intressitahojen etu ei välttämättä turvaa osakkeenomistajien etua.¹⁴⁶ Osakeyhtiölain tehtävänä ei ole huolehtia muista yhteiskunnan intressitahoista, vaan niitä koskee muu sääntely.

Lojaalius tarkoittaa myös sitä, että johdon on edistettävä toimintaa, joka edistää yhtiön kaikkien osakkeenomistajien etua.¹⁴⁷ Johtoa on jopa verrattu osakkeenomistajien valtuuttamaan asiamieheen.¹⁴⁸ Yhtiön johdon on pyrittävä toimiessaan edistämään kaikkien

---

tulisi jakaa omistajien, henkilöstön ja asiakkaiden kesken. Mäntysaari on katsonut yhtiön edun tarkoittavan yrityksen etua ja perustellut kantaansa eri perustein, kuten lain sanamuodon ja yhtiön erillisen oikeushenkilöllisyyden perusteella. Yrityksen eduksi Mäntysaari määrittelee seikat, jotka edistävät yrityksen selviytymistä kilpailussa pitkällä tähtäimellä. Mäntysaari 2013. s. 586.

¹⁴² HE 109/2005 vp, s. 41.

¹⁴³ HE 109/2005 vp, s. 38.

¹⁴⁴ ”Jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä, tarkoituksena on, että yhtiön liiketoiminta tuottaa osakkeenomistajille etua yhtiön välityksellä.” HE 109/2005 vp, s. 41.

¹⁴⁵ Ks. KKO 2012:65, kohta 13.

¹⁴⁶ *Vahtera* 2011. s. 156.

¹⁴⁷ *Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho* 2018, s. 53. Ks. myös HE 109/2005 vp, s. 41. Vrt. *Kyläkallio – Iirola – Kyläkallio* 2017, s. 20, jossa on huomautettu, ettei osakeyhtiölaissa säädetä, että lojaaliteettivelvollisuus kohdistuisi myös kaikkiin osakkeenomistajiin. Koska osakkeenomistajien intressit voivat olla ristiriidassa keskenään, kirjoittajat ovat katsooneet, että johdon tulisi pikemminkin kohdella jokaista osakkeenomistajaa mahdollisuuksien mukaan tasapuolisesti suhteessa toisiin osakkeenomistajiin.

¹⁴⁸ Ks. esim. *Taxell* 1963, s. 66 ja HE 109/2005 vp, s. 41. Vanhemmassa lainvalmisteluaineistoissa yhtiökouros on rinnastettu toimeksiantajaan suhteessa hallituksen jäseniin. Ks. HE 27/1977 vp, s. 50.

osakkeenomistajien yhteistä etua samalla tavalla kuin asiamiehen on toimittava päämiehen etujen mukaan.¹⁴⁹ Esitöihin on erikseen kirjattu, ettei hallituksen jäsenen ole sallittua toimia vain tietyn omistajan tai omistajaryhmän etujen mukaisesti edes silloin, kun tämä omistaja on nimenmynyt kyseisen jäsenen hallitukseen.¹⁵⁰ Näin ollen lojaliteettivelvoite tulee lähelle myös edellä käsiteltyä OYL 1 luvun 7 §:n mukaista yhdenvertaisuusperiaatetta.¹⁵¹

OYL 1 luvun 8 § velvoittaa yhtiön johtoa ottamaan osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden huomioon päätöksenteossaan sekä huolehtimaan siitä, ettei sellaisia yhtiökokouksen päätöksiä laiteta täytäntöön, jotka loukkaavat yhdenvertaisuusperiaatetta.¹⁵² Kiellettyä on myös toimia yhtiön tietyn velkojan taikka johdon oman edun mukaisesti.¹⁵³ Hallituksen jäsen ei voi esimerkiksi paljastaa hänet hallitukseen nimenneelle osakkeenomistajalle tai muulle intressiryhmälle yhtiötä koskevaa tietoa, jonka hallituksen jäsen on siinä asemassaan saanut, ellei hallitus anna lupaa tiedon luovuttamiseen tai tietoa anneta kaikille osakkeenomistajille yhdenvertaisin perustein.¹⁵⁴ Tätä teemaa on käsitelty edellä jo yhdenvertaisuusperiaatteen näkökulmasta, mutta asiaa on tarkasteltava myös johdon lojaliteettivelvoitteen ja yhtiön edun kannalta.

Mikäli hallituksen jäsen kokee, ettei hän hallitse jotakin tehtävänsä liittyvää asiaa, on hänen arvioitava, edellyttääkö yhtiön etu asiantuntijaan turvautumista. Tällöin hallitustietoa voisi olla mahdollista luovuttaa yksittäiselle osakkeenomistajalle sitä vastaan, että kyseinen osakkeenomistaja antaisi resurssiaan hallituksen jäsenen käytettäväksi. Lisäresurssit tehostaisivat hallitustyöskentelyä, mikä koituu koko yhtiön eli kaikkien osakkeenomistajien eduksi. Asiantuntijan käyttäminen mahdollistaa asiassa valistuneen päätöksenteon sekä sitä kautta mahdollisimman hyvän lopputuloksen yhtiön kannalta. Toisaalta tietojen luovutukseen liittyy aina riski tietojen väärinkäytöstä. Airaksinen, Villa ja Stepanoff ovatkin katsoneet, että mikäli hallituksen jäsen haluaa hyödyntää avustajaa työssään, tulee hänen suorittaa intressipunninta tiedon luovutuksesta saatavissa olevan hyödyn sekä tiedon mahdollisen väärinkäytön ja leviämisen riskin välillä. Lisäksi on katsottu, että tiedon luovutuksen tarpeen on oltava niin merkittävä, että hallitustietoa on perusteltua luovuttaa riskistä huolimatta. Hallituksen jäsenen on arvioitava luovutettavan tiedon arkaluontoisuutta sekä sitä, minkä aineiston osalta hän tarvitsee

---

¹⁴⁹ Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 56.

¹⁵⁰ HE 109/2005 vp, s. 41.

¹⁵¹ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 53. Ks. myös Mähönen – Villa 2015, s. 376-377 ja Pönkä 2012b, s. 236. Mähönen ja Villa ovat todenneet velvollisuuden suojaavan vähemmistöosakkeenomistajaa opportunistisen määräävän osakkeenomistajan yrityksiltä vaikuttaa yhtiön johtoon. Pönkä on todennut yhdenvertaisuusperiaatteen selventävän johdon lojaliteettiperiaatteen merkitystä.

¹⁵² Villa 2008, s. 570.

¹⁵³ Ks. Airaksinen – Jauhiainen 1997, s. 56.

¹⁵⁴ Airaksinen – Berglund 2014, s. 182. Ks. myös HE 27/1977 vp, s. 78, jossa on sivuttu samaa asiaa yhdenvertaisuusperiaatteen näkökulmasta. VOYL:n esitöiden mukaan tilintarkastajan osakkeenomistajalle antamat tiedot on saatettava muidenkin osakkeenomistajien tietoon, koska tiedon saamisen osalta osakkeenomistajat ovat samassa asemassa.

tukea ja minkä aineiston osalta avustaja voi tarjota tukea.¹⁵⁵ Kun hallituksen jäsen ryhtyy tiedon luovutukseen, hänellä on oltava perusteltu usko siitä, että toimi on järkevä ja yhtiön kannalta edullinen.¹⁵⁶

Siten intressipunnintaa tehtäessä on arvioitava, minkä tyyppistä tietoa luovutetaan ja kenelle tietoa luovutetaan. Tietoa tulee luovuttaa vain siinä laajuudessa kuin se nähdään tarpeelliseksi ja vain sellaiselle taholle, jolla on kyseistä tietoa koskevaa tarpeellista asiantuntijuutta tarjottavana. Mikäli avustajalla ei ole asiantuntemusta luovutettavan tiedon osalta, on tiedon luovuttamista yhtiön edun kannalta vaikea perustella.¹⁵⁷ Koska tiedon luovutuksen perusteena on yhtiön siitä saama etu, ei tietoa voida luovuttaa, mikäli tiedon luovutuksesta mahdollisen vahingon aiheutuminen on todennäköinen. Mikäli hallituksen jäsen on arvioinut tiedon luovutuksen tarpeen huolellisesti ja tarkoituksenaan tuottaa etua yhtiölle, ei hallituksen jäsenen voida katsoa rikkoneen OYL 1 luvun 8 §:ää, vaikka tiedon luovutus ei jälkikäteen osoittautuisikaan yhtiölle edulliseksi.

Lojaliteetikysymysten on katsottu tulevan esille yhtiön johdon tehdessä liiketoimia yhtiön kanssa taikka jättäessään käyttämättä tietyn liiketoimintamahdollisuuden ja käyttäessään sen yhtiön sijasta itse. Tällaisissa tilanteissa yhtiön johdon on asetettava yhtiön ja sen osakkeenomistajien etu oman etunsa edelle.¹⁵⁸ Oikeuskirjallisuudessa ja oikeuskäytännössä on todettu kilpailevan toiminnan olevan pääsääntöisesti ristiriidassa yhtiön edun kanssa ja siksi lojaliteettivelvollisuuden vastaista.¹⁵⁹ Myös esteellisyyssäännökset kuvastavat lojaliteettiperiaatetta.¹⁶⁰

Johdon lojaliteettivelvoite saattaa myös joissain tilanteissa kohdistua yhtiön sijasta välittömästi osakkeenomistajien omistuksen arvoon. Esimerkiksi sulautumisneuvotteluissa yhtiön johdolla on velvollisuus pyrkiä saamaan osakkeenomistajille mahdollisimman arvokas sulautumisvastike. Jos taas yhtiön osakkeet ovat julkisen ostotarjouksen kohteena, voidaan yhtiön johdolta edellyttää sellaista toimintaa, joka on tarpeen mahdollisimman hyvän tarjouksen

---

¹⁵⁵ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 30.

¹⁵⁶ Ks. Salonen 2000, s. 108.

¹⁵⁷ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 30.

¹⁵⁸ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 53. Kirjoittajat kuitenkin huomauttavat, että ne periaatteet, jotka koskevat liiketoimintamahdollisuuksien käyttämistä yhtiön sijasta, ovat täsmentymättömiä.

¹⁵⁹ Mähönen – Villa 2015, s. 392. Ks. oikeuskäytännön osalta Turun HO 8.4.2015 S 14/626, jossa yhtiön hallituksen jäsen oli perustanut yhtiön kanssa kilpailevaa toimintaa harjoittavan oman yhtiön, kun yhtiö, jonka hallituksen jäsen hän oli ollut, oli päätetty lopettaa. Hovioikeus katsoi, että vaikka osakkeenomistajat olivat päättäneet lopettaa yhtiön toiminnan, olisi huolellisesti toimivan johdon tullut yhtiön lopettamistilanteessakin pyrkiä siihen, että yhtiön lopettamisesta saadaan yhtiölle ja viime kädessä sen osakkeenomistajille mahdollisimman suuri hyöty. Ks. myös Nyström 2015, s. 6. Nyström on kommentoinut hovioikeuden ratkaisua ja todennut, että OYL:n 1 luvun 8 §:stä voidaan johtaa kilpailukiello.

¹⁶⁰ Mähönen – Villa 2015, s. 392.

aikaansaamiseksi.¹⁶¹ Tähän viittaa sekä yhtiön toiminnan tarkoitusta koskeva OYL 1 luvun 5 §:n sanamuoto sekä yhtiön johdon asema osakkeenomistajien asiamiehenä.¹⁶²

Lojaliteettivelvollisuus koskee vain yhtiön johtoa eli hallituksen jäseniä, mahdollista toimitusjohtajaa sekä mahdollisia hallintoneuvoston jäseniä. Lojaliteetti velvoittaa yhtiön johdon jäsenen toimintaa nimenomaisesti tässä ominaisuudessa.¹⁶³ Osakkeenomistajille ei ole asetettu samanlaista velvoitetta suhteessa yhtiöön. Sen sijaan yleensä on todettu, että osakkeenomistajilla on oikeus pitää ensisijaisena tavoitteenaan omien etujensa edistämisen.¹⁶⁴ *Mähönen* ja *Villa* ovat kuitenkin katsoneet, että määräävällä osakkeenomistajalla olisi syytä olla yhtiön muita osakkeenomistajia kohtaan vastaaventyypinen lojaliteettivelvollisuus, joka velvoittaisi kohtelevaan muita osakkeenomistajia yhdenvertaisesti ja toimimaan heitä kohtaan lojaalisti.¹⁶⁵

Vahingonkorvausvastuun näkökulmasta johto ei ole velvollinen ottamaan toimituksessa huomioon sidosryhmien etua muutoin kuin OYL:n ja muiden lakien edellyttämässä laajuudessa. Näistä on mainittava erityisesti OYL:n säännökset velkojainsuojasta sekä esimerkiksi työ- ja ympäristölainsäädäntö. Vaikka yleistä velvollisuutta sidosryhmien etujen ajamiseen ei ole, koituu esimerkiksi hyvä julkisuuskuva pitkässä tähtäimessä yleensä yhtiön hyväksi, jolloin sidosryhmien etujen ajaminen saattaa olla myös osakkeenomistajien etujen mukaista.¹⁶⁶ *Pönkä* onkin todennut osakkeenomistajakeskeisen tulkinnan pitävän implisiittisesti sisällään edellytyksen muidenkin sidosryhmien etujen mukaan toimimisesta, vaikkakin muiden sidosryhmien etujen huomioon ottaminen on mahdollista vain, jos menettelyn tarkoituksena on samalla voitontuottaminen.¹⁶⁷

3.4 Salassapitovelvoite

Osakeyhtiölaissa ei ole nimenomaisesti säädetty johdon salassapitovelvoitteesta. OYL:n esitöissä on vain lyhyesti viitattu johdon salassapitovelvoitteeseen, mutta velvollitteen sisältöön ei ole otettu kantaa.¹⁶⁸ VOYL:n esitöissä on sen sijaan todettu, että hallituksen jäsenten

---

¹⁶¹ HE 109/2005 vp, s. 41. Ks. myös Ostotarjouskoodi, s. 13. Yhtiön johdon ei ole aina myötävaikutettava ostotarjouksen menestymiseen, jos se ei ole osakkeenomistajan kannalta paras ratkaisu. Muiden vaihtoehtojen selvittäminen ja niiden arviointi muodostaa osan ostotarjouksen arviointia.

¹⁶² HE 109/2005 vp, s. 41.

¹⁶³ HE 109/2005 vp, s. 40. Vrt. *Kyläkallio – Irola – Kyläkallio 2017*, s. 20, jossa on viitattu tapaukseen KKO 1997:110 ja todettu, että silloinkin, kun yhtiön johtoon kuuluva henkilö ei toimi tässä ominaisuudessa tai on esteellinen, hänen on huolehdittava siitä, ettei yhtiö kärsi hänen menettelynsä seurauksena vahinkoa tai että yhtiö on ainakin tietoinen siitä, että hän toimii kyseisessä asiassa myös muussa kuin johdon ominaisuudessa.

¹⁶⁴ Ks esim. HE 27/1977 vp, s. 111 sekä oikeuskirjallisuuden osalta *Hannula – Kari – Mäki 2014*, s. 100 ja *Pönkä 2012a*, s. 149. Osakkeenomistajan oikeutta esimerkiksi kilpailla yhtiön kanssa voi kuitenkin rajoittaa osakassopimus tai muu sovittu järjestely.

¹⁶⁵ *Mähönen – Villa 2015*, s. 414.

¹⁶⁶ Ks. esim. HE 109/2006 vp, s. 39 ja *Airaksinen – Jauhiainen 1997*, s. 56-57.

¹⁶⁷ *Pönkä 2013*, s. 28 ja 34.

¹⁶⁸ Ks. HE 109/2005 vp, s. 86.

velvollisuuksiin kuuluu vaitiolovelvollisuus suhteessa ulkopuolisiin. Hallituksen jäsenillä ei ole lupaa ilmaista sellaista tietoa ulkopuoliselle, josta voisi aiheutua vahinkoa yhtiölle. Esitöissä on kuitenkin todettu, että nimenomainen vaitiolovelvollisuutta koskeva säännös olisi osakeyhtiölaissa tarpeeton.¹⁶⁹ Sen sijaan salassapitovelvoitteeseen VOYL:n esityöt eivät ota kantaa.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että hallituksen salassapitovelvoite voidaan johtaa hallituksen lojaliteettivelvoitteesta.¹⁷⁰ *Kyläkallio, Irola ja Kyläkallio* ovat katsoneet velvollisuuden olevan kaikkia sellaisia kohtaan, joille annettulla tiedolla voi olla yhtiötä vahingoittava vaikutus.¹⁷¹ Tämä pitää sisällään yhtiön alemman johdon ja henkilökunnan sekä kaikki yhtiön organisaation ulkopuolisiin tahoihin kuuluvat, kuten median ja yhtiön kilpailijat. Sen sijaan salassapitovelvoitetta ei ole nähty olevan suhteessa hallintoneuvostoon eikä hallituksen jäsenten välisessä suhteessa eikä toimitusjohtajaan nähden.¹⁷² Lisäksi yhtiön hallitus on oikeutettu ja joskus jopa velvoitettu antamaan yhtiötä koskevia tietoja esimerkiksi tilintarkastajalle ja viranomaisille.¹⁷³ Yhtiötä velvoittavan lain säännöksen perusteella tietoja voidaan antaa myös esimerkiksi osakkeenomistajalle.¹⁷⁴

Salassapitovelvoitteen on katsottu olevan riippumaton hallituksen jäsenen valinneesta toimielimestä tai jäsenen asettaneesta ulkopuolisesta. Samoin salassapitovelvoite säilyy palkkion maksavaa tahoa kohtaan. Salassapitovelvoitteeseen ei vaikuta se, kenen intressissä henkilö on mahdollisesti valittu tehtävään. Salassapitovelvoite lakkaa sellaisen tiedon osalta, joka on tullut yleiseen tietoon esimerkiksi tiedotusvälineiden kautta.¹⁷⁵

Suomessa on perinteisesti katsottu, että hallitustieto on korostetun luottamuksellista, minkä vuoksi hallituksen jäsen ei voisi luovuttaa hallitustietoa taustayhteisölleen tai muulle taholle, joka olisi tosiasiallisesti nimennyt hallituksen jäsenen.¹⁷⁶ Myös *Kyläkallio, Irola ja Kyläkallio* ovat katsoneet hallituksen jäsenten olevan pääsääntöisesti salassapitovelvollisia osakkeenomistajia kohtaan. Salassapitovelvoitteen estämättä yhtiön johto voi antaa tietoja esimerkiksi yhtiön koko osakekannan omistavalle henkilölle tai henkilöille yhteisesti. Koska osakkeenomistajilla on oikeus disponoida yhtiön edusta, ei tiedon luovutuksen voida tällaisessa tapauksessa katsoa aiheuttavan vahinkoa yhtiölle. Lisäksi hallitus voi antaa joissakin tilanteissa yhtiötä koskevaa tietoa yhtiön pääomistajille tai osalle heistä. Tämän on katsottu olevan

---

¹⁶⁹ Ks. HE 27/1977 vp, s. 52-53. Sen sijaan rikoslakia on esitöissä samassa yhteydessä ehdotettu täydennettäväksi vaitiolovelvollisuuden rikkomisen varalta.

¹⁷⁰ Ks esim. Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 462, *Kyläkallio – Irola – Kyläkallio* 2017, s. 582 ja Mähönen – Villa 2015, s. 393-396.

¹⁷¹ *Kyläkallio – Irola – Kyläkallio* 2017, s. 583. Ks. myös esim. Dotevall 1989, s. 315.

¹⁷² *Kyläkallio – Irola – Kyläkallio* 2017, s. 583-584.

¹⁷³ Savela 2015, s. 116.

¹⁷⁴ Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 462-463. *Kyläkallio – Irola – Kyläkallio* 2017, s. 584.

¹⁷⁵ *Kyläkallio – Irola – Kyläkallio* 2017, s. 582-584.

¹⁷⁶ Ks, Mähönen – Villa 2010, s. 382, jossa näkökulmaa on perusteltu lojaliteettivelvollisuudella.

mahdollista huolellisuusvelvoitetta noudattaen silloin, kun yhtiön hallitus katsoo tiedon luovutuksen edistävän yhtiön etua.¹⁷⁷ Myös *Salonen* on katsonut salassapitovelvoitteen olevan ennemminkin suosituksen kaltainen ohje kuin ehdoton sääntö edellyttäen, että tiedon luovutuksessa ei ole kyse rikoksesta eikä siitä synny vahinkoa.¹⁷⁸ Sen sijaan osakkeenomistajalla ei ole oikeuskirjallisuudessa katsottu olevan oikeutta saada yhtiötä koskevaa tietoa muutoin kuin yhtiökokouksessa omasta pyynnöstään.¹⁷⁹

Tuoreemmassa oikeuskirjallisuudessa *Airaksinen*, *Villa* ja *Stepanoff* ovat katsoneet, ettei OYL:in sisälly kirjoittamatonta salassapitonormia ja todenneet, että vaikka tällainen salassapitonormi olisikin olemassa, se voisi väistyä yhtiön ja sen kaikkien osakkeenomistajien intressien vuoksi. Mahdollinen salassapitonormi olisi todennäköisesti olemassa viime kädessä kaikkien osakkeenomistajien edun suojaksi.¹⁸⁰ *Airaksinen*, *Villa* ja *Stepanoff* ovatkin todenneet, että tiedon luovuttaminen taustayhteisölle voisi olla mahdollista. Tiedon luovutus olisi mahdollista myös silloin, kun osakkeenomistajilla olisi asiasta nimenomainen tai implisiittinen yhteisymmärrys.¹⁸¹ Näin ollen voitaneen todeta tuoreemmassa oikeuskirjallisuudessa vallitsevan käsityksen, että hallitustietoa voidaan luovuttaa yksittäiselle osakkeenomistajalle salassapitovelvoitteen estämättä, mikäli tiedon luovuttaminen on tarpeen yhtiön edun kannalta ja tiedon luovuttaminen kaikille osakkeenomistajille aiheuttaisi todennäköisesti yhtiölle vahinkoa.

Yhtiön johdon salassapitovelvoitetta on katsottu turvaavan johdon yhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu.¹⁸² OYL:ssa ei kuitenkaan ole nimenomaista salassapidon rikkomisesta johtuvaa vahingonkorvaussäännöstä, sillä tämän on katsottu olevan tarpeeton johdon lojaliteetivelvoitteen sekä rikoslain yrityssalaisuuden rikkomista koskevan säännöksen vuoksi.¹⁸³ Siten osakeyhtiöoikeudellinen vastuu perustuu yleiseen huolellisuusvelvoitteen rikkomiseen.¹⁸⁴ Vahingonkorvausta täydentää OYL:n yhdenvertaisuusperiaatteen yleislauseke. Myös yhtiön ja hallituksen jäsenen välinen sopimus voi edellyttää salassapitoa.¹⁸⁵

Salassapito voi perustua myös liikesalaisuuslain ilmaisukieltoa ja rikoslain yrityssalaisuuden rikkomista koskeviin säännöksiin.¹⁸⁶ Liikesalaisuuksia ja liikesalaisuuslain ilmaisukieltoa tarkastellaan seuraavassa luvussa.

---

¹⁷⁷ Kyläkallio – Irola – Kyläkallio 2017, s. 584. Ks. lisää myös *Airaksinen – Villa – Stepanoff* 2017.

¹⁷⁸ Ks. *Salonen* 2000, s. 148-149.

¹⁷⁹ Ks. esim. *Kyläkallio – Irola – Kyläkallio* 2017, s. 440 ja *Mähönen – Villa* 2019, s. 264. Ks. tarkemmin osakkeenomistajan kyselyoikeudesta *Helminen* 2013, s. 499-512.

¹⁸⁰ *Airaksinen – Villa – Stepanoff* 2017, s. 25.

¹⁸¹ Ks. *Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho* 2018, s. 464.

¹⁸² Ks. esim. *Kyläkallio – Irola – Kyläkallio* 2017, s. 582 ja *Mäntysaari* 2002, s. 155.

¹⁸³ HE 27/1977 vp, s. 52.

¹⁸⁴ *Savela* 2015, s. 115.

¹⁸⁵ *Mäntysaari* 2002, s. 155.

¹⁸⁶ Ks. *Mäntysaari* 2002, s. 155.

4 Liikesalaisuuslain vaikutukset hallitustiedon luovuttamiseen

4.1 Liikesalaisuusdirektiivin ja liikesalaisuuslain soveltamisala ja tavoitteet

Liikesalaisuusdirektiivi annettiin 8.6.2016. Direktiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa EU:n tasolla jäsenvaltioiden liikesalaisuuksien suojaa koskevaa lainsäädäntöä ja siten helpottaa muun muassa tutkimus- ja kehitysyhteistyötä.¹⁸⁷ Liikesalaisuusdirektiivi sääntelee liikesalaisuuksien siviilioikeudellista suojaa väärinkäyttöä vastaan ja se määrittää pääosin liikesalaisuuksien suojan vähimmäistason.¹⁸⁸ LSDir 1 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivissä vahvistetaan säännöt liikesalaisuuksien suojaamiselle laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta. Direktiivillä varmistetaan, että eurooppalaisten yritysten ja tutkimuslaitosten liikesalaisuuksiin perustuvalla kilpailukyvyllä on riittävä suoja. Samalla parannetaan innovaatioiden kehittämisen ja hyödyntämisen sekä tietämyksen siirron edellytyksiä ja puitteita sisämarkkinoilla.¹⁸⁹

Liikesalaisuuslain säätämisen myötä liikesalaisuuksien suoja koskevat säännökset laissa sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa (1061/1978), jäljempänä SopMenL, siirrettiin liikesalaisuuslakiin, jossa nykyisin säädetään kansallisesta liikesalaisuuksien siviilioikeudellisesta suojasta.¹⁹⁰ Erillislain säätämisen on katsottu edistävän liikesalaisuuksien suojaan liittyvien kysymysten tuntemista yrityksissä ja näin edistävän myös yritysten liikesalaisuussuojan hyödyntämistä.¹⁹¹ Lain tarkoituksena on estää liikesalaisuutta loukkaavien yritysten mahdollisuudet saada epäoikeutettua kilpailuetua hyödyntämällä oikeudettomasti omassa liiketoiminnassaan toisen yrityksen liikesalaisuuksia, sekä parantaa liikesalaisuuden haltijan kilpailuasemaa tarjoamalla aiempaa tehokkaampia siviilioikeudellisia oikeussuojakeinoja loukkaustilanteisiin puuttumiseksi.¹⁹²

Liikesalaisuuslain 1 §:n mukaisesti liikesalaisuuslakia voidaan soveltaa, jos liikesalaisuutta on mahdollista hyödyntää nykyisessä tai mahdollisessa tulevassa elinkeinotoiminnassa. Elinkeinoiminnan harjoittaminen ei kuitenkaan ole edellytyksenä liikesalaisuuslain säännösten soveltamiselle.¹⁹³ Tämän lisäksi tiedon on täytettävä liikesalaisuuden muut tunnusmerkit, jotta liikesalaisuuden suoja koskevat säännökset soveltuisivat. Näitä tunnusmerkkejä käsitellään tarkemmin jäljempänä. LSL:n esitöiden mukaan lain soveltamisala on yleinen, ja se

---

¹⁸⁷ COM (2013) 813/F1, s. 7. Direktiiviehdotus annettiin kahden tutkimuksen ja sidosryhmien laajan kuulemisen perusteella. Ensimmäinen tutkimus oli oikeusvertaileva ja siinä tarkasteltiin liikesalaisuuksien suojaamista väärinkäytöksiltä EU:n eri jäsenvaltioissa. Toinen tutkimus käsitteli liikesalaisuuksien käyttöä, siihen liittyviä riskejä ja oikeudellista suojaa. COM (2013) 813/FI, s. 4.

¹⁸⁸ LSDir:n johdannon 10 kohta.

¹⁸⁹ COM (2013) 813/FI, s. 5.

¹⁹⁰ HE 49/2018 vp, s. 50 ja 57.

¹⁹¹ HE 49/2018 vp, s. 69.

¹⁹² HE 49/2018 vp, s. 71.

¹⁹³ HE 49/2018 vp, s. 81.

täydentää muualla lainsäädännössä olevaa sääntelyä liikesalaisuuden suojasta.¹⁹⁴ Liikesalaisuuslaki on pääosin tahdonvaltaista. Lain esitöissä on todettu, etteivät LSL:n säännökset lähtökohtaisesti rajoita liikesalaisuuden haltijan oikeutta sopimusvapautensa rajoissa sopia liikesalaisuuksien suojan laajuudesta.¹⁹⁵

Liikesalaisuuden suoja kieltää liikesalaisuuden oikeudettoman hankkimisen, ilmaisemisen ja käyttämisen siten kuin liikesalaisuuslaissa on säädetty. Liikesalaisuuden salassapitovollisuus syntyy lakisääteisen suojan perusteella lähtökohtaisesti automaattisesti ilman erityisiä toimenpiteitä. Liikesalaisuuden tunnusmerkistön täyttävää tietoa suoja salassapitovollisuus ilman erillistä mainintaa. Siten liikesalaisuudeksi luokiteltavien tietojen käsittely on itse pysyttävä päättelemään, milloin kyse on liikesalaisuudesta ja mitkä säännökset rajoittavat sen käyttämistä ja ilmaisemista.¹⁹⁶ Jos kieltoja tahallaan tai huolimattomuudesta rikotaan, voi liikesalaisuuden haltija vaatia loukkaavaa toimintaa kiellettäväksi tai vaatia korjaavia toimenpiteitä, käyttöhyvitystä ja vahingonkorvausta siten kuin liikesalaisuuslaissa säädetään. Liikesalaisuuden haltijalla tarkoitetaan LSL 2 §:n 2 kohdan mukaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on laillinen määräysvalta liikesalaisuuteen.

Vaikkakin liikesalaisuudet rinnastuvat immateriaalioikeuksiin osana yritysten aineetonta varallisuutta,¹⁹⁷ liikesalaisuuden suoja ei tuota perinteisten immateriaalioikeuksien tavoin yksinoikeutta sen haltijalle. Liikesalaisuuden suoja kuitenkin estää sen, että liikesalaisuudeksi luokiteltava tieto siirtyisi moitittavalla tavalla toiselle taholle.¹⁹⁸ Vapaan kilpailun nimissä muilla tahoilla onkin oikeus laillisesti hankkia liikesalaisuudeksi luokiteltava tieto haltuunsa. Laillisesti liikesalaisuus voidaan hankkia esimerkiksi itsenäisellä kehitystyöllä, käänneismallinnuksella¹⁹⁹ taikka ostamalla tai lisensoimalla liikesalaisuuksia. Siten liikesalaisuus voi olla samanaikaisesti laillisesti usean eri tahon hallussa.²⁰⁰ Tieto ei myöskään menetä liikesalaisuuden asemaa, vaikka haltija luovuttaisi sen luottamuksellisesti jollekin toiselle. Liikesalaisuuden suoja säilyy niin pitkään kuin tieto pysyy salaisena ja liikesalaisuuden tunnusmerkit muutoinkin täytyvät.²⁰¹

Merkittävä peruste sille, ettei liikesalaisuuksille voida antaa samanlaista suoja kuin immateriaalioikeuksille, on se, että liikesalaisuudet muodostavat vaikeasti yksilöitävissä olevan

---

¹⁹⁴ HE 49/2018 vp, s. 58 ja 81.

¹⁹⁵ HE 49/2018 vp, s. 81.

¹⁹⁶ Vapaavuori 2019, s. 155.

¹⁹⁷ HE 49/2018 vp, s. 22.

¹⁹⁸ HE 114/1978 vp, s. 14 ja Vapaavuori 2019, s. 37.

¹⁹⁹ Tunnetummin *reverse engineering*.

²⁰⁰ HE 49/2018 vp, s. 22.

²⁰¹ Vapaavuori 2019, s. 68.

heterogeenisen joukon tietoa.²⁰² Taloudellisen tehokkuuden ja kilpailukyvyn edistämiseksi on kuitenkin perusteltua rajoittaa liikesalaisuuksien käyttöä sellaisissa tapauksissa, joissa tieto on saatu vilpillisin keinoin. Kilpailijoita kannustetaan edelleen kehittämään ja käyttämään samoja, samankaltaisia ja vaihtoehtoisia ratkaisuja, jotta innovointi olisi kilpailun kohteena.²⁰³

4.2 Liikesalaisuuden määritelmä ja tunnusmerkit

4.2.1 Yleistä

Liikesalaisuuslain säätämisen myötä luovuttiin lainsäädäntöämme rasittaneesta epäyhtenäisestä terminologiasta siten, että nykyään puhutaan vain liikesalaisuuden käsitteestä²⁰⁴, joka saa sisältönsä liikesalaisuuslain määritelmästä.²⁰⁵ Liikesalaisuudella tarkoitetaan liikesalaisuuslaissa sen 2 §:n mukaan tietoa, joka ei ole kokonaisuutena tai osiensa täsmällisenä kokoonpanona ja yhdistelmänä tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille yleisesti tunnettua tai helposti selville saatavissa ja jolla edellä mainitun ominaisuuden vuoksi on taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa ja jonka laillinen haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimenpiteisiin sen suojaamiseksi. Suomen kansallisessa siviilioikeudessa²⁰⁶ ei ollut ennen liikesalaisuuslain säätämistä määritelty liikesalaisuuden käsitettä.²⁰⁷

Liikesalaisuuslaissa omaksuttu liikesalaisuuden määritelmä perustuu LSDir:n 2 artiklaan, jossa on käytetty termiä *trade secret*. Direktiivin määritelmä pohjautuu Maailman kauppajärjestön teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista solmitun sopimuksen (*Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights*) 39 artiklan 2 kohtaan, jossa on määritelty julkistamattoman tiedon käsite.²⁰⁸ Kyseisen kohdan mukaan suojan saamiseksi julkistamattomalta tiedolta edellytetään, että tieto on siinä mielessä salaista, että se ei ole kokonaisuudessaan tai osiensa täsmällisenä kokoonpanona ja yhdistelmänä sellaiseen henkilöpiiriin kuuluvien henkilöiden, jotka yleensä käsittelevät tällaisia tietoja, yleisesti

---

²⁰² HE 114/1978 vp, s. 14. Ks. myös HE 49/2018 vp, s. 22.

²⁰³ COM (2013) 813/F1, s. 3.

²⁰⁴ Rikoslain rikosnimikkeissä käytetään edelleen termiä yrityssalaisuus. Teonkuvauksissa käytetään kuitenkin termiä liikesalaisuus, joka saa määritelmänsä liikesalaisuuslaista. Ks. RL 30 luvun 11 §.

²⁰⁵ Ks. HE 49/2018 vp, s. 50 ja 66. Liikesalaisuus tarkoittaa käytännössä samaa kuin aiemmin on tarkoittanut RL:n mukainen yrityssalaisuus, SopMenL:n mukainen liikesalaisuus, työsopimuslain (55/2001) mukainen ammatti- ja liikesalaisuus ja lain viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) mukainen liike- ja ammattisalaisuus. Ks. HE 49/2018, s. 22 ja Vapaavuori 2019, s. 55. Käsitteiden oli kuitenkin jo pitkään mielletty tarkoittavan samaa asiaa ja niitä on myös oikeuskäytännössä tulkittu pitkälti samalla tavalla. HE 49/2018 vp, s. 82 ja Castrén 1999, s. 717. Oikeuskäytännön osalta ks. esim. Vaasan HO 17.5.2005, dnro R 03/1245.

²⁰⁶ Rikosoikeudessa yrityssalaisuuden määritelmä oli säännelty jo ennen liikesalaisuuslain säätämistä RL:n 30 luvun 11 §:ssä.

²⁰⁷ HE 49/2018 vp, s. 82.

²⁰⁸ COM (2013) 813/F1, s. 8.

tiedossa tai helposti saatavissa, että tiedolla on kaupallista arvoa sen vuoksi, että se on salaista ja että tiedon haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimiin tiedon pitämiseksi salassa.

Liikesalaisuuslain säätämällä eikä liikesalaisuuden määritelmällä ole tarkoitettu muuttaa vallitsevaa oikeustilaa siitä, mitä pidetään liikesalaisuutena,²⁰⁹ eikä liikesalaisuuden määritelmä aseta rajoituksia suojattavan tiedon kohteelle.²¹⁰ Liikesalaisuuden määritelmä kattaa myös ammattisalaisuuden, jonka on katsottu tarkoittavan vapaiden ammattiharjoittajien taidollisia ja tiedollisia salaisuuksia.²¹¹ Know-how’ksi puolestaan mielletään yrityskokemukset, joita voidaan luonnehtia kokemukseen perustuvaksi tiedoksi käyttäen tietoa hyväksi. Know-how voidaan ymmärtää myös kaikkena tietona ja kokemuksena, jota tarvitaan tietyn elinkeinon harjoittamiseksi. Salainen know-how voi tulla liikesalaisuutena suojaetuksi.²¹² Ei-salainen know-how tarkoittaa yleensä pitkälti samaa asiaa kuin ammattitaitoisen henkilön ammattitaito ja kokemus taikka alan yleinen ammattitieto tai -taito.²¹³

Liikesalaisuudet voidaan jakaa tiedon luonteen perusteella teknisiin ja taloudellisiin liikesalaisuuksiin. Jokin tieto saattaa olla sekä tekninen että taloudellinen. Molemmat tietotyypit saavat liikesalaisuuden suojan, mutta vain tekniset liikesalaisuudet ovat patentoitavissa. Tyypillisiä teknisiä liikesalaisuuksia voivat olla esimerkiksi tuotanto-, valmistus-, ja kokoonpanopiirustukset, testitulokset, tuotteiden rakenne, spesifikaatio ja koostumus, valmistusohjeet ja reseptit, prototyypit, algoritmit ja tuotekehityksen tulokset. Tyypillisiä taloudellisia liikesalaisuuksia voivat olla puolestaan esimerkiksi tuotekehitys- ja yhteistoimintasopimukset, tarjoukset, asiakasrekisterit ja -tiedot, toimittaja- ja alihankkijatiedot, myynti- ja hankintahinnat, strategia-, liiketoiminta- ja markkinointisuunnitelmat, talousennusteet, kilpailija-analyysit sekä myynti- ja hinnoittelutiedot.²¹⁴ Myös niin sanottu negatiivinen tieto²¹⁵ voi olla liikesalaisuus.²¹⁶ Lisäksi strategiseksi liiketiedoksi voidaan kutsua yrityksen organisaatiota, toimintapolitiikkaa tai pitkän tähtäyksen suunnittelua koskevaa salaista tietoa.²¹⁷ RL:n esitöiden mukaan yrityssalaisuus voi koskea kaupallis-taloudellisia, hallinnollis-organisatorisia sekä yhteiskunnallisia seikkoja.²¹⁸

---

²⁰⁹ HE 49/2018, s. 82.

²¹⁰ LSDir:n johdannon 14 kohta. Ks. myös HE 114/1978, s. 14 ja HE 66/1988, s. 92. Liikesalaisuuden asema suojaaa aineetonta tietoa eikä sen fyysistä ilmentymää.

²¹¹ HE 49/2018 vp, s. 82.

²¹² HE 49/2018 vp, s. 83 ja HE 114/1978 vp, s. 14.

²¹³ Ks. Nyblin 2007, s. 237.

²¹⁴ Vapaavuori 2019, s. 60-62.

²¹⁵ Negatiivisella tiedolla voidaan tarkoittaa esimerkiksi tietoa siitä, että jokin valmistusmenetelmä ei toimi, mutta myös yhtiön toiminnan kannalta negatiivista tai vahingollista tietoa, kuten tietoa yhtiön heikosta taloudellisesta tilanteesta. HE 49/2018 vp, s. 84. Negatiivinen tieto voi näin ollen olla sekä tekninen että taloudellinen liikesalaisuus.

²¹⁶ HE 49/2018 vp, s. 11 ja 84.

²¹⁷ Ks. Castrén 1999, s. 718.

²¹⁸ HE 66/1988 vp, s. 92.

Lueteltujen tietotyypiesimerkkien osalta ei voida esittää kategorista sääntöä sen suhteen, onko kyse liikesalaisuudesta vai ei, sillä tiedon on täytettävä liikesalaisuudelta edellytetyt tunnusmerkit, jotta se saisi liikesalaisuuden aseman ja suojan. Asia ratkaistaan tapauskohtaisesti. *Pihlajamäki* on katsonut, että esimerkiksi asiakastietojen osalta elinkeinotoiminnan laatu ja laajuus ovat ratkaisevassa asemassa, kun arvioidaan sitä, onko kyseessä liikesalaisuus. Päivittäistavarakaupan kanta-asiakasrekisteri tuskin muodostaa liikesalaisuutta, mutta mitä erikoistuneemmalle elinkeinotoiminnan alueelle siirrytään ja mitä rajoitetumpi potentiaalinen asiakaskunta on, sitä todennäköisemmin asiakastiedot lukeutuvat liikesalaisuuksiksi.²¹⁹

Liikesalaisuuksien jaottelulla teknisiin ja taloudellisiin liikesalaisuuksiin voi olla merkitystä, kun arvioidaan sitä, voidaanko tiedon luovutusta pitää hyväksyttävänä. Tähän palataan jäljempänä. Seuraavaksi tarkastellaan lähemmin liikesalaisuuden tunnusmerkkejä.

4.2.2 Tiedon salaisuus

Liikesalaisuuden ensimmäisenä tunnusmerkkinä pidetään tiedon salaisuutta, joka on pääteltävissä negation kautta liikesalaisuuslain 2 §:n 1 a) kohdasta, jonka mukaan liikesalaisuudella tarkoitetaan tietoa, joka ei ole kokonaisuutena tai osiensa täsmällisenä kokoonpanona tai yhdistelmänä tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille yleisesti tunnettua tai helposti saatavissa.²²⁰ Yleisesti tunnettu tieto on julkista tietoa taikka kuuluu henkilön ammattitaitoon tai kokemukseen.²²¹ Vaikka tiedon eri osat olisivat yleisesti tunnettua tietoa tai helposti selville saatavissa, voi tieto kokonaisuutena tai yhdistelmänä olla liikesalaisuus.²²² Vaikkakaan aiemmin tunnettu yrityssalaisuuden määritelmä ei sisältänyt edellytystä siitä, että tiedon tuli olla salaista, on käsitteen voimassaoloaikana vakiintuneesti katsottu, että liikesalaisuuden asema perustuu siihen, ettei tieto ole yleisesti tunnettua tai helposti saatavilla olevaa.²²³

Jotta tieto luokiteltaisiin liikesalaisuudeksi, sen on oltava rajoitetun henkilöpiirin tiedossa. Rajoitetulta henkilöpiiriltä ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa edellytetä sen suppeutta.²²⁴

---

²¹⁹ Pihlajamäki 2004, s. 142-143.

²²⁰ Vapaavuori 2019, s. 73. Liikesalaisuusdirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa liikesalaisuus on nimenomaisesti määritelty *salaiseksi* tiedoksi. Ks. myös HE 49/2018 vp, s. 83, jossa on todettu, että tiedon on oltava salaista. Myös hallituksen esitystä edeltäneeseen liikesalaisuuslain säätämistä koskevaan työ- ja elinkeinoministeriön mietintöön on kirjattu, että liikesalaisuuden olisi oltava salaista tietoa. Ks. TEM:n julkaisuja 2/2018, s. 119.

²²¹ Vapaavuori 2019, s. 73.

²²² Ks. esim. Castrén 1999, s. 718 ja Vapaavuori 2019, s. 77. Ks. oikeuskäytännön osalta esim. Helsingin HO 4.7.2012, dnro R 11/2450, jossa hovioikeus katsoi, että tietojen salassapito liittyi tuotteiden uutuusarvoon Suomessa ja yhtiön kiinnostukseen tulla uusille markkinoille Suomessa, minkä vuoksi tiedot yhdessä saavutetun neuvottelutuloksen kanssa muodostivat kokonaisuutena yrityssalaisuuden, sekä Turun HO 21.6.2012, dnro R 10/2249, jossa hovioikeus linjasi, että tieto oli laadultaan yrityssalaisuus, kun se muodostui sinänsä tunnettujen tietojen, rakenneosien tai osatoimintojen yhdistelystä tai yhteensovittamiseksi uudelleenlaisiksi tietojen kokonaisuudeksi tai tuotteeksi.

²²³ Vapaavuori 2016, 61-63.

²²⁴ HE 49/2018 vp, s. 83.

Oikeuskirjallisuudessa on myös todettu, ettei ratkaisevaa ole tiedon tuntevien henkilöiden määrä, vaan se, ketkä tiedon tuntevat.²²⁵ Tiedon tuntevan henkilöpiirin tulee kuitenkin olla jossain määrin rajattu ja yksilöitävissä.²²⁶ Liikesalaisuudeksi luokiteltava tieto voi olla laillisesti yhtäaikaan useamman tahon tiedossa ja siten useamman tahon liikesalaisuus.²²⁷ Liikesalaisuuden salaisuustunnusmerkki onkin tässä mielessä suhteellinen eikä absoluuttinen.²²⁸

Liikesalaisuutena ei pidetä tietoa, joka on tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille yleisesti tunnettua tai helposti selvitettävissä. Siten tieto, joka sisältyy alan yleiseen koulutukseen sekä sellainen yleinen kokemus ja taito, jonka henkilö on hankkinut osana tavallista työskentelyään, ei lukeudu liikesalaisuudeksi.²²⁹ Vastaavasti LSDir 1 artiklan 3 kohdassa on todettu, ettei direktiivi rajoita sitä, että työntekijät käyttävät sellaista tietoa, joka ei ole liikesalaisuus eikä sitä, että työntekijät käyttävät kokemusta ja taitoja, jotka he ovat rehellisesti hankkineet osana tavanomaista työskentelyään.

Tuomioistuin harkitsee tapauskohtaisesti, onko kyse liikesalaisuudesta vai henkilön ammattitaidosta, -tiedosta tai kokemuksesta. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota muun muassa tiedon yksityiskohtaisuuteen ja tiedon tunnettavuuteen kyseisellä toimialalla toimivien yritysten joukossa sekä siihen, onko kyse muistinvaraisesta vai tallenteena tai kirjallisessa muodossa olevasta tiedosta. Harvan yrityksen tiedossa olevaa yksityiskohtaista tietoa, joka ei perustu pelkästään muistin varaan, pidetään herkemmin liikesalaisuutena kuin henkilön ammattitaitona.²³⁰ Hovioikeuskäytännössä on katsottu, että esimerkiksi dieselmootoreita koskevat valmistus- ja kokoonpanopiirustukset ovat yrityssalaisuuksia. Arvioinnissa ratkaisevaa oli se, että merkittävä määrä piirustusten tiedoista perustui yhtiön omaan tietotaitoon ja sen tekemään tuotekehitystyöhön. Laadultaan vastaavan tasoisen osan valmistus edellytti yksityiskohtaisia tietoja, koska yhtiön dieselmootorit edustivat korkeata teknistä tietämystä ja osaamista. Lisäksi tietojen

---

²²⁵ Castrén 1990, s. 15.

²²⁶ Nyblin 1998, s. 16, alaviite 17.

²²⁷ HE 49/2018 vp, s. 83. Ks. myös HE 66/1988 vp, s. 93, jossa on todettu, että tieto voisi säilyä yrityssalaisuutena, vaikka monet kilpailevat elinkeinonharjoittajat tuntisivat tiedon, jos tiedon haltijan edun mukaista olisi tiedon välittämisen estäminen esimerkiksi pahimmalle kilpailijalleen, joka ei vielä tuntisi sitä. Tieto lakkaisi olemasta yrityssalaisuus vasta sitten, kun se olisi tullut riittävän monen tietoon.

²²⁸ Vapaavuori 2019, s. 75.

²²⁹ HE 49/2018 vp, s. 83. Oikeuskäytännön osalta ks. esim. KKO 1989:39, jossa liikesalaisuuksia ei katsottu väärinkäytetyin, kun työntekijä oli suunnitellut yleisiltä toimintaperiaatteiltaan verrattain yksinkertaisia sähköpuolen ratkaisuja, jotka perustuivat yleisesti tunnettuun ammattitaitoon. Korkein oikeus katsoi, ettei asiassa ollut näytetty, että työntekijä olisi kopioinut entisen työnantajansa yksityiskohtaisia pakkaus koneen ratkaisuja.

²³⁰ HE 49/2018 vp, s. 83. Ks. myös HE 53/2002, s. 16, jossa on todettu, että puhtaan ammattitaidon käyttämisestä lienee yleensä kysymys vain silloin, kun tieto siirtyy työntekijän muistissa, sekä Vapaavuori 2005, s. 67, jossa on todettu, että tieto on herkemmin katsottava yrityssalaisuudeksi silloin, kun kyse on yksityiskohtaisesta tiedon haltijan liiketoimintaan erityisesti liittyvästä tiedosta.

selvittäminen olisi edellyttänyt sellaista asiantuntemusta, jota ei ollut helposti saatavilla, ja tällaiset selvitykset olisivat olleet hyvin kalliita.²³¹

Käänteismallinnuksella helposti selville saatavissa oleva tieto ei lukeudu liikesalaisuudeksi LSL 3 §:n 4 momentin 2 kohdassa kuvatun mukaisesti. Jos tiedon saaminen käänteismallinnuksella edellyttää tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleviltä eli alan ammattilaisilta aikaa, kustannuksia tai muita resursseja, luetaan tieto liikesalaisuudeksi.²³² Käänteismallinnuksen osalta sääntelyssä ei ole tapahtunut muutosta, sillä pitkään on katsottu, että käänteismallinnuksella helposti selvittävä tieto ei muodosta liikesalaisuutta.²³³ Toisaalta käänteismallinnus vaikuttaisi lain esitöiden sanamuodon mukaan olevan vain esimerkki tiedon helposti saatavuudesta ja siten kyse voi periaatteessa olla muullakin tavalla helposti selville saatavissa olevasta tiedosta.²³⁴

Oikeuskäytännössä korkein oikeus ei esimerkiksi pitänyt ratkaisussaan KKO 1991:11 nostolavan piirustuksia SopMenL:ssa tarkoitettuina liikesalaisuuksina, kun piirustukset eivät sisältäneet muita tietoja nostolavan rakenteesta kuin ne, jotka ilmenivät suoraan nostolavasta. Nostolavat olivat olleet vapaasti vuokrattavissa ja ostettavissa eli kenen tahansa tutkittavissa. Lisäksi asiaa tunteva ammattimies olisi kohtuullisessa ajassa nostolavoja tutkimalla pystynyt rakentamaan vastaavanlaisen nostolavan. Korkein oikeus linjasi, että piirustukset olivat SopMenL:ssa tarkoitettuja teknisiä esikuvia.

4.2.3 Salassapitointressi

Jotta tieto voitaisiin määritellä liikesalaisuudeksi, on sillä oltava elinkeinotoiminnassa todellista tai mahdollista taloudellista arvoa tiedon salaisuuden vuoksi. Tiedon taloudellisen arvon vaatimus tarkoittaa salassapitointressiä²³⁵. Liikesalaisuuslaissa omaksutulla määritelmällä *taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa* on sama merkitys kuin liikesalaisuusdirektiivissä edellytetyllä tiedon kaupallisella arvolla.²³⁶ Myös julkisella tiedolla voi olla arvoa, mutta saatavuutensa vuoksi se ei tuo haltijalleen kilpailuetua niin kuin liikesalaisuus.²³⁷

---

²³¹ Ks. Vaasan HO 25.5.2004, dnro R 03/1074.

²³² Vapaavuori 2019, s. 76.

²³³ Ks. esim. Vapaavuori 2005, s. 70-75.

²³⁴ Ks. HE 49/2018 vp, s. 83 ja Vapaavuori 2019, s. 77.

²³⁵ Korkein oikeus on esimerkiksi ratkaisussaan KKO 2013:17 kytkenyt taloudellisen arvon salassapitointressin täyttymiseen. Korkein oikeus totesi moottorikelkkapuvun kaavojen olevan RL:n tarkoittamia yrityssalaisuuksia, kun puvun suunnitteluun oli kulunut useita kuukausia ja niihin liittyi niiden taloudellisen arvon vuoksi ehdoton salassapitointressi.

²³⁶ HE 49/2018 vp, s. 83.

²³⁷ Vapaavuori 2019, s. 79.

Liikesalaisuudeksi luokiteltavaa tietoa syntyy erityisesti tuotekehittelyn ja muun tutkimustoiminnan tuloksena, minkä vuoksi liikesalaisuuksiin liittyy usein työ- tai taloudellinen panos. Tällaisen panoksen perusteella voidaan yleensä tehdä päätelmiä salassapitointressin suhteen, vaikkakaan tällainen panos ei ole välttämätön liikesalaisuuden määritelmän tunnusmerkien täyttämiseksi.²³⁸

Vähäpätöisiä tietoja ei luokitella liikesalaisuuksiksi, koska niillä ei juurikaan ole taloudellista arvoa.²³⁹ Liikesalaisuuden merkityksen arviointi yhtiölle on tehtävä objektiivisesti, vaikkakin salaisuusasteen arviointi riippuu pitkälti tiedon haltijan subjektiivisesta käsityksestä.²⁴⁰ Kun arvioidaan tiedon merkitystä, tulee huomioon kuitenkin ottaa esimerkiksi yhtiön koko.²⁴¹ Näin ollen voidaan sanoa, että arviointi on subjektiivisen objektiivista, kun objektiivista tarkastelua täydentää asiassa huomioon otettavat tiedon haltijan subjektiiviset ominaisuudet ja olosuhteet.

Tiedon taloudellinen arvo liittyy liikesalaisuuden oikeudettomaan hankintaan, käyttöön tai ilmaisemiseen liittyvään mahdolliseen vahinkoon. LSDir:n johdannon mukaan taitotiedolla tai tiedolla on kaupallista arvoa esimerkiksi silloin, kun sen oikeudeton hankinta, käyttö tai ilmaiseminen todennäköisesti vahingoittaa sen suhteen laillista määräysvaltaa käyttävän henkilön etuja siten, että se heikentää kyseisen henkilön tieteellistä ja teknistä suorituskykyä, vahingoittaa hänen liiketoiminnallisia tai taloudellisia etujaan taikka heikentää hänen strategisia asemiaan tai kilpailukykyään.²⁴² LSL:n esitöissä on puolestaan todettu, että liikesalaisuudeksi määräytyvän tiedon ilmaiseminen olisi omiaan aiheuttamaan liikesalaisuuden haltijalle taloudellista vahinkoa tiedon salaisuuteen liittyvän taloudellisen arvonsa vuoksi. Lain esitöissä on esimerkinomaisesti mainittu, että tiedolla on taloudellista arvoa silloin, kun tiedon luvaton hankkiminen, käyttäminen tai ilmaiseminen voi heikentää liikesalaisuuden laillisen haltijan kilpailuasemaa markkinoilla.²⁴³

Hovioikeuskäytännössä rikoslain tarkoittamana yrityssalaisuutena on pidetty muun muassa julkaisemattomien puhelinmallien kuoriosia, koska niiden perusteella oli voitu tehdä päätelmiä niiden valmistustekniikasta sekä puhelimien ulkonäöstä ja ominaisuuksista. Kyseessä oli siten ollut tieto, joka oli haluttu pitää salassa valmistajan kilpailijoilta.²⁴⁴ Niin ikään yrityssalaisuuksiksi ovat lukeutuneet tiedot tuotteiden hankinta- ja myyntiketjusta, hankintahinnoista,

---

²³⁸ Castrén 1973, s. 26 ja HE 114/1978 vp, s. 14.

²³⁹ HE 49/2018 vp, s. 83.

²⁴⁰ Pihlajamäki 2004, s. 142. Ks. myös KKO 2013:17.

²⁴¹ Ks. Vapaavuori 2019, s. 80-81.

²⁴² LSDir:n johdannon 14 kohta.

²⁴³ HE 49/2018 vp, s. 83.

²⁴⁴ Ks. Kouvolan HO 30.09.2004, dnro R 03/1364.

kannattavuuslaskelmista, katetiedoista ja asiakkaiden ostokäyttäytymisestä, kun tietojen avulla oli pystytty säilyttämään kilpailuetu muihin samalla alalla toimiviin yhtiöihin nähden.²⁴⁵

Salassapitointressin voidaankin katsoa edellyttävän tiedon salassapidon merkityksellisyttä tiettyyn henkilötahoon, yleensä kilpailijaan, nähden, ja että tiedon ilmaiseminen tälle olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa.²⁴⁶ Muulle taholle liikesalaisuuden ilmaiseminen ei välttämättä aiheuta vahinkoa, sillä yleensä vain kilpailijalla on käsitys siitä, miten hyödyntää ilmaistua tietoa. Näin ollen salaisuus on suhteellinen käsite.²⁴⁷

Vaikka tiedolla on oltava taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa, jotta sitä voitaisiin pitää liikesalaisuutena, voi liikesalaisuuden haltija olla kuka tahansa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, kuten tutkimuslaitos. Kaikkea yrityksen hallussa olevaa yksityistä tietoa ei kuitenkaan välttämättä pidetä liikesalaisuutena, jos tiedolla ei ole yhteyttä elinkeinotoimintaan.²⁴⁸ Tietoa ei edellytetä hyödynnettävän, vaan riittävää on, että tiedon taloudellinen arvo elinkeinotoiminnassa on mahdollista.²⁴⁹ Siten vaatimusta tiedon taloudellisesta arvosta ei ole asetettu kovin korkealle.²⁵⁰ Olemassa on myös sellaisia liikesalaisuuksia, joihin ei liity välitöntä taloudellista arvoa, kuten yhtiön taloudellinen tilanne.²⁵¹ Tiedon taloudellinen arvo voi myös olla sidottu ajankulumiseen siten, että tiedon vanhentumisen myötä sen hyödynnettävyys voi vähentyä tai jopa lakata.²⁵²

4.2.4 Tosiasiallinen salassapito

Tiedon salaisuuden ja salassapitointressin lisäksi liikesalaisuudelta edellytetään, että tiedon lailinen haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimenpiteisiin pitääkseen tiedon salassa. Tämä tarkoittaa yhtäältä sitä, että tiedon haltija pyrkii toimillaan pitämään tiedon salassa sekä toisaalta sitä, että tietoa käsittelevät mieltävät tiedon salaiseksi.²⁵³

Tiedon haltijan toimenpiteiden laajuutta tarkastellaan tapauskohtaisesti. Arvioinnissa otetaan muun muassa huomioon, minkälaisia toimenpiteitä on tosiasiaassa mahdollista tehdä ja minkälaisia tarpeita liikesalaisuuden haltijalla on tiedon salassa pitämiseksi. Tiedon salassa

---

²⁴⁵ Ks. Helsingin HO 18.12.2017, dnro R 16/2036.

²⁴⁶ Castrén 1999, s. 718.

²⁴⁷ Castrén 1990, s. 14.

²⁴⁸ HE 49/2018 vp, s. 83.

²⁴⁹ HE 49/2018 vp, s. 58 ja 84.

²⁵⁰ Vapaavuori 2019, s. 82.

²⁵¹ Castrén 1973, s. 26.

²⁵² HE 49/2018 vp, s. 84.

²⁵³ HE 49/2018 vp, s. 85. Jo ennen liikesalaisuuslain säätämistä edellytettiin, että liikesalaisuuden haltija osoittaa jonkinasteista aktiivisuutta sen suhteen, että liikesalaisuus säilyisi salaisena. Tämä saattoi tarkoittaa esimerkiksi vaitiolovelvollisuuslausekkeen sisällyttämistä työ sopimuksiin tai valvonnan suorittamista yrityksessä liikesalaisuuden suojelemiseksi. Ks. HE 114/1978 vp, s. 14.

pitämiseksi on olemassa laaja keinovalikoima, kuten tietojärjestelmien ja fyysisten tilojen asianmukainen turvajärjestely tai luottamuksellisen tiedon kirjaaminen salassapitositoumuksiin. Lain esitöissä on kuitenkin mainittu, ettei liikesalaisuuksia sisältäviä asiakirjoja tai tiedostoja ole nimenomaisesti merkittävä luottamuksellisiksi.²⁵⁴

Kun otetaan huomioon liikesalaisuuksiksi lukeutuvien tietojen kirjo, käytettävät tallennusratkaisut ja muistinvaraisuus sekä se, että tieto voi liittyä mihin tahansa elinkeinotoimintaan, ei yleispätevää suojaamisen tasoa voida asettaa. Koska liikesalaisuudelta ei edellytetä, että tieto pysyisi vain yhden laillisen haltijan hallussa, on liikesalaisuuden luovuttajan huolehdittava tiedon riittävästä suojasta sellaisissa tapauksissa, joissa tietoa luovutetaan esimerkiksi yhtiön yhteistyökumppanille tai työntekijälle, jotta tieto pysyisi myös jatkossa liikesalaisuutena. Kun liikesalaisuuksia luovutetaan yhtiön ulkopuolisille, ei käytännössä yleensä ole mahdollista edellyttää vastaanottajaa suojaamaan tietoja muutoin kuin sopimuksin. Tyypillisiä liikesalaisuuksien suojaamiskeinoja ovat esimerkiksi yhtiön työntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa solmitut salassapitosopimukset²⁵⁵, salassapidon korostaminen, tietotekniset suojatoimet, kuten käyttäjätunnukset ja salasana, fyysiset suojatoimet, kuten lukitus, kulunvalvonta, vartiointi ja kameravalvonta sekä puuttuminen potentiaalsiin ja tapahtuneisiin tietovuotoihin. Kohtuullisten toimenpiteiden sisältö muuttuu ajan kuluessa.²⁵⁶

Oikeuskäytännössä on todettu, että kun harkitaan tiedon tosiasiallisen suojaamisen tasoa, on huomio kiinnitettävä kyseessä olevan toimialan tyypillisiin ja tavanomaisiin yhteistoimintamuotoihin, jotka ovat välttämättömiä liiketoiminnan harjoittamiselle ja jotka edellyttävät salaiseksi tarkoitetun tiedon jakamista yhteistyökumppaneiden kesken. Olennaista on, että tieto on luovutettu luottamuksellisesti yhteistoiminnan edellyttämällä tavalla ja sen edellyttämässä laajuudessa noudattaen olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja niitä oikeudellisia keinoja, jotka ovat tarpeen salassapidon säilymisen turvaamiseksi. Lisäksi tiedon salaisuusaste voi vaihdella sen mukaan, minkälaisesta tiedosta on kyse. Yksi keskeisistä arviointiperusteista on valitseva kilpailutilanne ja tiedon merkitys kilpailun näkökulmasta.²⁵⁷ Koska tieto on siirrettävissä myös muistin varassa, ei tiedon suojaamiseksi ole aina tehtävissä muuta kuin varmistua siitä, että henkilökunta tietää tiedon olevan salaista ja ymmärtää salaamisen syyn.²⁵⁸

Tiedon tosiasiallisesta salassapidosta voidaan osaltaan huolehtia myös siten, että liikesalaisuuksia koskeviin oikeudenloukkauksiin puututaan ripeästi. Tämä on tarpeen erityisesti

---

²⁵⁴ HE 49/2018 vp, s. 85.

²⁵⁵ Salassapitosopimukset eivät välttämättä ole kaikissa henkilörelaatioissa tarpeen, sillä tiedot saattavat olla lakisääteisesti, alan tavan tai osapuolten välisen käytännön perusteella tosiasiallisesti muutoinkin suojattuja. Vapaavuori 2019, s. 87-88.

²⁵⁶ Vapaavuori 2019, s. 86-88.

²⁵⁷ Vaasan HO 25.5.2004, dnro R 03/1074.

²⁵⁸ Helsingin HO 18.12.2017, dnro R 16/2036.

silloin, kun on riski siitä, että tieto tulee yleisesti tunnetuksi, jolloin tieto menettää liikesalaisuuden aseman.²⁵⁹

Liikesalaisuuden haltijan voidaan katsoa luopuneen salassapitotahdostaan, jos hän tarkoituksellisesti julkistaa tiedon. Tiedon luovuttaminen tietylle rajatulle taholle ei kuitenkaan merkitse tosiasiallisen salassapidon päättymistä. Näin voidaan mahdollistaa esimerkiksi tiedon luovuttaminen lisenssisopimuksin.²⁶⁰

4.3 Liikesalaisuuden oikeudettoman ilmaisemisen kielto

4.3.1 Kiellon sisältö liikesalaisuusdirektiivissä ja sen implementointi Suomessa

Liikesalaisuusdirektiivin 4 artikla sääntelee liikesalaisuuksien laitonta hankintaa, käyttöä ja ilmaisemista. Direktiivin mukaan liikesalaisuuden käyttöä ja ilmaisemista on pidettävä laittomana aina, kun sen ilman liikesalaisuuden haltijan suostumusta suorittaa henkilö, joka on hankkinut liikesalaisuuden laittomasti (LSDir:n 4 artiklan 3 a) kohta), joka rikkoo luottamuksellisuutta koskevaa sopimusta tai muuta velvollisuutta olla ilmaisematta liikesalaisuutta (LSDir:n 4 artiklan 3 b) kohta) tai joka rikkoo sopimusvelvoitetta tai muuta velvoitetta, joka koskee liikesalaisuuden käytön rajoittamista (LSDir:n 4 artiklan 3 c) kohta). LSDir:n 4 artiklan 4 kohdassa on kielletty liikesalaisuuden seuraavassa portaassa tapahtuva liikesalaisuuden oikeudeton käyttäminen ja ilmaiseminen, kun liikesalaisuutta on aikaisemmassa vaiheessa oikeudettomasti käytetty tai kun se on oikeudettomasti ilmaistu. Kielto on sidottu vilpilliseen mieleen. LSDir:n 4 artiklan 5 kohdassa kielletään liikesalaisuutta loukkaavan tuotteen oikeudeton käyttö.

Direktiivin pohjalta salassapitovelvollisuuden voidaan sanoa olevan henkilöllä, jota sitoo sopimusvelvoite tai muu velvoite olla ilmaisematta liikesalaisuutta, eikä tämä ole saanut liikesalaisuuden haltijalta lupaa sen ilmaisemiseen. Direktiivi ei itsessään aseta salassapitovelvollisuutta sellaisissa tilanteissa, joissa kyse on luottamuksellisesta tiedon luovutuksesta, vain ainoastaan viittaa mahdolliseen sopimusvelvoitteeseen tai muuhun velvoitteeseen.²⁶¹ Näin ollen luottamuksellisia tiedon luovutuksia koskevan salassapitovelvollisuuden säätäminen on jätetty EU:n jäsenmaiden kansallisen sääntelyn varaan. Direktiivissä on säädetty myös poikkeuksista liikesalaisuuden ilmaisemisen kieltoon, mutta niitä ei ole niiden luonteen vuoksi tarkoituksenmukaista tarkastella tässä tutkielmassa.

---

²⁵⁹ Vapaavuori 2019, s. 90.

²⁶⁰ Viljanen 2018, s. 717.

²⁶¹ Vapaavuori 2019, s. 227.

SopMenL:n sisältämät säännökset liikesalaisuuden laittomasta hankinnasta, käytöstä ja ilmaisemisesta olivat direktiivin sääntelyä yleisemmällä tasolla,²⁶² ja nykyään kansallisessa lainsäädännössämme liikesalaisuuden oikeudettoman käyttämisen ja ilmaisemisen kiellosta säädetään liikesalaisuuslain 4 §:ssä. Lain 4 § koostuu 5 momentista ja niillä on pantu täytäntöön LDir 4 artiklan 3-5 kohdat.²⁶³

LSL 4 § 1 momentissa on säädetty kiellosta käyttää liikesalaisuutta ja ilmaista liikesalaisuus silloin, kun liikesalaisuus on hankittu oikeudettomasti. LSL 4 §:n 2 ja 3 momentissa liikesalaisuuden oikeudeton käyttämis- ja ilmaisemiskielto on asetettu sellaisille henkilöille²⁶⁴, jotka ovat saaneet tiedon liikesalaisuudesta sinänsä laillisesti. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi yhteisön ja säätiön johtoon kuuluvat henkilöt.²⁶⁵ Lain esitöissä on huomautettu, että useampi 4 §:n 2 momentin luettelossa mainituista salassapitovelvoitteista voi täytyä samanaikaisesti, sillä ne eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan ne täydentävät toisiaan.²⁶⁶ Liikesalaisuuslain 4 §:n 4 momentti kieltää liikesalaisuuden oikeudettoman käytön ja ilmaisemisen toisessa portaassa, kun liikesalaisuutta on aiemmin oikeudettomasti käytetty tai se on oikeudettomasti ilmaistu, ja 5 momentti kieltää liikesalaisuutta loukkaavan tuotteen oikeudettoman käytön.

Suomen liikesalaisuuslaki sisältää liikesalaisuusdirektiivin liikesalaisuuden oikeudettoman käyttämisen ja ilmaisemisen kiellot, minkä lisäksi siinä on kansallisia lisäyksiä. Tämä sinänsä looginen valinta lienee tehty rikosoikeudellisen ja siviilioikeudellisen sääntelyn yhtenäistämiseksi. Esimerkiksi LSL 4 §:n 2 momentissa ja 3 momentissa mainitut tahot vastaavat pitkälti niitä tahoja, jotka oli mainittu jo ennen liikesalaisuuslain ja sen tuomien muiden lakimuu-
tosten säätämistä rikoslain yrityssalaisuuden rikkomista koskevassa lainkohdassa.

4.3.2 Yhtiön johdolle asetettu kielto

Liikesalaisuuslain 4 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan liikesalaisuutta ei saa oikeudettomasti käyttää tai ilmaista se, joka on saanut tiedon liikesalaisuudesta toimiessaan yhteisön tai säätiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana, tilintarkastajana tai selvitysmiehenä taikka niihin rinnastettavassa tehtävässä. Säännöksessä on kyse tilanteesta, jossa henkilö

---

²⁶² HE 49/2018 vp, s. 50.

²⁶³ HE 49/2018 vp, s. 88.

²⁶⁴ Liikesalaisuuslain 2 momentin mukaan käyttämis- ja ilmaisemiskielto koskee yhteisön ja säätiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäseniä, toimitusjohtajaa, tilintarkastajaa, selvitysmiestä sekä näihin rinnastettavassa tehtävässä toimivaa; yrityksen saneerausmenettelyn yhteydessä liikesalaisuudesta tiedon saanutta henkilöä; henkilöä, joka on saanut tiedon suorittaessaan tehtävää toisen puolesta tai muuten luottamuksellisessa liikesuhteessa; sekä henkilöä, joka on jollain muulla tavalla saanut tiedon liikesalaisuudesta, jos häntä sitoo liikesalaisuuden käyttämisestä tai ilmaisemisesta rajoittava sopimus tai velvoite. Säännöksen 3 momentti asettaa kiellon palvelusajaksi henkilöille, jotka ovat saaneet tiedon liikesalaisuudesta toisen palveluksessa ollessaan.

²⁶⁵ HE 49/2019 vp, s. 88.

²⁶⁶ HE 49/2018 vp, s. 89.

on saanut täysin laillisesti tiedon liikesalaisuudesta, eikä kieltojen soveltamisen edellytyksenä ole, että liikesalaisuuden hankkimiseen liittyisi moitittavaa menettelyä.²⁶⁷

Liikesalaisuuden oikeudettoman ilmaisemisen kieltoa voidaan pitää siitä syystä merkittävänä, että se asettaa ensimmäistä kertaa automaattisen siviilioikeudellisen salassapitovelvoitteen yhtiön liikesalaisuuksista muun muassa osakeyhtiön hallituksen jäsenelle ja toimitusjohtajalle. Liikesalaisuuksien osalta johtohenkilöiden lakisääteistä salassapitovelvollisuutta ei ole tarvetta enää johtaa johdon lojaliteettivelvoitteesta, rikoslaista tai mahdollisesta salassapitosopimuksesta.²⁶⁸

Yhteisön tai säätiön johtohenkilöille on säännöksellä asetettu salassapitovelvollisuus niiden liikesalaisuuksien osalta, joista tämä on saanut tiedon johtotehtäviä suorittaessaan. Salassapitovelvollisuus säilyy lähtökohtaisesti ikuisesti, sillä kieltoa ei ole rajoitettu tehtävän keston. Mahdollista on myös, että henkilö on salassapitovelvollinen usealla eri perusteella, jolloin myös salassapitovelvollisuuden sisältö voi vaihdella eri perusteilla saadun tiedon osalta. Esimerkiksi hallituksen jäsen saattaa myös olla yhtiön työntekijä.²⁶⁹ Hallituksen jäseniä koskevan sinänsä ikuisen salassapitovelvollisuuden osalta on kuitenkin muistettava, että ajan kuluminen voi vaikuttaa siten, ettei tietoa sen vanhentumisen vuoksi ole enää mahdollista hyödyntää elinkeinotoiminnassa. Jos tieto ei saa enää liikesalaisuuden suojaa, ei hallituksen jäsenen salassapitovelvollisuuskään lähtökohtaisesti kata tällaista tietoa.

Liikesalaisuuden ilmaisemisella tarkoitetaan samaa asiaa kuin liikesalaisuuden paljastamisella eli lähinnä sitä, että liikesalaisuudesta kerrotaan joko suullisesti tai kirjallisesti. Ilmaisemisesta on kyse myös tilanteessa, jossa ulkopuoliselle luovutetaan tallenne, joka sisältää liikesalaisuuden tai kun ulkopuolisen annetaan tarkastella tällaista tallennetta.²⁷⁰ Eräänä ilmaisemisen muotona voidaan pitää myös liikesalaisuuden julkistamista eli julkaisemista tieto internetissä, lehdessä, televisiossa tai muussa mediassa kaikkien saataville.²⁷¹ Rikosprosessissa yrityssalaisuuden rikkomistapauksissa näyttö liikesalaisuuden ilmaisemisesta on usein saatu osapuolten välisestä sähköpostikirjeenvaihdosta.²⁷²

Oikeuskäytännössä liikesalaisuuden on katsottu tulleen ilmaistuksi silloin, kun se on paljastunut jollekin toiselle henkilölle. Siten liikesalaisuuksia sisältävän tallenteen vieminen toisen yhtiön tiloihin ei vielä täytä lain tarkoittamaa liikesalaisuuden ilmaisemista.²⁷³ Myös

---

²⁶⁷ Ks. HE 49/2018 vp, s. 60 ja 88.

²⁶⁸ Vapaavuori 2019, s. 231.

²⁶⁹ Vapaavuori 2019, s. 231-232.

²⁷⁰ Vapaavuori 2019, s. 228.

²⁷¹ Ks. HE 66/1988, s. 84 ja 87 sekä oikeuskirjallisuuden osalta Viljanen 2018, s. 743, joissa liikesalaisuuden ilmaisua on käsitelty yrityssalaisuuden rikkomisen kannalta.

²⁷² Vapaavuori 2019, s. 398.

²⁷³ Ks. Vaasan HO 1.3.2007, dnro R 06/202, jossa asiaa on tarkasteltu yrityssalaisuuden rikkomisen kannalta.

oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että liikesalaisuuden ilmaiseminen edellyttää sitä, että tieto paljastuu toiselle luonnolliselle henkilölle.²⁷⁴ Liikesalaisuuden voidaan katsoa joissain tapauksissa tulleen ilmaistuksi toiselle henkilölle, vaikkei tällaista henkilöä voitaisi tarkasti yksilöidä. Näin on esimerkiksi silloin, kun liikesalaisuudeksi luokiteltava tieto on julkaistu internetissä tai kun tieto on tallennettu toisen yhtiön työntekijöiden vapaassa käytössä olevalle palvelimelle. Tällöin olennaista on, että tieto on ollut riittävän monen saatavilla ja riittävän pitkään.²⁷⁵

Vaikkei LSL 4 §:ssä eikä sen esitöissä ole nimenomaista mainintaa, kiellettyä on sekä tahallinen että huolimattomuudesta johtuva liikesalaisuuden oikeudeton ilmaiseminen. Tämä käy ilmi LSL 11 §:stä, jossa vahingonkorvausvastuun perustaa sekä tahallisuudesta että huolimattomuudesta johtuva LSL 4 §:n käyttö- ja ilmaisemiskiellon vastainen menettely.²⁷⁶ Liikesalaisuuden ilmaisemiskiellon soveltaminen edellyttää lisäksi, että ilmaiseminen on oikeudetonta. Näin ollen LSL 4 §:n 2 momentin 1 kohdasta ei voida suoraan johtaa hallituksen jäsentä velvoittavaa kieltoa tilanteessa, jossa hallituksen jäsen ilmaisee liikesalaisuuksia avustajana toimivalle taustayhteisölle. Ensin on arvioitava menettelyn oikeudettomuus.

4.3.3 Menettelyn oikeudettomuuden arviointi

Liikesalaisuuslain esitöissä on erikseen täsmennetty liikesalaisuuden oikeudettoman käytön ja ilmaisemisen osalta, että sana ”oikeudettomasti” viittaa sekä käyttämiseen että ilmaisemiseen.²⁷⁷ Menettelyn oikeudettomuuden arviointi on aina tapauskohtaista, minkä vuoksi tyhjentävä sääntely ei ole mahdollista.²⁷⁸

Lain esitöiden mukaan liikesalaisuuden ilmaiseminen on oikeutettua esimerkiksi silloin, kun siihen on liikesalaisuuden haltijan suostumus tai kun se on tarpeellista työntekijän työtehtävien suorittamiseksi.²⁷⁹ Myös esityksessä liikesalaisuusdirektiiviksi on todettu liikesalaisuuden hankinnan, käytön ja julkistamisen osalta, että liikesalaisuuden haltijan suostumuksen puuttuminen on keskeinen tekijä, kun arvioidaan, onko kyse laittomasta menettelystä.²⁸⁰ Oikeudettomasta liikesalaisuuden ilmaisemisesta ei ole kyse silloin, kun liikesalaisuuden ilmaiseminen salassapitovelvollisuuden sitomalle asianajajalle tai lääkärille on välttämätöntä tietyn asian hoitamiseksi.²⁸¹ Näissä tapauksissa liikesalaisuuden ilmaisemiselle on olemassa oikeutettu

²⁷⁴ Ks. esim. Nyblin 2007, s. 275 ja Viljanen 2018, s. 743.

²⁷⁵ Ks. Vapaavuori 2019, s. 397.

²⁷⁶ Vapaavuori 2019, s. 225.

²⁷⁷ HE 49/2018 vp, s. 59 ja 88.

²⁷⁸ HE 49/2018 vp, s. 59.

²⁷⁹ HE 49/2018 vp, s. 88.

²⁸⁰ COM (2013) 813/F1, s. 8.

²⁸¹ HE 49/2018 vp, s. 88.

käyttötarkoitus. Kyse voi olla oikeudettomasta ilmaisemisesta silloin, kun liikesalaisuus ilmaistaan niin sanotun luvallisen käyttötarkoituksen ulkopuolella.²⁸²

Rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä yrityssalaisuusrikosten osalta on katsottu, että menettely on oikeudetonta, jos sen tavoitteena on taloudellisen hyödyn hankkiminen yrityssalaisuuden haltijan kustannuksella. Sen sijaan menettely ei ole oikeudetonta silloin, kun yrityssalaisuutta käytetään tieteellisen perustutkimuksen tarpeisiin ilman taloudellista intressiä.²⁸³ Tältä osin rikosoikeudessa oikeudettomuuden tunnusmerkki on sidottu tarkoitustunnusmerkkiin.²⁸⁴

LSL:n kielto liikesalaisuuden oikeudettomasta käyttämisestä ja ilmaisemisesta on osin muotoiltu rikoslain 30 luvun 5 §:ssä tarkoitettua yrityssalaisuuden rikkomista ja 6 §:ssä tarkoitettua yrityssalaisuuden väärinkäyttöä koskevia säännöksiä vastaavaksi. Tämän osalta lakivaliokunta on esittänyt, ettei olisi mahdollista, että toimintaa, jota yksityisoikeudellisesti ei pidetä liikesalaisuuslain nojalla oikeudettomana, pidettäisiin rikosoikeudellisesti oikeudettomana ja siten rangaistavana. Tämän vuoksi lakivaliokunta on pitänyt perusteltuna, että liikesalaisuuslain säännökset siitä, milloin liikesalaisuuksiin liittyvää toimintaa ei ole pidettävä oikeudettomana, muodostavat vähimmäistason myös rikosoikeudelliselle oikeudettomuusarvioinnille. Lisäksi lakivaliokunta on huomauttanut, että rikoslaissa tässä yhteydessä tarkoitettu ”oikeudettomuus” voi erota vastaavasta käsitteestä liikesalaisuuslaissa.²⁸⁵ Myös LSL 17 §:n viittauksen rikoslakiin tarkoitus on lähinnä olla informatiivinen ja osoittaa, että jotkin liikesalaisuuslaissa kielletyksi säädetty teot voivat täyttää myös jonkin rikoslain yrityssalaisuusrikoksen tunnusmerkistön. Kyseisessä lainkohdassa ei kuitenkaan ole kytketty liikesalaisuuslain vastaista menettelyä rikoslaissa rangaistavaksi säädettyihin teoihin. Tällä on haluttu korostaa sitä, ettei LSL:n vastainen menettely ole osa yrityssalaisuusrikoksen tunnusmerkistöä.²⁸⁶

Edellä mainitun perusteella voidaan sanoa, että vaikka liikesalaisuuden ilmaisemista ei pidettäisi rikosoikeudellisesti oikeudettomana ja siten rangaistavana, ei tästä voida tehdä suoraan päätelmiä siviilioikeudellisen arvioinnin suhteen. Siviilioikeudellisessa arvioinnissa toiminta katsottaneen rikosoikeudelliseen arviointiin verrattuna herkemmin oikeudettomaksi. Tämä johtuu siitä, että liikesalaisuuden ilmaisemisen kieltoa koskevan säännöksen sanamuoto ei aseta kiellon soveltamisen edellytykseksi korostettua tahallisuutta eli oikeudenloukkaajan hyötymis- tai vahingoittamistarkoitusta toisin kuin rikoslain säännös yrityssalaisuuden rikkomisesta. Tätä näkemystä puoltaa se, että myös yhtiöoikeudellisen vahingonkorvausvastuun on

---

²⁸² Ks. Vapaavuori 2019, s. 401.

²⁸³ HE 66/1988 vp, s. 84.

²⁸⁴ Ks. Viljanen 2014, s. 690 ja Nyblin 2007, s. 278 alaviite 125.

²⁸⁵ LaVL 8/2018, s. 19-20.

²⁸⁶ HE 49/2018 vp, s. 111.

katsottu syntyvän rikosoikeudellista vastuuta helpommin, koska yhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu ei edellytä hyötymis- tai vahingoittamistarkoitusta.²⁸⁷ Koska toiminta katsotaan siviilioikeudellisessa arvioinnissa herkemmin oikeudettomaksi kuin rikosoikeudellisessa arvioinnissa, voidaan rikosoikeudessa omaksuttua tulkintaa oikeudettomasta ilmaisemisesta hyödyntää myös siviilioikeudellisessa arvioinnissa. Oikeudettomuuden arviointi jää kuitenkin viimekädessä tuomioistuinten ratkaistavaksi.

Kun arvioidaan liikesalaisuuden ilmaisemisen oikeudettomuutta, merkitystä ei välttämättä ole sillä, onko tiedon vastaanottajalla ollut sinänsä oikeus saada tieto liikesalaisuudesta, mikäli liikesalaisuuden ilmaiseminen on kuitenkin ollut kyseisen henkilön suorittamana oikeudetonta. Vain liikesalaisuuden haltijalla on oikeus määrätä liikesalaisuuden ilmaisemisesta.²⁸⁸ Samoin oikeudetonta voi olla yhtiön sisäinen liikesalaisuuden ilmaiseminen, kun tieto annetaan sellaiselle työtoverille, jolla ei työtehtäviensä perusteella ole syytä tuntea tietoa.²⁸⁹ Tavanomaista onkin, että tietty tieto on vain rajatun henkilöpiirin tiedossa yhtiössä. Esimerkiksi johtoryhmätyöskentelyyn osallistuvien henkilöiden ei yleensä ole lupa levittää tietoa vapaasti yhtiön sisällä. Mikäli tiedon levittämistä ei ole rajoitettu, vaarana on, että liikesalaisuus tulee sellaisen henkilön tietoon, jolla ei ole samantasoista salassapitovelvollisuutta kuin tiedon ilmaisella henkilöllä, jolloin liikesalaisuuden salassapito voi vaarantua.²⁹⁰ Toisaalta liikesalaisuuden ilmaisemista voidaan silti pitää oikeudettomana, vaikka tiedon vastaanottajalla olisi kyseisen tiedon kattava salassapitovelvollisuus.²⁹¹ Näin ollen voidaan sanoa, ettei tiedon vastaanottajalla ole suurta merkitystä, kun arvioidaan itse menettelyn oikeudettomuutta. Arvioinnin kannalta suurin merkitys on liikesalaisuuden haltijan suostumuksella. Tiedon vastaanottajalla voi sen sijaan olla merkitystä, kun arvioidaan sitä, onko menettely omiaan aiheuttamaan yhtiölle vahinkoa.

Tutkielman tarkoittamassa tapauksessa liikesalaisuuden haltija on yhtiö, ja yhtiön hallitus on yleistoimivaltansa perusteella toimivaltainen määräämään yhtiön liikesalaisuuksista. Hallitus tekee päätöksiä kollektiivina. Hallitustiedon luovuttamista ei ole pidetty rikoslain yrityssalaisuuden rikkomista koskevien säännösten vastaisena, mikäli hallitus on antanut tiedon luovutukseen luvan, sillä kyseisen rikosnimikkeen tunnusmerkistön täyttyminen edellyttää, että luovutuksen on oltava oikeudetonta.²⁹² Hallituksen tekemä päätös siitä, että yksittäinen

---

²⁸⁷ Savela 2015, s. 115.

²⁸⁸ Pihlajamäki 2004, s. 150. Ks. myös Helsingin HO 18.8.1998, dnro R 97/1069.

²⁸⁹ Nyblin 2007, s. 279. Ks. myös oikeuskäytännön osalta Helsingin HO 13.1.2014 dnro R 13/253, jossa on todettu, että yrityssalaisuuksia ei saa ilman oikeuttamisperustetta ilmaista kenellekään, ei myöskään niille työtovereille, joilla ei ole oikeutta saada tietoonsa yrityssalaisuuksia.

²⁹⁰ Vapaavuori 2019, s. 402.

²⁹¹ Jareborg 1986, s. 209.

²⁹² Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 464.

hallituksen jäsen saa luovuttaa hallitusaineistoa ja ilmaista yhtiön liikesalaisuuksia avustajalleen, yksiselitteisesti oikeuttaisi tietojen luovutuksen hallituksen yleistoimivallan vuoksi. Ilman hallituksen tekemää päätöstä liikesalaisuuden luovutusta on lähtökohtaisesti pidettävä oikeudettomana.

LSL:n esitöissä ilmenevien esimerkkien mukaan liikesalaisuus voidaan ilmaista esimerkiksi silloin, kun se on tarpeellista työntekijän työtehtävien suorittamiseksi. Myös tällaiseen tilanteeseen liittyy aina riski liikesalaisuuden väärinkäytöstä. Riskistä huolimatta yhtiön edun mukaista on, etteivät yhtiön toimintaedellytykset supistu liikesalaisuuksien liian tiukan kontrolloinnin myötä. Yhtiön on esimerkiksi pystyttävä valmistamaan sen kauppaamia tuotteita, vaikka se merkitsisi liikesalaisuuksien paljastamista tuotannossa työskenteleville henkilöille. Hallituksen jäseniä ei pidetä yhtiön työntekijöinä liikesalaisuuslaissa kuten ei työ sopimuslaisakaan. Tämä on pääteltävissä siitä, että yhtiön johtoon kuuluville henkilöille on asetettu työntekijöistä erillinen liikesalaisuuden oikeudettoman käytön ja ilmaisemisen kielto. Esitöistä mainitusta esimerkistä voisi kuitenkin saada tukea sille, että liikesalaisuuksia saattaisi olla mahdollista luovuttaa hallituksen jäsenen avustajalle tilanteessa, jossa hallitus ei ole antanut tiedon luovutukselle varsinaista lupaa, mutta tiedon luovutus on tarpeen hallituksen jäsenen tehtävien suorittamiseksi.

Liikesalaisuuden haltijan suostumus voidaan mieltää myös liikesalaisuuden haltijan suhtautumiseksi tiedon luovutukseen. Näin ollen oikeudettomuuden sisältöä voidaan lähestyä myös hypoteettisen suostumuksen²⁹³ kautta. Kun tarkastellaan hypoteettista suostumusta tutkimuskysymyksen kannalta, ratkaistava on, olisiko esitys hallituksen jäsenen oikeudesta käyttää tehtävässään avustajaa ja ilmaista tälle kunkin asian edellyttämässä laajuudessa yhtiön liikesalaisuuksia hyväksyty, jos se olisi tehty hallitukselle tai yhtiökokoukselle. Jos yhtiössä painotetaan monipuolisen keskustelukulttuurin tärkeyttä ja tunnustetaan tämän päivän hallitustyön haasteellisuus, esitys todennäköisesti hyväksyttäisiin. Jos sen sijaan yhtiön intressissä on pitää sen liikesalaisuudet ja muu luottamuksellinen hallitustieto mahdollisimman pienen henkilöpiirin tiedossa, ei esitystä välttämättä hyväksyttäisi. Näin ollen yhtiön yrityskulttuurilla on suuri merkitys asiassa.

Suostumukseen saattaa lisäksi vaikuttaa se, minkä tyyppisiä liikesalaisuuksia luovutetaan ja kenelle niitä luovutetaan. Luovutettavalla tiedolla ja tiedon vastaanottajalla onkin merkitystä, kun arvioidaan, voidaanko tiedon luovutusta pitää hyväksyttävänä. Tätä tarkastellaan seuraavaksi.

---

²⁹³ Ks. myös Vapaavuori 2019, s. 213, jossa asiaa on käsitelty liikesalaisuuden oikeudettoman hankkimisen osalta.

4.3.4 Tiedon luovutuksen hyväksyttävyyden

Liikesalaisuuslaissa eikä lain esitöissä ole otettu kantaa siihen, miten sinänsä oikeudettoman liikesalaisuuden ilmaisemisen arviointiin vaikuttaa se, voidaanko liikesalaisuuden ilmaisemista pitää oikeudettomuudesta huolimatta hyväksyttävänä. Vaikka tiedon ilmaisemisen hyväksyttävyyden ei ole lain tuntema arviointikriteeri, joka vaikuttaisi siihen, soveltuuko hallituksen jäsentä velvoittava kielto kulloinkin tarkasteltavaan tapaukseen, voi sillä, että tiedon luovutusta pidetään hyväksyttävänä, olla käytännön merkitystä, kun harkitaan, miten oikeudettoman ilmaisemisen kieltoa pitäisi tulkita ja soveltaa. Tiedon luovutuksen hyväksyttävyyteen vaikuttaa erityisesti, mitä tietoja luovutetaan, kenelle tietoja luovutetaan ja millaisin perustein tietoja luovutetaan.

Hallituksen jäsenen on tehtävä asianmukainen arvio siitä, minkä asian osalta hän tarvitsee avustajaa ja toisaalta siitä, minkä asian osalta avustaja voi tarjota hallituksen jäsenelle apuaan. Hallituksen jäsenen on perustellusti katsottava avustajan käyttämisen tuovan asiaan lisäarvoa.²⁹⁴ Arviointi siitä, minkä tiedon osalta hallituksen jäsen tarvitsee avustusta ja minkä tiedon osalta avustaja voi tarjota avustusta, nivoutuvat yhteen, minkä vuoksi kysymyksiä on tarkoituksenmukaista arvioida yhdessä.

Eri tietotyyppien välille voidaan tehdä eroja niiden luovuttamisen hyväksyttävyyden osalta. Tietotyyppien osalta voidaan hyödyntää edellä esitettyä jakoa taloudellisiin ja teknisiin liikesalaisuuksiin. Airaksinen, Villa ja Stepanoff ovat katsoneet, ettei teknisten liikesalaisuuksien luovuttamiselle avustajana toimivalle taustayhteisölle olisi juuri perusteita asetettujen lähtökohtien vuoksi. Kun lähtökohtana on, että taustayhteisö ei ole liikesalaisuuden haltijan kilpailija, ei taustayhteisöllä todennäköisesti ole sellaista asiantuntemusta, jota tiedon käsittelyltä voidaan edellyttää, jotta tiedon luovutuksesta koituisi yhtiölle etua ja olisi siten yhtiön kannalta perusteltua. Teknisiä liikesalaisuuksia ei myöskään käsitellä hallituksessa kovin yksityiskohtaisesti, mikä vähentää avustajan käytön tarvetta. Lisäksi teknisten liikesalaisuuksien luovuttamiseen saattaa sisältyä huomattavia riskejä.²⁹⁵

Taloudellisten liikesalaisuuksien luovuttaminen on sen sijaan nähty teknisten liikesalaisuuksien luovuttamista perustellummaksi. Taustayhteisössä on todennäköisesti asiantuntemusta esimerkiksi liiketoiminnan kehittymisen tai toiminnan organisoimisen arvioimisessa, jonka hyödyntäminen voi tuottaa yhtiölle lisäarvoa. Lisäksi ylipäätään on todennäköisempää, että tarve avustajan käyttämiseen ja tiedon luovuttamiseen syntyy taloudellisen tiedon osalta, sillä taloudellista tietoa käsitellään hallituksessa teknisiä tietoja yksityiskohtaisemmin.²⁹⁶

---

²⁹⁴ Ks. myös Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 36-37.

²⁹⁵ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 29.

²⁹⁶ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 29.

Liikesalaisuuden ilmaisemisen hyväksyttävyyteen saattaa vaikuttaa myös tiedon merkitys yhtiölle. Esimerkiksi sisäpiiritiedon luovuttamisen hyväksyttävyyttä arvioitaessa on katsottu, että erityistä varovaisuutta tulisi noudattaa silloin, kun kyseessä on hyvin olennaisen sisäpiiritiedon ilmaiseminen.²⁹⁷ Mitä merkittävämmästä yhtiön liikesalaisuudesta on kysymys, sitä huolellisempaa arviota hallituksen jäseneltä voidaan edellyttää. Merkittävän liikesalaisuuden luovuttamisen on katsottava edellyttävän myös yhtäältä erityistä avustustarvetta ja toisaalta tosiasiallista mahdollisuutta asiantuntija-avun tarjoamiseen.

Hallituksen jäsenen on kohtuullisen helppo itse tunnistaa, minkä tiedon osalta hänen on välttämätöntä turvautua avustajan käyttämiseen. Sen sijaan hallituksen jäsenen on haasteellisempi arvioida, minkä kysymysten osalta avustaja voi tarjota asiantuntemusta. Tämän vuoksi juuri taustayhteisön käyttäminen avustajana on luonnollinen lähtökohta. Kun hallituksen jäsen tuntee taustayhteisön organisaatiossa toimivat kohtuullisessa määrin, on arviointi siitä, miltä osin apua on saatavissa helpommin tehtävissä. Näin voidaan myös vähentää sellaisten tiedon luovutusten määrää, joita koskevien kysymysten osalta avustaja ei voi tarjota asiantuntijuuttaan. Tiedon luovutusten määrän vähentyessä pienenee myös riski tiedon väärinkäytöksistä. Lisäksi yhtiön osakkeenomistajalla on selkeä intressi tiedon käsittelemiseen tavalla, joka tukee hallituksen jäsenen hallitustyöskentelyä.²⁹⁸ Osakkeenomistajan intressissä on välttää vahingon aiheuttaminen yhtiölle.

Luovutuksen tarkoituksella, luovutettavalla tiedolla ja tiedon vastaanottajalla voi olla myös merkitystä, kun arvioidaan, soveltuvatko liikesalaisuuslain kieltojen varalle säädetyt seuraamukset tutkielmassa tarkasteltavaan tapaukseen. Tätä asiaa tarkastellaan seuraavaksi.

4.3.5 Liikesalaisuuslaissa säädetyt seuraamukset

Liikesalaisuuden loukkaustilanteessa liikesalaisuuden haltijalla on käytössään kattava oikeus-
suojojakeinojen ja seuraamusten keinovalikoima. Liikesalaisuuden haltija voi vaatia kieltoa ja korvaavia toimenpiteitä, väliaikaista kieltoa eli turvaamistoimea, käyttöhyvitystä, vahingonkorvausta ja tuomion julkistamista. Käyttöhyvitys voidaan määrätä maksettavaksi ainoastaan silloin, kun kyse on liikesalaisuuden oikeudettomasta käytöstä, minkä vuoksi käyttöhyvitystä ei tarkastella tässä tutkielmassa. Muita liikesalaisuuslaissa säädetyjä seuraamuksia on tarkoitus käydä tässä läpi vain siinä laajuudessa kuin tämän tutkielman kannalta on tarpeellista.

Tuomioistuimien voi liikesalaisuuden haltijan vaatimuksesta LSL 8 §:n 1 momentin nojalla kieltää liikesalaisuuden oikeudettomasti ilmaissutta ryhtymästä liikesalaisuutta loukkaavaan

---

²⁹⁷ Ks. ECLI:EU:C:2005:708, kohta 38.

²⁹⁸ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 29.

tekoon tai jatkamasta tai toistamasta liikesalaisuutta loukkaavaa tekoa. Lisäksi tuomioistuin voi määrätä vetämään liikesalaisuutta loukkaavan tuotteen pois markkinoilta tai määrätä sen muutettavaksi tai hävitettäväksi tai määrätä kokonaan tai osittain tuhoamaan liikesalaisuuden sisältävät tai sen käsittävät asiakirjat, esineet, materiaalit, aineet tai sähköiset tiedostot tai luovuttamaan ne kokonaan tai osittain liikesalaisuuden haltijalle. Tällaisten korjaavien toimenpiteiden tarkoitus on palauttaa markkinatilanne sellaiseksi kuin se oli ilman loukkausta sekä ehkäistä loukkauksien jatkaminen. Mainitut tuhoamis- ja luovutustoimet eivät välttämättä tule kyseen silloin, kun henkilö, joka on oikeudettomasti käyttänyt liikesalaisuutta tai ilmaissut sen, on saanut liikesalaisuuden tietoonsa luottamuksellisesti.²⁹⁹

LSL 8 §:n 2 momentissa on erikseen säädetty, että kielto ilmaista tai käyttää liikesalaisuutta voidaan kohdistaa myös siihen, joka on saanut tiedon liikesalaisuudesta 4 §:n 2-4 momentissa tarkoitetuissa olosuhteissa. Näin ollen kielto voidaan kohdistaa muun muassa yhtiön hallituksen jäseniin. Samoin kielto voidaan kohdistaa esimerkiksi tahoon, jolle tieto ilmaistaan oikeudettomasti, kuten tutkielman tarkoittamassa tapauksessa osakkeenomistajaan. Kielto voidaan määrätä, jos on ilmeistä, että henkilö on ryhtynyt toimenpiteisiin liikesalaisuuden oikeudettomaksi ilmaisemiseksi tai käyttämiseksi. Käytännössä kiellon määrääminen edellyttää välitöntä liikesalaisuuden loukkauksen vaaraa. Tällaisen kiellon asettamisen mahdollisuus on nähty tarpeelliseksi, sillä liikesalaisuuden loukkauksia seuraa yleensä toinen loukkausteko. Jotta kyse olisi välittömästä liikesalaisuuden loukkauksen vaarasta, edellytetään, että henkilö on ryhtynyt konkreettisiin toimenpiteisiin, joista käy selvästi ilmi tarkoitus ryhtyä liikesalaisuuden oikeudettomaan käyttämiseen tai ilmaisemiseen. Tällaisia toimenpiteitä voivat esimerkiksi olla liikesalaisuuden sisältävien tallenteiden sopimusvelvoitteiden täyttämisen kannalta perusteeton ja laajamittainen kopiointi. Ennen liikesalaisuuden loukkaustekoa asetettu kielto tulee sovellettavaksi lähinnä silloin, kun puuttuminen toteutuneeseen loukkaukseen ei olisi riittävä oikeussuojakeino.³⁰⁰

Kielto ryhtyä liikesalaisuutta loukkaavaan tekoon tai jatkaa tai toistaa liikesalaisuutta loukkaavaa tekoa voidaan määrätä myös väliaikaisena LSL 9 §:n mukaisesti, jolloin kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Jotta kielto voidaan määrätä, on kantajan esitettävä kohtuudella saatavilla oleviksi arvioidut todisteet siitä, että liikesalaisuus on olemassa, että kantaja on liikesalaisuuden haltija ja että kantajan oikeutta loukataan tai loukkaus on välittömästi toteutumassa.³⁰¹ Oikeus vaatia väliaikaista kieltoa ja väliaikaisia toimenpiteitä on merkittävä, sillä kielloilla on käytännön merkitystä, jos ne saadaan nopeasti voimaan. Pitkään

---

²⁹⁹ HE 49/2018 vp, s. 61 ja 98.

³⁰⁰ HE 49/2018 vp, s. 61-62 ja 98-99.

³⁰¹ HE 49/2018 vp, 100.

kestäneen oikeusprosessin jälkeen kielloilla ei välttämättä ole merkitystä, jos liikesalaisuutta on samana aikana oikeudettomasti hyödynnetty.³⁰² Kieltoa ja korjaavia toimenpiteitä koskevia määräyksiä voidaan tehostaa uhkasakolla LSL 8 §:n 3 momentin mukaisesti.

Liikesalaisuuslakiin on otettu myös vahingonkorvaussäännökset. Vahingonkorvaussäännöksiä tavoitteena on yhtäältä estää liikesalaisuutta loukanneen henkilön hyötyminen oikeudettomasta menettelystään sekä toisaalta palauttaa vahinkoa kärsinyt liikesalaisuuden haltija mahdollisuuksien mukaan tilanteeseen, joka olisi vallinnut ilman loukkausta.³⁰³ Liikesalaisuuslain vahingonkorvaussäännökset koskevat sekä sopimukseen perustuvaa että sopimukseenulkoista vastuuta.³⁰⁴

LSL 11 §:n 2 momentin mukaan henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta hankkii tai ilmaisee liikesalaisuuden LSL 3 tai 4 §:n vastaisesti, on velvollinen korvaamaan liikesalaisuuden haltijalle kaiken vahingon, jonka loukkaus aiheuttaa. Sekä LSL:n vahingonkorvausta koskevan 14 artiklan että kansallisen vastaavan säännöksen lähtökohtana on loukkauksesta aiheutuneen tosiasiallisen vahingon korvaaminen täysimääräisenä. Mikäli tosiasiallista vahingonmäärää ei voida vaikeuksista määrittää, voidaan vaihtoehtoisena vahingonkorvauksen määrän perusteena pitää hypoteettisten lisenssimaksujen suuruutta.³⁰⁵ Liikesalaisuuden oikeudettomasta ilmaisemisesta johtuvat seuraamukset riippuvat siitä, minkälaisesta ja kenen suorittamasta ilmaisemisesta on kyse sekä siitä, kenelle tieto on ilmaistu. Konkreettista vahinkoa ei välttämättä tapahdu tilanteessa, jossa tieto ilmaistaan esimerkiksi vain yhdelle henkilölle.³⁰⁶

Kun tuomioistuin arvio vahingonkorvauksen määrää, sen tulee huomioida kaikki tapauksessa esiin tulevat seikat, kuten vahinkoa kärsineelle osapuolelle aiheutuneet kielteiset taloudelliset seuraukset, oikeudenloukkaajan mahdollisesti saama perusteeton hyöty ja asianmukaisissa tapauksissa muut kuin taloudelliset tekijät, kuten aineeton vahinko, joka liikesalaisuuden haltijalle on aiheutunut liikesalaisuuden loukkauksesta. Vahingonkorvauksen määrittämisessä voidaan käyttää vahingonkärsijän kärsimän vahingon ja oikeudenloukkaajan saaman hyödyn lisäksi muita tapoja, kuten liikesalaisuuden kehittämiskustannuksia. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös muita olosuhteita, kuten elinkeinonharjoittajan intressi säilyttää liikesalaisuus salaisena.³⁰⁷ Liikesalaisuuksien loukkaukset eivät kuitenkaan yleensä johda suuriin korvausmääriin, koska aiheutuneen vahingon määrä on vaikea näyttää toteen. Lisäksi vahinko on usein välillistä vaikeasti ennakoitavaa vahinkoa. Liikesalaisuuslain voidaan kuitenkin katsoa

---

³⁰² Vapaavuori 2019, s. 292.

³⁰³ HE 49/2018 vp, s. 62 ja 103.

³⁰⁴ Vapaavuori 2019, s. 312.

³⁰⁵ HE 49/2018 vp, s. 51.

³⁰⁶ Vapaavuori 2019, s. 326.

³⁰⁷ HE 49/2018 vp, s. 103-104.

ainakin säännöstasolla lisänneen liikesalaisuuden haltijan mahdollisuuksia saada korvauksia, kun oikeussuojakeinoja on lisätty.³⁰⁸

Tuomioistuin voi LSL 12 §:n mukaisesti liikesalaisuuslain vastaista menettelyä koskevassa riita-asiassa määrätä vastaajan korvattavaksi vahingot, jotka kantajalle aiheutuvat siitä, että hän soveltuvien toimin julkistaa tietoja lainvoimaisesta tuomiosta, jossa vastaajan on todettu menetelleen liikesalaisuuslain vastaisesti. SopMenL:ssa oli vastaavanlainen tuomion julkistamista koskeva säännös, ja teollis- ja tekijänoikeuslakeihin sisältyy edelleen vastaavanlaiset säännökset. Käytännössä julkistamisvelvoitetta ei juurikaan ole määrätty.³⁰⁹

Kuten todettu liikesalaisuuslaissa säädettyjen seuraamuksien tarkoituksena on palauttaa liikesalaisuuden loukkausta edeltänyt markkinatilanne. Seuraamuksien voidaankin sanoa olevan ainakin osittain kytköksissä oikeudenloukkaajan tai muun tahon oikeudenloukkauksesta saamaan hyötyyn ja liikesalaisuuden haltijan kärsimään vahinkoon. Seuraamukset on säädetty pitäen silmällä erilaista tilannetta kuin tutkielman tarkoittama tilanne.

Osa seuraamuksista ei tule kyseeseen tutkielman tarkoittamassa tapauksessa sen vuoksi, että kyse on liikesalaisuuden oikeudettomasta ilmaisemisesta eikä käyttämisestä. Esimerkiksi käyttöhyvitystä ei voida tuomita maksettavaksi, kun kyse on liikesalaisuuden oikeudettomasta ilmaisemisesta. Tilanne muuttuisi silloin, jos avustajana toimiva osakkeenomistaja käyttäisi vastaanotettuja liikesalaisuuksia hyväkseen. Tämä on kuitenkin tutkielman tarkoittamassa tapauksessa epätodennäköistä, sillä sen lisäksi, että kyse on yhtiön osakkeenomistajasta, eivät yhtiö ja kyseinen osakkeenomistaja ole toistensa kilpailijoita. Tuomioistuin ei myöskään voi tuomita maksettavaksi vahingonkorvausta, mikäli liikesalaisuuden ilmaisemisesta ei aiheudu vahinkoa. Pelkkä vahingonvaara ei perusta vahingonkorvausvelvollisuutta.³¹⁰ Mahdollinen vahinko voidaan pitkälti välttää siten, että osapuolet huolehtivat siitä, että tieto säilyy luottamuksellisena myös luovutuksen jälkeen.

Teoriassa olisi mahdollista, että avustajaa käyttävää hallituksen jäsentä kiellettäisiin ryhtymästä liikesalaisuutta loukkaavaan tekoon tai että kyseistä hallituksen jäsentä kiellettäisiin jatkamasta tai toistamasta liikesalaisuutta loukkaavaa tekoa. Tutkimuksen tarkoittamaan tapaukseen kiellon määrääminen soveltuu kuitenkin käytännössä huonosti. Mikäli hallitus haluaisi kieltää yksittäistä hallituksen jäsentä luovuttamasta liikesalaisuuksia avustajalleen, asiasta mitä todennäköisimmin keskusteltaisiin, kun hallitus olisi tullut tietoiseksi siitä, että hallituksen jäsen on ryhtymässä tiedon luovutukseen tai jo luovuttanut tietoja. Liikesalaisuuslain tarkoittama kielto tulisi kyseeseen vasta sitten, jos hallituksen jäsen hallituksen tekemästä kieltävästä

---

³⁰⁸ Vapaavuori 2019, s. 175.

³⁰⁹ HE 49/2018 vp, s. 104-105.

³¹⁰ Dotevall 1989, s. 315.

päätöksestä huolimatta luovuttaisi tietoja avustajalleen. Tuomioistuimen määräämä kielloleekin näkemykseni mukaan kyseeseen lähinnä tilanteissa, jossa hallitus on pahasti riitautunut keskenään tai jossa hallituksen jäsen toimii tarkoituksenaan tiedon luovutuksella joko hyötyä itse tai hyödyttää kolmatta taikka vahingoittaa yhtiötä.

Kiellon määrääminen tiedon vastaanottajaa kohtaan on tutkielman tarkoittamassa tapauksessa myöskin epätodennäköistä, kun otetaan huomioon kiellon määräämisen edellytykset sekä se, että tiedon vastaanottaja ei tässä tapauksessa ole yhtiön kilpailija ja kyse on osakkeenomistajasta. Liikesalaisuuden tuhoamis- ja luovuttamistoimet voisivat periaatteessa tulla kyseeseen siltä osin, kun tietoja olisi luovutettu osakkeenomistajalle muutoin kuin suullisesti.

Tuomion julkistamista koskevalla säännöksellä ei liene tutkimustapauksessa merkitystä. Sisäisistä erimielisyyksistä julkisesti tiedottaminen ei välttämättä anna hyvää kuvaa siitä, miten yhtiötä johdetaan ja miten johto toimii, vaikkakin sen voidaan todeta lisäävän läpinäkyvyyttä suhteessa osakkeenomistajiin ja ulkopuolisiin.

Liikesalaisuuslaissa säädettyjen seuraamuksien voidaan todeta soveltuvan huonosti nyt tarkasteltavaan tapaukseen. Vaikka tuomioistuin voi määrätä kiellon mahdollista oikeudenloukkaajaa kohtaan jo ennen liikesalaisuutta loukkaavan teon suorittamista, edellyttää kiellokanteen nostaminen käytännössä suuria erimielisyyksiä hallituksen jäsenten välillä. Laissa säädettyt seuraamukset soveltuvat lähinnä tilanteeseen, jossa jokin taho hyötyy liikesalaisuuden ilmaisemisesta yhtiön kustannuksella tai jossa yhtiölle aiheutuu vahinkoa tiedon luovutuksesta. Jotta vahinkoa ei syntyisi, on tiedon luottamuksellisuudesta huolehdittava. Tätä tarkastellaan seuraavaksi.

4.4 Tiedon luottamuksellisuuden säilyminen tiedon luovutuksen jälkeen

Liikesalaisuudeksi lukeutuva tieto voi olla useamman henkilön tiedossa ja säilyttää silti liikesalaisuuden aseman. Näin ollen tiedon luovuttaminen hallituksen jäsenen avustajalle ei lähtökohtaisesti vähennä liikesalaisuuden saamaa lakisääteistä suojaa. Tieto säilyy edelleen rajatun henkilöpiirin tiedossa, vaikkakin rajattu henkilöpiiri laajentuu. Niin ikään tiedon salassapitoressi säilyy. Kun tiedon vastaanottaja ei ole yhtiön kilpailija, säilyttää yhtiö tiedon luovutuksesta huolimatta kilpailuasemansa markkinoilla. Tiedon luottamuksellisuudesta on kuitenkin huolehdittava myös silloin, kun tietoa luovutetaan avustajalle. Tosiasiallisen salassapidon tunnusmerkin on täytyttävä, jotta tieto säilyisi liikesalaisuutena. Lisäksi on huolehdittava siitä, ettei yhtiölle aiheudu vahinkoa tiedon luovutuksesta.

Tiedon luottamuksellisuuden säilymistä edesauttaa, jos tiedon vastaanottajalla on intressi tiedon asianmukaiseen käsittelyyn. Asianmukaiset kannustimet yhtäältä vähentävät riskiä tiedon väärinkäytöksiltä sekä toisaalta lisäävät todennäköisyyttä sille, että avustaja antaa

panoksensa tietoa luovuttaneelle hallituksen jäsenelle. Kannustimien on nähty tukevan sitä, että tietoa luovutetaan merkittävälle osakkeenomistajalle.³¹¹

Tiedon luovuttamiseen liittyviä riskejä voidaan kaventaa salassapitosopimuksin ja rajaamalla tiedon luovuttaminen mahdollisimman pienelle henkilöpiirille. Lisäksi on nähty olennaiseksi, että luovuttaja voi kontrolloida sitä, keille taustayhteisön organisaatiossa tieto päätyy. Näiden henkilöiden tulisi sitoutua salassapitovelvollisuuteen. Turvallisimmaksi on nähty, että järjestelystä laaditaan kirjallinen sopimus.³¹²

Tiedon luovutus tilanteessa, jossa tiedon vastaanottaja on yhtiön hallituksen jäsenen avustaja, voi saada myös lakisääteistä suojaa siltä osin kuin luovutettavat tiedot ovat liikesalaisuuksia. Lakisääteistä suojaa on mahdollista saada useamman liikesalaisuuslain säännöksen nojalla. Siihen, minkä säännöksen katsotaan kulloinkin soveltuvan, voidaan sanoa vaikuttavan etenkin se, millaista avustaminen on luonteeltaan, millainen suhde yhtiöllä ja avustajana toimivalla osakkeenomistajalla on, onko tiedon vastaanottaja sitoutunut salassapitovelvollisuuteen sekä se, katsotaanko hallituksen jäsenen toimineen oikeudettomasti luovuttaessaan tietoa avustajalle ilman hallituksen nimenomaista lupaa.

LSL 4 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan liikesalaisuutta ei saa oikeudettomasti käyttää tai ilmaista se, joka on saanut tiedon liikesalaisuudesta suorittaessaan tehtävää toisen puolesta tai muuten luottamuksellisessa liikesuhteessa. Kun tehtävää suoritetaan toisen puolesta, on kyse toimeksiantosuhteesta. Lain esitöiden mukaan säännöksen tarkoittama toimeksisaaja voi olla esimerkiksi yrityksen yhteistyökumppani, alihankkija, konsultti tai näihin verrattava taho.³¹³ On huomattava, että säännös ei edellytä, että tehtävää olisi suoritettava nimenomaan elinkeinonharjoittajan puolesta.³¹⁴ Siten säännös suojanee sekä tilanteita, joissa katsotaan, että tehtävää suoritetaan yhtiön puolesta että tilanteita, joissa tehtävää katsotaan suoritettavan yksittäisen hallituksen jäsenen puolesta.

Toimeksiantosuhteen lisäksi edellä mainittu säännös on laajentanut salassapitovelvollisuuden koskemaan yleisesti luottamuksellisia liikesuhteita. Salassapitovelvoitteen laajennus johtuu siitä, että tiedon määrä ja merkitys yrityksille on kasvanut, minkä lisäksi yritysten väliset yhteistyösuhteet ja niissä käsiteltävät tiedot ovat moninaistuneet.³¹⁵ Säännöksen perusteella salassapitovelvollisuus syntyy automaattisesti yritysten välisessä luottamuksellisessa yhteistyössä.³¹⁶ Luottamuksellinen liikesuhde voi ilmetä esimerkiksi siten, että liikesuhteessa

---

³¹¹ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 30.

³¹² Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 30.

³¹³ HE 49/2018 vp, s. 89.

³¹⁴ Vapaavuori 2019, s. 233.

³¹⁵ HE 49/2018 vp, s. 89.

³¹⁶ Vapaavuori 2019, s. 233.

luovutetaan toiselle luottamuksellisia tietoja, joita käsitellään asianmukaisesti. Asianmukaisuus voi ilmetä esimerkiksi tietojen suojaamisella. Liikesuhdetta saatetaan pitää luottamuksellisena myös silloin, kun kyseisenlaiseen liikesuhteeseen tyypillisesti sisältyy salassapitovelvoite taikka kun se on alalla yleinen tapa tai osapuolten välillä sovellettu käytäntö.³¹⁷ Luottamuksellisella liikesuhteella tarkoitetaan myös muuta kuin nimenomaiseen sopimukseen perustuvaa tai sopimukseen johtavaa yhteistyötä.³¹⁸ Liikesuhteen molempien osapuolien tulee voida havaita suhteen luottamuksellisuus.³¹⁹

Yksittäistapauksessa voidaan katsoa, ettei avustajaa pidetä LSL:n tarkoittamana toimeksisaajana tai ettei kyseessä ole luottamuksellinen liikesuhde. Tällöin tiedon luovutus voi saada lakisääteistä suojaa LSL 4 §:n 2 momentin 4 kohdan perusteella. Kyseisen säännöksen mukaan liikesalaisuutta ei saa oikeudettomasti käyttää tai ilmaista se, joka on saanut tiedon liikesalaisuudesta jollain muulla tavalla, jos häntä sitoo liikesalaisuuden käyttämisestä tai ilmaisemista rajoittava sopimus tai velvoite. Kun salassapitovelvollisuudesta on sovittu esimerkiksi sopimuksin, johtaa tämä siihen, että myös liikesalaisuuslaki ulottaa vaikutuksensa sopimussuhteeseen. Tämän myötä liikesalaisuuslaissa säädettyjä oikeussuojakeinoja voidaan myös soveltaa.³²⁰

Sopimuksella tarkoitetaan mitä tahansa sopimukseen tai sitoumukseen perustuvaa velvoitetta, jolla on rajoitettu henkilön oikeutta käyttää tai ilmaista liikesalaisuutta.³²¹ Säännöksessä mainittu velvoite viittaa lähinnä lainsäädännössä asetettuun velvoitteeseen, joka rajoittaa liikesalaisuuden käyttämistä tai ilmaisemista, mutta tällainen velvoite voi seurata myös esimerkiksi yhteisön säännöistä tai alan käytännesäännöistä.³²² Sopimuksessa tai velvoitteessa on voitu määrätä salassa pidettäväksi luottamuksellinen tieto käyttämällä muuta termiä kuin liikesalaisuus. Tällöin liikesalaisuuslain soveltamisen kannalta olennaista on tarkastella, täyttääkö tieto liikesalaisuuden tunnusmerkit.³²³

Liikesalaisuuslain 4 §:n 3 momentin mukaan liikesalaisuutta ei saa palvelusaikanaan oikeudettomasti käyttää tai ilmaista se, joka on saanut tiedon liikesalaisuudesta toisen palveluksessa ollessaan. Edellytyksenä kiellon soveltamiselle ei ole asetettu hyötymis- tai vahingoittamistarkoitusta. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä ei myöskään ole TSL:n mukainen työsuhte, vaan kyseessä voi olla myös muu palvelussuhde. Säännös suojaa myös esimerkiksi

---

³¹⁷ Vapaavuori 2019, s. 234.

³¹⁸ Ks. HE 66/1988 vp, s. 86 ja Vapaavuori 2019, s. 234.

³¹⁹ Vapaavuori 2019, s. 235.

³²⁰ HE 49/2018 vp, s. 89.

³²¹ HE 49/2018 vp, s. 89. Tyypillisiä salassapitoehdon sisältäviä sopimuksia ovat muun muassa jakelu-, lisenssi-, tuotekehitys- ja yhteistyösopimukset. Vapaavuori 2019, s. 238.

³²² HE 49/2018 vp, s. 55 ja 89.

³²³ Vapaavuori 2019, s. 239.

työnantajan asiakkaiden tai liikekumppaneiden liikesalaisuuksia. Lähtökohtaisesti kielto rajoittuu palvelusaikaan, mutta velvollisuutta voidaan pidentää sopimuksin.³²⁴ Näin ollen liikesalaisuuslaki saattaa antaa suojaa myös tietoja vastaanottavan organisaation palveluksessa toimivien väärinkäytöksiä vastaan.

Lopuksi on todettava, että mikäli yksittäistapauksessa todettaisiin, että hallituksen jäsen on toiminut oikeudettomasti luovuttaessaan hallitustietoa osakkeenomistajalle, voi liikesalaisuuslaki antaa suojaa tietyin edellytyksin myös tällaisessa tapauksessa. LSL 4 §:n 4 momentin mukaan liikesalaisuutta ei saa oikeudettomasti käyttää tai ilmaista se, joka tietää tai jonka pitäisi tietää, että liikesalaisuus on saatu suoraan tai välillisesti siltä, joka on oikeudettomasti käyttänyt liikesalaisuutta tai ilmaissut sen. Säännös asettaa tiedon vastaanottajalle tietyntasoisen selontovelvollisuuden säännöksessä mainituista seikoista.³²⁵

Liikesalaisuuslain säätämisestä ja lain tuomista salassapitovelvoitteista huolimatta luottamuksellisen tiedon luovutukseen liittyy riski mahdollisista tiedon väärinkäytöksistä. Liikesalaisuuslaki tarjoaa kuitenkin monipuolisia oikeussuojakeinoja riskin varalta. Edelleen näyttäisi siltä, että turvallisinta on solmia kirjallinen salassapitosopimus tai -sitoumus tiedon vastaanottajan kanssa. Salassapitosopimuksen solmimisen myötä liikesalaisuuslaki ulottaa vaikutuksensa sopimussuhteeseen yksiselitteisesti. Näin vältetään tulkintaongelmalta siitä, onko kyseessä toimeksiantosuhte tai luottamuksellinen liikesuhde.

---

³²⁴ HE 49/2018 vp, s. 90.

³²⁵ HE 49/2018 vp, s. 90.

5 Liikesalaisuuksien luovuttamiseen liittyviä kansainvälisiä näkökulmia

5.1 Hallitustiedon luovuttaminen avustajalle Ruotsissa ja Tanskassa

5.1.1 Osakkeenomistajan oikeudesta nimetä hallituksen jäsen

Ruotsi

Ruotsin osakeyhtiölain (aktiebolagslag, 2005:551), jäljempänä ABL, 8 luvun 8 §:n mukaan hallituksen valitsee yhtiökokous. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että hallituksen jäsenet valitsee jokin muu taho. Pörssiyhtiöissä tämä mahdollisuus on rajoitettu puoleen hallituksen jäsenistä ABL 8 luvun 47 §:n mukaisesti. Rajoituksella pyritään edistämään hyvää hallintotapaa yhtiöissä, joissa omistus on hajautunut.³²⁶

Ruotsin yhtiökäytännössä on yleistä, että tietty osakkeenomistaja nimittää hallituksen jäsenen, joka käytännössä tulee myös valituksi.³²⁷ Nimitysoikeus voi olla myös muulla yhtiön sidostaholla, kuten yhtiön rahoittajalla.³²⁸ Tällaisissa tapauksissa Ruotsissa on herännyt kysymys siitä, kuinka hallituksen jäsenen tulisi käsitellä tehtävässään saamiaan tietoja. Kyse on ollut siitä, onko nimitetyllä hallituksen jäsenellä oikeus ilmaista yhtiötä koskevia tietoja asianomaisen nimittäneelle taholle vai onko hallituksen jäsenellä vaitiolovelvollisuutensa vuoksi velvollisuus pitää tiedot luottamuksellisina myös tässä henkilösuhteessa.³²⁹

Nimitysoikeudesta huolimatta valituksi tulleet hallituksen jäsenet ovat sopimussuhteessa yhtiöön, jonka hallituksen jäsenenä he toimivat.³³⁰ Hallituksen jäsenellä voidaan kuitenkin katsoa olevan jonkinasteinen sopimussuhde myös tahoon, joka nimesi tämän. Tästä huolimatta nimittävän tahon voidaan katsoa tekevän nimityksen tiedostaen, että hallituksen jäsenen on ensi kädessä toteutettava yhtiön eli kaikkien osakkeenomistajien yhteistä etua, ja että intressiristiriidan tullessa kyseeseen nimittävän tahon etu väistyy yhtiön edun tieltä. Hallituksen jäsenen ja hänet nimenneen tahon välistä suhdetta on tässä mielessä pidettävä alisteisena suhteessa yhtiön etuun.³³¹

Tanska

Tanskan osakeyhtiölain (lov om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven)) 120 §:n mukaan yhtiökokouksen on valittava enemmistö hallituksen jäsenistä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan

---

³²⁶ Sandström 2015, s. 254.

³²⁷ Östberg 2016, s. 281.

³²⁸ Sandström 2015, s. 254.

³²⁹ Östberg 2016, s. 281.

³³⁰ Östberg 2016, s. 281.

³³¹ Östberg 2016, s. 192-193.

määrätä, että viranomaisella tai muulla taholla on oikeus nimittää yksi tai useampi hallituksen jäsen. Tavallisesti yhtiökokous valitsee kaikki hallituksen jäsenet lukuun ottamatta työntekijöiden edustusta. Mikäli hallituksessa on oltava työntekijöiden edustus, valinnan tekevät työntekijät.³³²

Tanskassa hallituksen jäseniksi valitaan ehdokkaat, jotka saavat yhtiökokouksessa eniten annettuja ääniä. Edustettujen osakkeiden määrää ei oteta äänestyksessä huomioon. Tämä mahdollistaa sen, että osakkeenomistajat, joilla on moniäänisiä osakkeita, voivat tehokkaasti hallita hallituksen jäsenten valintaa. Tällaisilla osakkeenomistajilla on merkittävä vaikutusvalta hallituksen kokoonpanoa muodostettaessa. Yhtiökokouksissa äänestetään käytännössä aina ehdokas kerrallaan, vaikka kumulatiivinen äänestäminen onkin sallittua. Näin ollen enemmistö-osakkeenomistaja voi käytännössä valita kaikki hallituksen jäsenet. Tällä lainsäädäntöratkaisulla on haluttu Tanskassa varmistaa se, että hallitus heijastaa määrävän osakkeenomistajan tahtoa.³³³

5.1.2 Yhtiön johdon vaitiolovelvollisuus ja sen vaikutus tiedon luovuttamiseen

Ruotsi

Ruotsissa lojaliteettivelvollisuuden on tiivistetyksi katsottu tarkoittavan yhtiön johdon velvollisuutta yhtäältä toimia yhtiön edun mukaisesti sekä toisaalta olla ajamatta omaa tai jonkun muun etua yhtiön kustannuksella.³³⁴ Ruotsin lainsäädännössä ei ole nimenomaista osakeyhtiön hallituksen jäsentä koskevaa vaitiolovelvollisuussäännöstä, vaan velvollisuus on johdettu lainvalmisteluaineistossa ja oikeuskirjallisuudessa juuri lojaliteettivelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuuden on katsottu kattavan sellaiset tiedot ja olosuhteet, joiden ilmaiseminen voi aiheuttaa yhtiölle vahinkoa.³³⁵ Vaitiolovelvollisuuden perimmäisenä tarkoituksena on nähty olevan osakkeenomistajien intressien suojaaminen.³³⁶

Ruotsissa on katsottu, ettei vaitiolovelvollisuuteen voida kohtuudella sisällyttää kaikenlaista tietoa riippumatta siitä, onko tietojen julkistaminen yhtiön edun vastaista. Sen sijaan vaitiolovelvollisuutta tulisi soveltaa siten, että sen loukkaamisesta olisi kyse vain silloin, kun tietojen paljastaminen olisi ristiriidassa yhtiön edun kanssa ja siten vahingollista yhtiölle.³³⁷ Tieto

³³² Lau Hansen – Lønfeldt 2014, s. 143-144.

³³³ Lau Hansen – Lønfeldt 2014, s. 138.

³³⁴ Ks. esim. Östberg 2016, s. 310.

³³⁵ Ks. esim. Prop. 1975:103, s. 377 sekä oikeuskirjallisuuden osalta Dotevall 1989, s. 315, Skog 2014, s. 185 ja Svensson – Danelius 2012, s. 77-78. Lisäksi Östberg on katsonut, että hallituksen jäsenten vaitiolovelvollisuus seuraa epäsuorasti myös niistä ABL:n säännöksistä, jotka koskevat tiedonantoa osakkeenomistajille. Östberg 2016, s. 274.

³³⁶ Östberg 2016, s. 308.

³³⁷ Östberg 2016, s. 277. Ks. myös Prop. 1993/94:48, s. 38.

on tässä yhteydessä ymmärrettävä siten laajasti, että se käsittää sekä dokumentoidun että dokumentoimattoman tiedon. Tietoa ei tule myöskään rajoittaa koskemaan pelkästään tietoa, jonka hallituksen jäsen on saanut kyseisessä toimessaan.³³⁸

Yhtiölle vahingollisena on pidetty esimerkiksi sellaisen tiedon ilmaisemista, joka vaikeuttaa yhtiön luotonsaantia.³³⁹ Oikeuskirjallisuudessa on lisäksi katsottu, että laissa määritellyn liikesalaisuuden käsitteen perusteella voidaan tehdä joitakin linjauksia siitä, mitkä tiedot kuuluvat hallituksen jäsenten vaitiolovelvollisuuden piiriin.³⁴⁰ Östberg on todennut liikesalaisuuksien paljastamisen olevan yleensä vahingollista yhtiölle, minkä vuoksi ne kuuluvat vaitiolovelvollisuuden piiriin. Toisaalta vaitiolovelvollisuuden ei ole katsottu kohdistuvan pelkästään liikesalaisuuksiin, vaan se kattaa myös muut arkaluontoiset tiedot.³⁴¹

Yksittäisen hallituksen jäsenen on arvioitava sitä, minkä seikan ilmaiseminen kussakin tapauksessa voisi aiheuttaa yhtiölle vahinkoa. Virhearviointi voi johtaa vahingonkorvausvelvollisuuteen. Hallitus voi myös tehdä yksinkertaisella enemmistöllään päätöksen, jolla tietyt tiedot määrätään pidettäväksi luottamuksellisina. Hallituksen tekemä päätös vaikuttanee arviointiin vahingonkorvausvelvollisuudesta.³⁴²

Vaitiolovelvollisuuden sisältö ja sen rikkomisesta seuraava vastuu on arvioitava tapauskohtaisesti.³⁴³ Ruotsalaisessa oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että hallituksen jäsenten vaitiolovelvollisuuden merkitystä ja laajuutta on arvioitava luottamuksellisista asemaa ja siihen liittyviä velvollisuuksia vasten. Tällaisina velvollisuuksina on nähty yhtäältä yhtiön edun toteuttaminen sekä toisaalta yhtiölle haitallisten toimenpiteiden välttäminen. Valitun toimintatavan on lisäksi oltava osakkeenomistajien etujen mukainen. Vaitiolovelvollisuuden tarkoituksen ja laajuuden arviointi edellyttääkin intressipunnintaa. Yhtäältä on arvioitava yhtiön intressi tiedon suojaamiseksi sekä toisaalta yhtiön johdon intressi voida hyödyntää tehtävässä saatua tietoa ja kokemusta.³⁴⁴

Skog on pohtinut sitä, missä määrin hallituksen jäsen voisi kuulla yhtiön asioihin liittyen avustajaa. Mikäli hallitus on asettanut jäsenilleen ehdottoman salassapitovelvollisuuden tiettyjen yhtiön tietojen osalta, ei yksittäisellä hallituksen jäsenellä ole oikeutta luovuttaa tällaisia tietoja avustajalleen ilman, että hallitus myöntää salassapitovelvollisuudesta poikkeuksen. Jos

---

³³⁸ Östberg 2016, s. 277.

³³⁹ Dotevall 1989, s. 315.

³⁴⁰ Östberg 2016, s. 275-276 alaviite 577, jossa asiaa on käsitelty Ruotsissa jo kumotun liikesalaisuuslain määritelmän perusteella. Liikesalaisuuden määritelmän ei voida katsoa muuttuneen uuden liikesalaisuuslain säätämisen myötä niin oleellisesti, etteikö liikesalaisuuden määritelmää voitaisi edelleen hyödyntää, kun tarkastellaan sitä, mitä tietoja johdon salassapitovelvoitteeseen sisältyy. Ks. lisää Prop. 2017/18:200, s. 25-31.

³⁴¹ Östberg 2016, s. 278 ja 314.

³⁴² Skog 2014, s. 185.

³⁴³ Ks. SOU 1941:9, s. 323.

³⁴⁴ Östberg 2016, s. 277.

taas hallitus ei ole tehnyt tällaista päätöstä, riskiä tiedon luovuttamisesta johtuvasta mahdollisesta vahingosta on pidettävä ratkaisevana, kun arvioidaan sitä, voidaanko avustajan käyttämistä pitää sallittuna. Hallitustiedon luovuttamista voitaneen pitää sallittuna, mikäli tiedon luovuttamisesta ei aiheudu vahinkoa ja mikäli hallituksen jäsen voi perustellusti olettaa, ettei avustaja luovuta tietoja eteenpäin sellaiselle taholle, jonka ei voida katsoa täyttävän sanottuja edellytyksiä.³⁴⁵ Myöskään *Östberg* ei ole nähnyt estettä luovuttaa yhtiötä koskevia tietoja osakkeenomistajalle tai muulle hallituksen jäsenen nimittäneelle taholle, jos tietojen luovutus on yhtiön edun mukaista.³⁴⁶

Ruotsissa henkilöstöedustajalla on oikeus ilmaista työntekijätahoille tietoja yhtiöstä siinä määrin kuin tietojen ilmaiseminen ei ole yhtiön edun vastaista. Hallituksen jäsenen oikeutta luovuttaa hallitustietoa on pitkälti arvioitu tätä henkilöstöedustajan oikeutta vasten, eikä henkilöstöedustajan ja muiden hallituksen jäsenten salassapitovelvollisuuksien välillä ole juuri eroa.³⁴⁷ Henkilöstöedustajan on voitava itsenäisesti arvioida kunkin asian salassapitointressi. Sen lisäksi hallituksen olisi hyvä keskustella kussakin tapauksessa tiedon luottamuksellisuudesta ja sen myötä kehittää käytäntö, joka on edullinen sekä yhtiön että työntekijöiden kannalta.³⁴⁸

Tanska

Tanskan vuoden 2009 osakeyhtiölaki sisältää nimenomaisen yhtiön johtoa velvoittavan vaitiolovelvollisuussäännöksen. Lain 132 §:n mukaan yhtiön johtoon kuuluvat henkilöt eivätkä heidän avustajansa saa perusteettomasti ilmaista tietoja, jotka he ovat saaneet toimiessaan tässä tehtävässä. Vaitiolovelvollisuuden on katsottu sisältyneen Tanskan yhtiöoikeudellisiin periaatteisiin jo ennen vuoden 2009 osakeyhtiölain säätämistä. Vuoden 2009 lain vaitiolovelvollisuussäännöksen on nähty kodifioivan jo vanhaan lakiin sisältyneen periaatteen siitä, että hallituksen jäseniä voidaan rangaista, jos he luvattomasti paljastavat tietoja, joista he ovat saaneet tiedon tehtävässään. Varsinaisen salassapitosäännöksen säätämällä ei ole ollut tarkoitus laajentaa aiempia salassapitosäännöksiä.³⁴⁹ Vaitiolovelvollisuus sitoo hallituksen jäseniä yhtäläisesti riippumatta siitä, mikä taho henkilön on valinnut tai nimittänyt tehtävänsä.³⁵⁰

Myös Tanskassa yhtiön johdon vaitiolovelvollisuus liittyy lojaliteettivelvoitteeseen. Vaitiolovelvollisuuden suhteen on nähty, että hallituksella on toimivalta päättää siitä, antaako se luottamuksellisia tietoja esimerkiksi osakkeenomistajalle tai sijoittajalle. Tietoa voidaan

---

³⁴⁵ Skog 2014, s. 185.

³⁴⁶ Östberg 2016, s. 281.

³⁴⁷ Prop. 2004/05:142, s. 67 sekä Östberg 2016, s. 287.

³⁴⁸ Prop. 1987/88:10, s. 172-176 ja Prop. 1972:116, s. 135.

³⁴⁹ Bet. 1498/2008, s. 920.

³⁵⁰ Bet. 1498/2008, s. 920 ja Lau Hansen 2009, s. 40.

päättää luovuttaa, mikäli se on yhtiön edun mukaista ja yhtiö ei kärsi tiedon luovutuksesta vahinkoa.³⁵¹ Tämä ratkaistaan tapauskohtaisesti. Tiedon luovutuksen ei ole katsottu olevan yhtiön edun mukaista, mikäli tiedon vastaanottajan ja yhtiön intressit ovat ristiriidassa. Näin on esimerkiksi silloin, kun tiedon vastaanottaja on yhtiön kilpailija. Tiedon luovuttamisen edellytyksenä on lisäksi se, että voidaan riittävästi osoittaa, ettei tieto voi päätyä sellaiselle taholle, joka voisi aiheuttaa yhtiölle vahinkoa.³⁵² Tanskassa noudatettavien periaatteiden on katsottu vastaavan Ruotsin periaatteita.³⁵³

Hallitustiedon luovuttamiseen liittyy myös Tanskan korkeimman oikeuden, Højesteretin, Grøngaard & Bang –ratkaisu sekä siihen liittyvä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen (EYT) antama ennakkoratkaisu C-384/02. Tapauksessa oli kyse hallituksen henkilöstöedustajan oikeudesta luovuttaa sisäpiiritietoa ammattiyhdistykselle. Tapauksessa Bang oli puheenjohtaja rahoitusalan työntekijöiden ammattiyhdistys Finansforbundetissa. Grøngaard oli puolestaan työntekijöiden valitsema hallituksen jäsen pörssissä noteeratussa RealDanmark-nimisessä rahoitusyhtiössä. Lisäksi Grøngaard oli nimitetty Finansforbundetin toimesta jäseneksi RealDanmarkin konserniyhteistyötoimikuntaan.³⁵⁴ Grøngaard oli ilmaissut Bangille sisäpiiritiedoksi luokiteltuja tietoja, jotka koskivat RealDanmarkin ja toisen merkittävän rahoitusalan yhtiön, Danske Bankin, suunniteltua fuusiota. Tämän jälkeen Bang oli ilmaissut sisäpiiritietoa eteenpäin ammattiyhdistyksen sisällä. Molempia henkilöitä vastaan nostettiin syyte sisäpiiritiedon luovuttamisesta Københavns Byretissä, joka pyysi EYT:ltä ennakkoratkaisua sisäpiiridirektiivin³⁵⁵ 3 artiklan alakohta a):n soveltamisesta. EYT:n ratkaistavana oli, oliko tällainen sisäpiiritiedon luovutus sallittua kyseisen alakohdan mukaisesti sellaisena tiedon luovutuksena, joka on osa henkilön tavanomaisen työn, ammatin tai tehtävien suorittamista.

Ratkaisussa EYT otti kantaa niihin kriteereihin, joiden perusteella tulisi arvioida sitä, voidaanko sisäpiiritiedon ilmaisemista pitää sallittuna. EYT:n mukaan pääomayhtiöiden hallinto-, johto- ja valvontaelinten asemasta ja toiminnasta sekä työntekijöiden edustajien asemasta ja tehtävistä kyseisissä elimissä säädetään pääosin jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä. Tämän vuoksi se, kuuluuko sisäpiiritiedon luovuttaminen sen ammattijärjestön puheenjohtajalle, johon yhtiön työntekijät kuuluvat, kun luovuttaja on työntekijöiden valitsema hallituksen jäsen tai konserniyhteistyötoimikunnan jäsen, määräytyy pitkälti kyseessä olevan kansallisen oikeusjärjestyksen mukaisesti.³⁵⁶ Lisäksi EYT katsoi, että tiedon luovuttamisen ja

---

³⁵¹ Bet. 1498/2008, s. 920.

³⁵² Lau Hansen 2008 s. 73–74 ja 77.

³⁵³ Airaksinen – Villa – Stepanoff 2017, s. 19.

³⁵⁴ Finansforbundet oli näin ollen Grøngaardin taustayhteisö ja Bang taustayhteisöön kuuluva taho.

³⁵⁵ Neuvoston direktiivi 89/592/ETY, annettu 13. päivänä marraskuuta 1989, sisäpiirikauppoja koskevien säännösten ja määräysten yhteensovittamisesta.

³⁵⁶ ECLI:EU:C:2005:708, kohdat 44–46.

hallitustehtävien suorittamisen välillä on oltava läheinen yhteys ja että tiedon luovuttamisen on oltava ehdottoman tarpeellista hallituksen jäsenen tehtävien suorittamisen kannalta.³⁵⁷

Højesteret otti EYT:n linjaukset huomioon ja hylkäsi syytteet. Højesteretin antaman ratkaisun mukaan yksittäinen hallituksen jäsen voi luovuttaa hallituksen käsittelemää tietoa eteenpäin, jos luovuttamiselle on asiallinen peruste ja se tapahtuu osana tiedonluovuttajan tavanomaisista tehtävien suorittamista ja puolustettavalla tavalla. Ratkaisun mukaan tämä on myös ollut yleinen käytäntö Tanskassa.³⁵⁸ *Lau Hansenin* mukaan Højesteretin ratkaisu määrittää Tanskan oikeudessa hallituksen jäsenten vaitiolovelvollisuuden laajuuden, jonka voidaan sanoa olevan linjassa muiden pohjoismaiden oikeuden kanssa. Lisäksi Lau Hansen on katsonut, että koska ratkaisussa on sallittu sisäpiiritiedon luovutettavuus tietyissä olosuhteissa, on saman koskettava myös sisäpiiritiedoksi lukeutumaton hallitustietoa, koska tällaiseen tietoon kohdistuu vähemmän salassa pitämisen tarvetta. Luovutuksen on oltava sallittu myös yhtiöoikeudellisesta näkökulmasta, jos se on sallittu arvopaperimarkkinaoikeudellisesta näkökulmasta.³⁵⁹

5.1.3 Liikesalaisuusdirektiivin implementointi ja sen vaikutukset hallitustiedon luovuttamiseen

Ruotsi

Ruotsi oli ainoa EU:n jäsenvaltio, jolla oli ennen liikesalaisuusdirektiivin antamista voimassa erillinen liikesalaisuuksien suojaa koskeva laki (Lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter, jäljempänä LSF). Liikesalaisuusdirektiivin antamisen myötä Ruotsissa asetettiin komitea selvittämään direktiivistä johtuvia muutostarpeita liikesalaisuuksien suojaa koskevaan sääntelyyn.³⁶⁰ Komitean mietinnön perusteella Ruotsissa annettiin esitys uudeksi liikesalaisuuslaiksi (Lag om företagshemligheter (2018:558), jäljempänä FHL). Lain säätämistä on perusteltu sen esitöissä pääasiassa yritysten kilpailukyvyn turvaamisella sekä innovaatioiden ja tiedon siirtämisen olosuhteiden parantamisella.³⁶¹ Vaikka vanhaan lakiin nähden FHL:ään on tehty useita muutoksia, ei lain tosiasiallista sisältöä ollut tarve direktiivin perusteella muuttaa.³⁶²

FHL poikkeaa systematiikaltaan Suomen liikesalaisuuslaista. Tämä johtunee siitä, että FHL on säädetty LSF:n pohjalta eikä pykäläjärjestys sen vuoksi noudata LSDir:n artiklajärjestystä. FHL noudattaakin edelleen vanhan lain systemaattisia ratkaisuja, vaikka siihen on sisällytetty direktiivin edellyttämät vaatimukset. FHL sisältää sen 1 §:n mukaisesti säännökset

³⁵⁷ ECLI:EU:C:2005:708, kohta 48.

³⁵⁸ Højesteret sag 219/2008, s. 3-5.

³⁵⁹ Lau Hansen 2009, s. 32, 34 ja 44.

³⁶⁰ Prop. 2017/18:200, s. 18.

³⁶¹ Ks. Prop. 2017/18:200, s. 19-20.

³⁶² Prop. 2017/18:200, s. 24.

vahingonkorvauksesta, kieltomääräyksistä ja rangaistuksista, jotka voivat tulla sovellettavaksi luvattomien liikesalaisuushyökkäysten johdosta. FHL:ssä ei ole asetettu Suomen liikesalaisuuslain tavoin erityisiä tahoja koskevia nimenomaisia kieltoja käyttää tai ilmaista liikesalaisuutta. Siten FHL ei myöskään aseta yhtiön johdolle nimenomaista kieltä ilmaista yhtiön liikesalaisuuksia.

Nimenomaisten kieltojen sijaan FHL 4 §:ssä on todettu, että laki koskee luvattomia liikesalaisuushyökkäyksiä. Lakiin on sisällytetty uusi kollektiivinen termi *angrepp*, hyökkäys,³⁶³ joka on määritelty lain 3 §:ssä. Sen mukaan hyökkäyksellä tarkoitetaan sitä, että joku ilman liikesalaisuuden haltijan lupaa ryhtyy valmistelemaan toimea liikesalaisuuteen käsiksi pääsemiseksi, hankkii tai ilmaisee liikesalaisuuden taikka hyödyntää liikesalaisuutta. Liikesalaisuusdirektiivissä ei ole vastaavaa termiä, mutta sitä ei ole katsottu direktiivin vastaiseksi. Käsitteen sisällyttämistä FHL:ään on perusteltu lain esitöissä sillä, että direktiivin täytäntöönpano helpottuu, kun lain soveltamisala rajataan kyseisellä käsitteellä.³⁶⁴ Liikesalaisuuden suoja kuitenkin kattaa liikesalaisuuden luvattoman hankkimisen, käyttämisen ja ilmaisemisen.³⁶⁵ Luvattomaksi katsottavalta menettelyltä ei edellytetä huolimattomuutta tai tahallisuutta, vaan luvattomuuden kannalta riittävää on, ettei menettelyyn ollut liikesalaisuuslain haltijan suostumusta.³⁶⁶

LSDir:ssä ei ole määritelty, mitä liikesalaisuuden ilmaiseminen tarkoittaa, vaan kielletyksi on määrätty liikesalaisuuden ilmaiseminen vastoin sopimusta tai muuta velvoitetta. Liikesalaisuusdirektiivin voidaan sanamuotonsa perusteella sanoa kattavan suuren määrän tilanteita, joissa henkilön on sopimuksen tai muun velvoitteen vuoksi pidättäydyttävä käyttämästä tai ilmaisemasta toisen haltijan liikesalaisuuksia. Joidenkin tilanteiden on katsottava jäävän säännöksen ulkopuolelle eikä kaikkia tällaisia tilanteita voida määrittää. FHL:n esitöissä onkin todettu, että poikkeustapausten vuoksi laissa ei ole tarpeen määrittää, että se kattaa vain sellaisen liikesalaisuuden käyttämisen ja ilmaisemisen, joka tapahtuu sopimuksen tai muun velvoitteiden vastaisesti. Sen sijaan arvioinnissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, onko liikesalaisuuden käyttäminen tai ilmaiseminen ollut luvaton. Vaatimuksella menettelyn luvattomuudesta tehdään ero sellaisten liikesalaisuuksia koskevien menettelytapojen välillä, jotka jollakin perusteella ovat hyväksyttäviä tai luvallisia ja sellaisten menettelyjen välillä, joiden varalta liikesalaisuuden haltijalla on perusteltu oikeutus saada suoja ja jotka ovat

---

³⁶³ SOU 2017:45, s. 21.

³⁶⁴ Prop. 2017/18:200, s. 37.

³⁶⁵ Prop. 2017/18:200, s. 35.

³⁶⁶ SOU 2017:45, s. 21.

luvattomia.³⁶⁷ Lisäksi esitöissä on todettu, että lista laissa sallituiksi mainituista liikesalaisuuksien hyökkäyksistä ei ole tyhjentävä.³⁶⁸

Liikesalaisuuden ilmaisemisella on Ruotsissa tarkoitettu sitä, että tekijä paljastaa tiedon jollekin toiselle. Väliä ei periaatteessa ole sillä, ilmaistaanko liikesalaisuus toiselle korvausta vastaan vai ei.³⁶⁹ Mikäli liikesalaisuus ilmaistaan liikesalaisuuden haltijan suostumuksen nojalla, menettelyä ei pidetä luvattomana ja se on siten sallittua.³⁷⁰ FHL:n esitöiden mukaan liikesalaisuuden luvattoman ilmaisemisen osalta pitäisi soveltaa samaa lojaliteettivelvoitetta, jota sovelletaan muun muassa osakeyhtiön hallituksen jäseniin. Tämän on katsottu merkitsevän velvollisuutta olla ilmaisematta yhtiön liikesalaisuuksia, jos siitä voi aiheutua yhtiölle vahinkoa.³⁷¹

Kuten jo todettiin ei FHL:ssä ole säädetty yhtiön johtoa velvoittavasta nimenomaisesta kiellosta ilmaista ja käyttää yhtiön liikesalaisuuksia. Tämän sääntelyratkaisun voidaan sanoa olevan linjassa sen Ruotsissa vallitsevan käytänteen kanssa, jonka mukaan on katsottu mahdolliseksi luovuttaa hallitustietoa hallituksen jäsenen avustajalle. Samoin tämän käytänteen kanssa on linjassa se, että liikesalaisuuden ilmaisemisen hyväksyttävyyttä tulkitaan yhtiön johdon lojaliteettivelvoitetta vasten. Näin ollen myös liikesalaisuuksien ilmaisemisen hyväksyttävyyttä arvioitaessa tulisi huomioon ottaa yhtiön etu. Sellaista liikesalaisuuden ilmaisemista, joka aiheuttaisi yhtiölle vahinkoa, voitaisiin pitää FHL:n tarkoittamana laittomana hyökkäyksenä. Näin ollen liikesalaisuusdirektiivin implementointi ei vaikuta siihen käytäntöön, joka Ruotsissa vallitsee hallitustiedon luovuttamisen osalta.

Ruotsin liikesalaisuuslain osalta on vielä todettava, että FHL:ssä on nimenomaisesti rajattu yhtiön johtoon kuuluvat henkilöt FHL:n vahingonkorvaussäännösten ulkopuolelle. FHL 10 §:n 1 momentin mukaan sen, joka tahallisesti tai huolimattomuudesta hankkii, käyttää tai ilmaisee toisen liikesalaisuuden, on korvattava menettelystä aiheutuva vahinko. Saman säännöksen 2 momentin mukaan 1 momenttia ei sovelleta, mikäli liikesalaisuuden haltija on oikeushenkilö ja niin sanotun hyökkäyksen on suorittanut yhtiön johtoon kuuluva henkilö tässä tehtävässään. FHL:n esitöissä on katsottu, ettei liikesalaisuuslaissa pidä säätää yhtiön johdon vahingonkorvausvastuusta, koska johdon vahingonkorvausvastuusta on säädetty ABL:ssä.³⁷² Myöskään LSF:ää ei sovellettu tilanteisiin, joissa hallituksen jäsen oli luvattomasti käyttänyt

---

³⁶⁷ Prop. 2017/18:200, s. 42 ja 47.

³⁶⁸ Prop. 2017/18:200, s. 45 ja 49. Hyökkäys liikesalaisuuksia kohtaan on sallittu esimerkiksi silloin, kun kyse on *whistleblow*-tilanteesta.

³⁶⁹ Prop. 1987/88:155, s. 41.

³⁷⁰ Prop. 2017/18:200, s. 37. Ks. myös Prop. 1987/88:155, s. 19.

³⁷¹ Prop. 2017/18:200, s. 41. Ks. myös Prop. 1972:116, s. 134.

³⁷² Prop. 2017/18:200, s. 70. Toisaalta esimerkiksi Ruotsin Asianajajayhdistys on kritisoinut sääntelyratkaisua, koska osakeyhtiölain mukainen vahingonkorvausvastuu nähdään joissain suhteissa epäselväksi ja vastuuseen sovelletaan liian tiukkoja vanhentumissäännöksiä.

liikesalaisuutta tai ilmaissut liikesalaisuuden, josta tämä oli saanut tiedon tehtävässään.³⁷³ FHL:n vahingonkorvausvelvollisuutta koskevat säännökset voivat tulla sovellettavaksi silloin, kun yhtiön hallituksen jäsen suorittaa laissa tarkoitetun hyökkäyksen muussa ominaisuudessa kuin hallituksen jäsenen tehtävässä.³⁷⁴

Vaikka yhtiön johdon vahingonkorvausvelvollisuus ei määräydy FHL:n vahingonkorvausta koskevien säännösten perusteella, voidaan hallituksen jäsentä vastaan kuitenkin määrätä muita FHL:ssä säädettyjä seuraamuksia, mikäli hallituksen jäsen käyttää tai ilmaisee yhtiön liikesalaisuuksia ja tämä menettely katsotaan lain tarkoittamaksi hyökkäykseksi. Tuomioistuin voi esimerkiksi kieltää hallituksen jäsentä jatkamasta liikesalaisuutta loukkaavaa menettelyä.³⁷⁵

Tanska

Ennen liikesalaisuusdirektiiviä Tanskassa liikesalaisuuksia suojattiin lähinnä Tanskan rikoslain (Bekendtgørelse af straffeloven (Straffeloven), LBK nr 977 af 09/08/2017) teollisuusvakoilua koskevilla säännöksillä sekä markkinointilain (Lov om markedsføring (Markedsføringsloven), LOV nr 426 af 03/05/2017) säännöksillä. Liikesalaisuuksien suojaa koskevia säännöksiä oli myös työlainsäädännössä. Liikesalaisuusdirektiivin myötä Tanskassa esitettiin säädettäväksi uusi laki liikesalaisuuksien suojasta (Lov om forretningshemmeligheder). Uuteen lakiin sisällytettiin markkinointilain liikesalaisuuksien suojaa koskeva sääntely sekä muu tarpeellinen sääntely liikesalaisuusdirektiivin täytäntöönpanemiseksi.³⁷⁶

Tanskan liikesalaisuuslain 1 §:n mukaan laki sisältää säännökset liikesalaisuuden suojasta liikesalaisuuksien laitonta hankintaa, käyttöä ja ilmaisemista vastaan. Tanskan liikesalaisuuslain tarkoituksena on vahvistaa liikesalaisuuksien suojaa ja luoda yhtenäiset puitteet liiketoiminnalle muun Euroopan kanssa. Uuden lain säätämisen myötä tanskalaisten yritysten on helpompi muodostaa käsitys liikesalaisuuksien suojaa koskevista säännöksistä. Liikesalaisuuksien suoja varmistaa sen, että yritykset voivat hyödyntää tekemänsä investoinnit tutkimus- ja kehitystyöhön.³⁷⁷

Tanskan liikesalaisuuslaki noudattelee systematiikaltaan ja sanamuodoltaan pitkälti liikesalaisuusdirektiiviä. Lain 4 §:ssä on säädetty liikesalaisuuksien laittomasta hankinnasta, käytöstä ja ilmaisemisesta. Tanskan liikesalaisuuslain 4 §:n 2 momentin mukaan liikesalaisuuden käyttöä ja ilmaisemista on pidettävä laittomana, kun sen ilman liikesalaisuuden haltijan suostumusta suorittaa henkilö, joka on hankkinut liikesalaisuuden laittomasti, henkilö, joka rikkoo

---

³⁷³ Prop. 2017/18:200, s. 70.

³⁷⁴ Prop. 2017/18:200, s. 71.

³⁷⁵ Prop. 2017/18:200, s. 71.

³⁷⁶ Ks. L 125/2017-18, s. 7-8.

³⁷⁷ L 125/2017-18, s. 7-8.

luottamuksellisuutta koskevaa sopimusta tai muuta velvollisuutta olla ilmaisematta liikesalaisuutta tai henkilö, joka rikkoo sopimusvelvoitetta tai muuta velvollisuutta olla käyttämättä liikesalaisuutta. Saman pykälän 3 momentissa on määrätty tiettyjen edellytyksien täytyessä laittomaksi seuraavassa portaassa tapahtuva liikesalaisuuden hankkiminen, käyttö ja ilmaiseminen ja 4 momentissa liikesalaisuuksia loukkaavat tuotteet.

Ennen Tanskan liikesalaisuuslain säätämistä liikesalaisuuden laittomasta käytöstä ja ilmaisemisesta säädettiin erityisesti markkinointilain 23 §:n 2 momentissa. Säännöksen soveltaminen edellytti, että oikeudenloukkaaja oli yrityksen palveluksessa tai yhteistyösuhteessa yritykseen tai että oikeudenloukkaajalla oli muu laillinen pääsy yrityksen liikesalaisuuksiin. Säännöksen katsottiin suojaavan liikesalaisuuksia sellaisten oikeudenloukkaajien varalta, joille tieto oli annettu työn suorittamiseksi tai jotka toimivat yhteistyössä liikesalaisuuden haltijan kanssa taikka jotka suorittivat työn liikesalaisuuden haltijan puolesta. Laittomasta käytöstä ja ilmaisemisesta oli kyse silloin, kun se tapahtui ilman liikesalaisuuden haltijan lupaa.³⁷⁸ Liikesalaisuuden ilmaisemista tai käyttämistä ei pidetty laittomana silloin, kun se oli välttämätöntä esimerkiksi työtehtävän suorittamiseksi, vaikka siihen ei ollut annettu varsinaisesti lupaa.³⁷⁹ Markkinointilain säännöksen tarkoituksena oli estää lainvastainen liikesalaisuuksien hyödyntäminen ja säilyttää yritysten kilpailukyky. Sen katsottiin vaikuttavan lähinnä tilanteisiin, joissa yrityksen työntekijä tai yhteistyökumppani luovuttivat yrityksen liikesalaisuuksia sen kilpailijalle.³⁸⁰

Tanskan liikesalaisuuslain esitöissä on katsottu, että liikesalaisuusdirektiivin edellyttämä suojan taso ylittää markkinointilain takaaman suojan liikesalaisuuksille, sillä direktiivi antaa suojaa myös sellaisten henkilöiden menettelyä vastaan, jotka eivät ole kytköksissä yritykseen. Lisäksi markkinointilain säännöksen katsottiin olevan sanamuodoltaan direktiiviä ylemmäläisempi. Muun muassa näistä syistä markkinointilain 23 § kumottiin ja Tanskan liikesalaisuuslakiin säädettiin liikesalaisuusdirektiivin 4 artiklan sanamuotoa vastava pykälä.³⁸¹ Uuden säännöksen on katsottu kattavan tilanteet, jossa liikesalaisuuksia on luovutettu työn suorittamista tai muita liiketoiminnallisia tarkoituksia varten. Tältä osin kumotun markkinointilain 23 §:n aikainen oikeustila jatkuu edelleen.³⁸² Uuden säännöksen säätämisen ei ole katsottu muutoinkaan muuttavan Tanskan oikeustilaa sen osalta, mitä on pidetty liikesalaisuuksien loukkauksena, vaikkakin uuden säännöksen sanamuotoa on pidetty edellistä täsmällisempänä.³⁸³

---

³⁷⁸ L 125/2017-18, s. 14-15 ja L 40/2016-17, s. 78.

³⁷⁹ L 40/2016-17, s. 78.

³⁸⁰ L 40/2016-17, s. 77-78.

³⁸¹ L 125/2017-2018, s. 17.

³⁸² L 125/2017-2018, s. 17.

³⁸³ L 125/2017-2018, s. 18.

Näin ollen voidaan todeta, ettei myöskään Tanskan liikesalaisuuslaki aseta Suomen liikesalaisuuslain kaltaista salassapitovelvoitetta yhtiön johdolle. Tanskan liikesalaisuuslain mukaan liikesalaisuuden ilmaiseminen on kiellettyä, kun se tehdään vastoin sopimusta tai muuta velvollisuutta olla ilmaisematta liikesalaisuutta. Tanskan osakeyhtiölaki perustaa yhtiön johdolle salassapitovelvoitteen, mutta se ei ole ehdoton. Säännös kieltää yhtiön johtoa perusteettomasti ilmaisemasta tehtävässään saamaansa tietoa. Tietoa on katsottu olevan mahdollista luovuttaa, mikäli se on yhtiön edun mukaista eikä yhtiö kärsi luovutuksesta vahinkoa. Myös liikesalaisuuden luovuttamista on arvioitava samojen periaatteiden valossa. Uuden liikesalaisuuslain säätämisen ei ole myöskään katsottu muuttavan oikeustilaa sen osalta, mitä on pidetty liikesalaisuuden laittomana ilmaisemisena markkinointilain säännösten nojalla. Siten liikesalaisuusdirektiivin implementoinnin ei voida katsoa rajoittavan sitä Tanskassa vallitsevaa käytäntöä, jonka mukaan hallituksen jäsenen on mahdollista luovuttaa hallitustietoa avustajalle.

5.2 Liikesalaisuusdirektiivin ja sisäpiiritiedon luovuttamista koskevan käytännön välisestä suhteesta

Liikesalaisuusdirektiiviä ja liikesalaisuuksien luovuttamista on vielä lopuksi syytä tarkastella lyhyesti sisäpiiritiedon luovuttamista koskevaa käytäntöä vasten. Edellä esitetyssä tapauksessa C-384/02 oli kysymys sisäpiiritiedon luovuttamisesta ennen markkinoiden väärinkäyttöasetuksen³⁸⁴ voimaantuloa. Ratkaisun perusteena on ollut sisäpiiridirektiivi. EYT:n ratkaisua C-384/02 voidaan kuitenkin edelleen käyttää sisäpiiritiedon ilmaisukiellon sisältöä ja tulkintaa koskevien yleisten periaatteiden keskeisenä oikeuslähteenä, koska MAR:n säätäminen ei ole merkittävästi muuttanut sisäpiirisääntelyn tarkoitusta tai ilmaisukiellon sisältöä.³⁸⁵

MAR 10 artiklan 1 kohdan mukaan sisäpiiritietoa hallussaan pitävän henkilön on kiellettyä ilmaista tuota sisäpiiritietoa toiselle henkilölle, jollei tämä ilmaiseminen tapahdu osana työn, ammatin tai tehtävien tavanomaista suorittamista. Kyseinen säännös on yhdenmukainen sisäpiiridirektiivin 3 artiklan a) kohdan kanssa. EYT:n antaman ratkaisun mukaan sisäpiiritiedon ilmaisemisen sallittavuus on poikkeus, jota on tulkittava supistavasti. Sisäpiiritiedon ilmaiseminen on sallittua, jos ilmaisemisen ja henkilön työn, ammatin tai tehtävien välillä on läheinen yhteys. Lisäksi edellytetään, että sisäpiiritiedon ilmaiseminen on tämän työn, ammatin tai tehtävien suorittamisen kannalta ehdottoman tarpeellista. EYT totesi lisäksi ratkaisussaan, että työn, ammatin tai tehtävien tavanomainen suorittaminen määräytyy pitkälti kansallisten

---

³⁸⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 596/2014, annettu 16. päivänä huhtikuuta 2014, markkinoiden väärinkäytöstä, jäljempänä MAR.

³⁸⁵ Aalto – Sahrakorpi 2018, s. 158.

säännösten mukaisesti.³⁸⁶ Kansalliselle tulkinnalle on katsottu jäävän myös MAR:n aikana tilaa, sillä hallituksen ja sen jäsenen toimenkuva määräytyy pitkälti kansallisen osayhtiöoikeuden mukaan, koska osakeyhtiöoikeutta ei ole tältä osin harmonisoitu EU:n alueella.³⁸⁷

MAR:n ei voida sanoa muuttaneen oikeustilaa sen osalta, milloin sisäpiiritiedon luovuttamista on pidettävä sallittuna. Tämän vuoksi voidaan tarkastella EYT:n antaman ratkaisun C-384/02 ja liikesalaisuusdirektiivin välistä suhdetta. EU-oikeudessa omaksutun säädöshierarkian mukaan asetuksilla on direktiiveihin nähden etusija ja asetuksia on sovellettava sellaisenaan.³⁸⁸ Näin ollen MAR:lla on liikesalaisuusdirektiiviin nähden etusija. Vaikka EYT:n ratkaisun perusteena ei ole ollut MAR, ratkaisu on kuitenkin MAR:n sääntelyn mukainen, minkä vuoksi se on edelleen relevantti oikeuslähteenä. Tästä voi tehdä varovaisen päätelmän, että ratkaisulla on LSDir:n nähden etusija. Liikesalaisuusdirektiivin ei voida myöskään muuttaneen oikeustilaa sen kysymyksen osalta, voiko yhtiön johtoon kuuluva henkilö luovuttaa taustayhteisölleen sisäpiiritietoa tehtäviensä suorittamiseksi, sillä liikesalaisuusdirektiivissä ei ole määrätty yhtiön johtoa nimenomaisesti velvoittavasta salassapitovelvoitteesta.

Östberg on todennut, että sisäpiiritieto kuuluu yhtiön johdon vaitiolovelvollisuuden piiriin, koska sisäpiiritieto lukeutuu tavallisesti myös yhtiön liikesalaisuudeksi.³⁸⁹ Näin ollen tilanteessa, jossa sisäpiiritiedon luovuttaminen on katsottu sallituksi, on myös liikesalaisuuksien luovuttaminen sallittua. Toisaalta EYT:n antaman ratkaisun ei voida katsoa oikeuttavan liikesalaisuuksien luovuttamista, vaikka ne olisivat sisäpiiritietoa. Kielto sisäpiiritiedon ilmaisemisesta ja kielto liikesalaisuuksien ilmaisemisesta ovat toisistaan erillisiä kieltoja ja niiden sääntelyperustat eroavat toisistaan. Vaikka sisäpiiritiedon luovutus olisi MAR:n perusteella sallittua, ei tietoa saa kuitenkaan ilmaista, jos tieto luokitellaan liikesalaisuudeksi ja jos liikesalaisuuden ilmaiseminen on säännelty kielletyksi.

---

³⁸⁶ ECLI:EU:C:2005:708, kohdat 31-40

³⁸⁷ Aalto – Sahrakorpi 2018, s. 159. Ks. myös Lau Hansen 2017, s. 374-376.

³⁸⁸ Ks. tarkemmin Raitio 2013, s. 23-232.

³⁸⁹ Östberg 2016, s. 315.

6 Lopuksi

Suomessa on ennen liikesalaisuuslain voimaantuloa katsottu, että hallitustiedon luovuttaminen hallituksen jäsenen avustajalle tutkielmassa esitetyssä rajatussa perustapauksessa voisi olla mahdollista. Avustajan käyttämistä puoltavat hallitustyöskentelyn haasteellisuus sekä monipuolisen keskustelun varmistaminen.

Tutkielmassa tehty liikesalaisuuden määrittely osoittaa, että rajanvedon tekeminen liikesalaisuuden ja muun luottamuksellisen hallitustiedon välillä on vaikeaa. Tarkasteltava tietotyyppi voi yhdessä tapauksessa saada liikesalaisuuden aseman, kun taas toisessa tapauksessa kyseinen tietotyyppi ei täytä kaikkia liikesalaisuudelta edellytetyjä tunnusmerkkejä. Tämän vuoksi liikesalaisuuden käsitteen voidaan sanoa olevan sinänsä suhteellinen ja riippuvainen yksittäistapauksen tosiseikoista. Minkään tietotyypin ei voida kategorisesti sanoa olevan liikesalaisuus. Toisaalta liikesalaisuudelta edellytetyt tunnusmerkit voivat täytyä verrattain helposti, sillä tiedolta esimerkiksi edellytetään vain sen *mahdollista* arvoa elinkeinotoiminnassa. Siten myös liikesalaisuuslain soveltamiskynnys on melko matala.

Liikesalaisuuslain mukaan hallituksen jäsen ei saa oikeudettomasti ilmaista yhtiön liikesalaisuuksia. Liikesalaisuuden oikeudettomaksi ilmaisemiseksi on katsottu liikesalaisuuden ilmaiseminen hallituksen ulkopuoliselle silloin, kun hallitus ei ole tehnyt tiedon luovutuksesta päätöstä. Siten lain kirjaimen mukaan liikesalaisuuden luovutus hallituksen jäsenen avustajalle ilman hallituksen tekemää päätöstä on kiellettyä.

Liikesalaisuuden oikeudettoman ilmaisemisen kieltoa ei ole sidottu säännöksessä eikä suoranaisesti myöskään lainvalmisteluaineistossa oikeudenloukkaajan hyötymis- tai vahingoittamistarkoitukseen toisin kuin esimerkiksi rikoslain säännöksessä yrityssalaisuuden rikkomisesta. Liikesalaisuuslain kiellon yhteys oikeudenloukkaajan hyötymis- tai vahingoittamistarkoitukseen käy kuitenkin paljolti ilmi laissa säädetyistä kiellon rikkomisesta johtuvista seuraamuksista. Useimmat liikesalaisuuslaissa säädetyistä seuraamuksista eivät tutkielmassa osoitettavasti sovellu tilanteeseen, jossa yhtiölle ei aiheudu vahinkoa tai jossa hallituksen jäsen ei tavoittele liikesalaisuuden ilmaisemisesta hyötyä itselleen tai muulle yhtiön kustannuksella.

Liikesalaisuusdirektiivin tarkoitus on harmonisoida liikesalaisuuden vähimmäissuoja koko EU:n alueella, jotta valtioiden rajat ylittävä kehitys- ja tutkimusyhteistyö kävisi houkuttelevammaksi. Niin ikään liikesalaisuuslain tarkoituksena on parantaa liikesalaisuuden haltijan kilpailuasemaa ja vähentää toisen elinkeinonharjoittajan mahdollisuuksia saada epäoikeutettua kilpailuetua hyödyntämällä oikeudettomasti omissa liiketoiminnassaan toisen liikesalaisuuksia. Hallituksen jäsenelle asetettu kielto ei teleologisesti tulkittuna ole tarkoitettu rajoittamaan liikesalaisuuden luovuttamista tilanteessa, jossa tavoitellaan hallitustyön tehostamista ja koko

yhtiön etua. Tutkielman esittämässä rajatussa tapauksessa kieltoa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa tiukasti säännöksen sanamuodon mukaisesti irrottaen se säännöksen tarkoituksesta. Säännöksen sanamuodon mukainen tulkinta kankeuttaisi perusteettomasti hallituksen työskentelyä. Tämän vuoksi liikesalaisuuksien luovuttaminen hallituksen jäsenen avustajalle rajatussa perustapauksessa tulisi sallia ilman hallituksen asiasta tekemää päätöstä.

Jotta liikesalaisuuden oikeudetonta käyttöä ja ilmaisemista koskevan säännöksen soveltamiseen liittyviltä tulkintaongelmilta olisi välttytty, olisi säännöksen sanamuotoon tullut sisällyttää hyötymis- tai vahingoittamistarkoitus. Tällainen linjaus olisi rajannut kiellon ja sen rikkomisesta johtuvien seurausten ulkopuolelle menettelyn, jossa hallituksen jäsenen huolimattomasti tekemä arviointi tiedon luovuttamisesta johtaisi vahinkoon. Huolimattoman menettelyn rajaaminen liikesalaisuuslain ulkopuolelle ei välttämättä olisi ongelmallista, sillä hallituksen jäsen voisi edelleen olla vahingonkorvausvastuussa OYL:n säännösten perusteella.

Edellä esitettyä puoltavat myös johdon fidusiaariset velvoitteet. Johdon salassapitovelvoite on perinteisesti johdettu lojaliteettivelvoitteesta. Salassapitovelvoitteen on katsottu kattavan sellaisen tiedon ilmaisemisen, joka voisi aiheuttaa yhtiölle vahinkoa. Salassapitovelvoitteen tarkoituksena on katsottu olevan osakkeenomistajien etujen suojaaminen, minkä vuoksi velvoite voisi väistyä yhtiön eli kaikkien osakkeenomistajien intressien vuoksi. Liikesalaisuuslain yhtiön johdolle asettamaa salassapitovelvollisuutta olisikin tarkoituksenmukaista tulkita samoin periaattein kuin lojaliteettivelvoitteesta johdettua salassapitovelvoitetta on tulkittu.

Esitetty tulkintasuositus ei myöskään ole liikesalaisuusdirektiivin vastainen. LSDir:n mukaan liikesalaisuuden ilmaiseminen on laitonta, kun sen suorittaa henkilö, joka rikkoo luotamuksellisuutta koskevaa sopimusta tai muuta velvollisuutta olla ilmaisematta liikesalaisuutta. Näin ollen direktiivi ei aseta yhtiön johdolle nimenomaista liikesalaisuuksia koskevaa salassapitovelvoitetta. Myöskään unionin oikeus ei sääntele yhtiön johtoon kuuluville salassapitovelvoitetta. Suomessa lojaliteettivelvoitteesta johdetun salassapitovelvoitteen ei ole edellä todetusti tulkittu olevan ehdoton, vaan sen on katsottu koskevan lähinnä seikkoja, joiden paljastaminen voisi olla vahingollista yhtiölle. Salassapitovelvoitteesta on lisäksi katsottu olevan mahdollista poiketa yhtiön edun hyväksi.

Ruotsissa ja Tanskassa on katsottu sallituksi se, että hallituksen jäsen luovuttaa taustayhteisölleen hallitustietoa, mikäli tiedon luovutus on yhtiön edun mukaista eikä siitä aiheudu vahinkoa yhtiölle. Tämän on katsottu olevan mahdollista siitä huolimatta, että Tanskassa hallituksen jäseniä velvoittaa laissa säädetty vaitiolovelvollisuus. Ruotsissa sanottu velvoite on Suomen oikeuden tapaan johdettu lojaliteettivelvoitteesta. Sekä Ruotsi että Tanska näyttävät implementoineen liikesalaisuusdirektiivin siten, ettei tällä ole vaikutuksia vallitsevaan käytäntöön hallitustiedon luovuttamisesta. Suomi onkin EU:n pohjoismaisista jäsenmaista ainoa, joka on

liikesalaisuusdirektiivin antamisen jälkeen säätänyt nimenomaisen yhtiön johtoa velvoittavan liikesalaisuuksien ilmaisukiellon. Myös Ruotsin ja Tanskan sääntelyratkaisut tukevat tässä tutkielmassa esitettyä tulkintasuositusta.

Vaikuttaisikin ilmeisen selvältä, että OYL:n ja LSL:n sääntelyn tarkoituksen näkökulmasta päädytään siihen, että hallitustiedon ja liikesalaisuuksien luovuttaminen hallituksen jäsenen avustajalle rajatussa tapauksessa olisi mahdollista. Tämä puoltaa liikesalaisuuksien luovuttamisen sallimista myös käytännössä. Tiedon luovutuksen tuomia etuja ja luovutukseen liittyviä riskejä on kuitenkin arvioitava huolellisesti. Koska tiedon luovutukseen liittyy aina riski, tulee tietoja luovuttaa vain tarvittavassa laajuudessa. Arvioinnissa on otettava huomioon etenkin lojaliteettivelvoite ja osakkeenomistajien yhdenvertaisuus. Luovutuksen hyväksyttävyyttä on arvioitava jatkuvasti ja ottaa huomioon olosuhteiden muutokset.

Lopuksi voidaan vielä todeta, että liikesalaisuuslaki edistää liikesalaisuuksien säilymistä luottamuksellisina myös sen jälkeen, kun tietoa on luovutettu avustajalle, sillä lakiin on sisällytetty useita perusteita, jotka perustavat salassapitovelvollisuuden tiedon vastaanottajalle. Turvallisinta on kuitenkin huolehtia tiedon luottamuksellisuudesta salassapitosopimuksin. Lisäksi monipuoliset oikeussuojakeinot suojaavat liikesalaisuuden haltijaa tilanteessa, jossa liikesalaisuuksia on loukattu tai liikesalaisuuden loukkaukseen ollaan ryhtymässä.